

Strategia Rozwoju
Gminy Ryczywół
na lata 2025-2035

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Gminy w Ryczywole

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2023 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY RYCZYWÓŁ	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	12
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	14
4.1. Ocena sytuacji w Gminie.....	15
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	19
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	20
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RYCZYWÓŁ	23
1. Misja i wizja	24
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	25
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ryczywół oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	34
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	44
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	48
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	50
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Ryczywół.....	52
Załącznik nr 2: Wzór ankiety	108
Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna	115

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych. Strategia Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Ryczywół, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Powiatu Obornickiego na lata 2023-2030, Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w grudniu 2024 roku decyzją Wójta Gminy Ryczywół o przystąpieniu do opracowania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie uchwały nr VIII/71/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 20 grudnia 2024 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu projektu Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035, w tym trybu konsultacji. Następnie przeprowadzono analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Ryczywół, którą pogłębiono podczas badania ankietowego. Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej pozwoliła na zdefiniowanie obszarów problemowych i najważniejszych wyzwań w zakresie powyższych sfer, a także silnych stron jednostki i jej szans. Informacje pogłębiono podczas warsztatów strategicznych, w którym udział wzięli urzędnicy, mieszkańcy oraz władze Gminy. Podczas warsztatów opracowano również misję i wizję Gminy, a także założenia do celów i kierunków działań, których realizacja wpłynie na urzeczywistnienie określonej na 2035 rok wizji. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i innowacyjne podejście do obecnych wyzwań. Ustalenia oraz rekomendacje w zakresie prowadzenia gminnej polityki przestrzennej omówiono i zdefiniowano na wywiadzie pogłębionym z planowania przestrzennego, w którym wzięły udział osoby odpowiedzialne za inwestycje, gospodarkę przestrzenną oraz ochronę środowiska w Gminie Ryczywół. Propozycje zapisów skonsultowano z przedstawicielami władz Gminy i w kwietniu 2025 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie został on poddany konsultacjom społecznym oraz przedłożony Zarządowi Województwa Wielkopolskiego do opiniowania.

Ważnym elementem prac nad Strategią była partycypacja społeczna. Analiza wyników ankiet wypełnionych przez mieszkańców jest istotnym i integralnym elementem diagnozy strategicznej, a część programową zawierającą cele i kierunki działań współtworzyli uczestnicy warsztatów strategicznych. Projekt Strategii przed przyjęciem został poddany konsultacjom społecznym, aby zweryfikować jego zapisy z oczekiwaniami mieszkańców.

Urząd Gminy w Ryczywole wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- **Irma Kuznetsova** – kierowniczka projektu;
- **Iwona Nowacka** – recenzentka;
- **Joanna Mucha** – koordynatorka projektu;
- **Aleksander Orbach**.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategii:

**CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA
ROZWOJU GMINY
RYCZYWÓŁ**

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Ryczywół** zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Ryczywół jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części powiatu obornickiego, w północnej części województwa wielkopolskiego. Jej powierzchnia całkowita wynosi 154,54 km², co stanowi 21,8% powierzchni powiatu. Sieć osadnicza na terenie Gminy składa się z 14 sołectw, a jej głównym ośrodkiem lokalnym jest Ryczywół, który skupia funkcje administracyjno-usługowe. Oprócz Ryczywołu intensywnie rozwijają się również dwie miejscowości gminne – Lipa oraz Ludomy.

Jednym z podstawowych czynników warunkujących możliwości rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego jest jakość oraz dostępność infrastruktury transportowej. Główną oś komunikacyjną Gminy Ryczywół stanowi droga wojewódzka nr 178, biegnąca przez południową część Gminy w kierunku północno-zachodnim. Sieć uzupełniają drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi wewnętrzne. Niedaleko zachodniej granicy Gminy biegnie droga ekspresowa S11 docelowo łącząca Piekary Śląskie z Kołobrzegiem. Dojazd do trasy o ruchu przyspieszonym z miejscowości Ryczywół zajmuje ok. 12 min. Przebieg trasy znacząco wpływa na dostępność komunikacyjną Gminy, jednocześnie nie ingerując w jej wiejski charakter krajobrazu. W wyniku realizacji niniejszej Strategii przewiduje się remont drogi powiatowej w ciągu ul. Czarnkowskiej w Ryczywole, budowę ul. Kolejowej w Ryczywole w stronę planowanego targowiska oraz modernizację oświetlenia drogowego na terenie całej Gminy.

Przez Gminę Ryczywół przebiega nieczynna linia kolejowa nr 206. W ramach projektu „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego na liniach kolejowych nr 390/236 Czarnków – Rogoźno – Wągrowiec” możliwe jest jednak przywrócenie ruchu pasażerskiego w Ryczywole. Projektowana linia kolejowa przewiduje lokalizację przystanku kolejowego w Ryczywole, co usprawniłoby podróż zarówno do Rogoźna, Obornik jak i Poznania.

Autobusowy transport zbiorowy w Gminie Ryczywół organizowany jest przez Gminę, a operatorem połączeń jest podmiot prywatny. Ze względu na brak uzasadnienia ekonomicznego dla rozwoju oferty połączeń, część miejscowości gminnych nie jest obsługiwana w ramach wyznaczonych linii. Zalicza się do nich Łopiszewo, Krężoły, Drzonek, Chlebowo oraz Ludomicko. W związku z rosnącymi potrzebami mieszkańców, dostrzega się jednak konieczność rozwoju transportu zbiorowego, a także systemu dowozu dzieci do szkół ponadpodstawowych.

Nadrzędnym dokumentem określającym podstawowe ramy prowadzenia polityki przestrzennej w skali regionalnej jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Zgodnie z jego ustaleniami Gmina Ryczywół zaliczona została do wiejskiego obszaru funkcjonalnego. Dla wskazanego obszaru zdefiniowano cele polityki przestrzennej, których realizacja zapewniłaby poprawę lokalnych uwarunkowań rozwojowych. Kierunki polityki przestrzennej w Gminie Ryczywół określa również Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte na mocy uchwały nr XXII/187/2020 Rady Gminy Ryczywół z dnia 4 grudnia 2020 r. Należy jednak zaznaczyć, że w wyniku krajowej reformy planowania przestrzennego Gmina Ryczywół zobowiązana jest sporządzić Plan ogólny – narzędzie planistyczne, które docelowo ma zastąpić Studium. W momencie opracowywania niniejszej Strategii, Gmina Ryczywół podjęła prace nad przygotowaniem Planu ogólnego. Na terenie badanej jednostki obowiązuje łącznie 11 aktów prawa miejscowego w postaci miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obejmują one ok. 1% powierzchni Gminy i mają charakter punktowy. Zauważa się zatem konieczność opracowania nowych miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego, które umożliwią racjonalizację prowadzonej w Gminie polityki przestrzennej.

W strukturze użytkowania gruntu Gminy Ryczywół dominują użytki rolne, które stanowią ok. 70% wszystkich gruntów. Z kolei lasy i grunty leśne stanowią ok. 22% powierzchni Gminy. Świadczy to nie tylko o rolniczym charakterze Gminy, ale również stosunkowo ekstensywnym sposobie jej zagospodarowania. W Ryczywolu dominuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Z kolei w pozostałych miejscowościach gminnych obserwuje się występowanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej.

Gmina Ryczywół znajduje się na pograniczu dwóch jednostek fizjograficznych – makroregionu Pojezierza Chodzieskiego oraz makroregionu Doliny Eberswaldzko-Toruńskiej. Południowo-zachodnia część Gminy charakteryzuje się wysoką wartością przyrodniczą, siedliskową oraz krajobrazową, dlatego objęta została prawnymi formami ochrony przyrody. Na terenie Gminy znajduje się: Rezerwat przyrody Bagno Chlebowo, Obszar chronionego krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka, Obszar chronionego krajobrazu Puszcza Notecka, Obszar specjalnej ochrony siedlisk NATURA2000 Bagno Chlebowo, Obszar specjalnej ochrony siedlisk NATURA2000 Dolina Wełny, Obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA2000 Puszcza Notecka, a także 8 pomników przyrody ożywionej. Uwarunkowania środowiskowe Gminy Ryczywół stanowią jej endogeniczny potencjał do rozwoju funkcji turystycznej. W wyniku realizacji niniejszej Strategii planowane jest wykorzystanie tego potencjału poprzez stworzenie spójnej oferty turystycznej wraz z gminami sąsiadującymi, celem promocji unikatowych walorów przyrodniczych w regionie.

Dzięki istniejącym terenom zieleni, interesującym formom krajobrazowym oraz unikatowemu środowisku, Gmina Ryczywół ma potencjał do rozwoju funkcji turystycznych. Wśród atrakcji przyrodniczych na szczególne wyróżnienie zasługują lokalne torfowiska, do których można dotrzeć pieszo. Znajdują się tam również miejsca wędkarskie, gdzie można cieszyć się przyrodą i oddać się swoim zainteresowaniom. Wokół torfowisk poprowadzony jest także szlak rowerowy, prowadzący do granic rezerwatu przyrody Bagno Chlebowo. Ważnym elementem turystyczno-kulturowym, stanowiącym wyróżnik dla Gminy, są obchody pierwszej majowej nocy, zwane „majówką”. Wówczas mieszkańcy i turyści rozpalają ogniska wzdłuż koryta rzeki, rozświetlając noc i witając pełnię wiosny. To imponujące wydarzenie nie tylko integruje mieszkańców i kształtuje tradycje, ale również jest atrakcyjne wizualnie i kulturowo dla odwiedzających Gminę. Ważnym elementem turystycznym są także liczne zabudowania dworskie i pałacowe. Tereny dzisiejszej Gminy Ryczywół, ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe, były chętnie wybierane przez rodziny szlacheckie i magnatów do budowy i urządzania rezydencji letnich. Pozostałością są liczne dwory i pałace wraz z towarzyszącymi założeniami parkowymi. Choć stan techniczny większości zabudowań jest zły, a same pałace nie pełnią żadnych funkcji, z pewnością stanowią ciekawy element przeszłości Gminy. Mogą również być ważną atrakcją turystyczną dla osób interesujących się historią czy architekturą. Potencjał ten jednak należy uznać za obecnie niewykorzystywany w celu pobudzenia rekreacji, wypoczynku i turystyki w Gminie Ryczywół. Poza pałacami warto zwrócić uwagę także na inne obiekty zabytkowe.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Jednym z głównych czynników obrazujących atrakcyjność gospodarczą danej jednostki samorządu terytorialnego jest liczba zarejestrowanych na jej terenie podmiotów gospodarczych w systemie REGON. W 2023 roku na terenie Gminy Ryczywół zarejestrowanych było 636 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 8,6% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w powiecie obornickim. Należy jednak zaznaczyć, że ze względu na rolniczy charakter Gminy Ryczywół oraz ekstensywny sposób zagospodarowania, jest ona najsłabiej rozwiniętą jednostką w powiecie. Spośród zarejestrowanych w Gminie podmiotów gospodarczych dominują przedsiębiorstwa prowadzące swoją działalność w Sekcji F – Budownictwo, Sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, a także w Sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe. Zauważa się zatem, że lokalny rynek pracy charakteryzuje się niską dywersyfikacją oraz może on nie spełniać

potrzeb wszystkich mieszkańców Gminy. Ponadto, w Gminie nie ma wyraźnego skupiska działalności gospodarczych, a raczej są one rozproszone. Ważnym elementem rozwojowym będzie wykorzystanie rezerw gruntowych Gminy Ryczywół, w celu uzbrojenie działek i przygotowanie ich do zainwestowania.

W Gminie Ryczywół obserwuje się niski poziom bezrobocia. W 2023 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie 1,9% i był tożsamy ze średnią dla gmin powiatu obornickiego. Jednocześnie wynik ten pozostawał niższy od średniej dla gmin województwa wielkopolskiego. Pomimo niskiego poziomu bezrobocia zauważa się konieczność podejmowania działań, które umożliwią osobom bezrobotnym powrót na rynek pracy. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim kobiet, które mierzą się z większymi trudnościami w znalezieniu pracy, ze względu na niewystarczającą dywersyfikację lokalnego rynku pracy oraz brak ciekawych perspektyw zawodowych.

Sektor rolniczy stanowi jedną z podstawowych gałęzi gospodarki na terenie Gminy Ryczywół. W jej strukturze użytkowania gruntu dominują grunty orne, które stanowią ok. 70% powierzchni Gminy. Warunki glebowe na obszarze badanej jednostki określane są jako korzystne. Żyzne gleby pozwalają na uprawę stosunkowo wymagających gatunków roślin. W jej zachodniej części znajduje się pas kompleksów gleb ornich: pszennego bardzo dobrego, pszennego dobrego, żytniego bardzo dobrego i żytniego dobrego. Z kolei we wschodniej części Gminy dominują żytnie bardzo dobre i dobre kompleksy przydatności gleb ornich. Występujące na terenie Gminy Ryczywół warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa sklasyfikowane zostały z kolei jako umiarkowanie korzystne. Głównym czynnikiem wpływającym na tę sytuację jest niska roczna suma opadów atmosferycznych, która nieznacznie przekracza 400 mm/m². Niedobór wody, w połączeniu z ocieplającym się klimatem, prowadzi do występowania suszy oraz suszy fizjologicznej. Według raportów Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach, w okresie od maja do czerwca 2024 roku, susza dotknęła niemal wszystkie analizowane uprawy: zboża jare, zboża ozime, kukurydzę na ziarno, kukurydzę na kiszonki, rzepak i rzepik, krzewy owocowe, truskawki i rośliny strączkowe. Szczególnie w przypadku zbóż jarych, susza trwała przez cały okres wiosenny (od marca do końca czerwca). Ponadto, w Gminie występuje umiarkowane zagrożenie erozją wietrzną oraz niskie zagrożenie erozją wodną, co wpływa na potencjał rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W związku z powyższym zauważa się konieczność podejmowania kompleksowych działań, które wspierają rozwój sektora rolniczego w Gminie Ryczywół.

W Gminie Ryczywół dominują duże gospodarstwa rolne, których powierzchnia wynosi 15 ha i więcej (47% wszystkich gospodarstw rolnych). Duże gospodarstwa są wysoce konkurencyjne i stanowią źródło utrzymania nie tylko dla właścicieli, ale często również osób zatrudnianych do pracy na roli. Gospodarstwa obszarowe najczęściej są również kapitałochłonne, przez wzgląd na potrzebę wyższej mechanizacji produkcji. Niemniej, są one również bardziej odporne na wahnięcia cen na rynkach zbytu artykułów rolnych, przede wszystkim dzięki wyższemu stopniowi zróżnicowania produkcji. O ile nie wprowadza się monokultury rolnej, która wpływa w dłuższej perspektywie czasowej na wyjałowienie gleby, obniżenie plonów oraz spadek odporności na fluktuacje rynkowe, większe gospodarstwa będą się cechowały pozytywnym wpływem zarówno na stopień zamożności mieszkańców, możliwości znalezienia zatrudnienia oraz rozwój gospodarki lokalnej.

Jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców danego obszaru jest infrastruktura sieciowa. Dobrze rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna oraz sieć gazowa determinują jego atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną. W 2023 roku 92,5% mieszkańców Gminy Ryczywół posiadało dostęp do sieci wodociągowej (GUS). Głównym problemem w zakresie nie tyle samej sieci wodociągowej, co zaopatrzenia w wodę są występujące przerwy w dostępie do wody w okresie letnim. Z tego też powodu wśród planowanych inwestycji znajduje się budowa nowej studni głębinowej dla ujęcia wody w Ryczywole, która pozwoli zasilić sieć wodociągową, a ponadto budowa dwóch zbiorników retencyjnych na wodę uzdatnioną, którą będzie można zasilać sieć w razie przestojów. Działania te mają przede wszystkim zagwarantować stały dostęp do bieżącej wody dla mieszkańców Gminy Ryczywół. Z kolei z sieci kanalizacyjnej w tym samym roku korzystało zaledwie 50,4% mieszkańców. Oznacza to, że połowa mieszkańców Gminy musiała zagospodarować nieczystości ciekłe we własnym zakresie, najczęściej poprzez zastosowanie bezodpływowych zbiorników (szamb). Zbiorniki takie często cechują się drobnymi nieszczelnościami, a gromadzone zanieczyszczenia mają szansę przedostać się

do gleby i wód gruntowych. W wyniku realizacji niniejszej Strategii zakłada się budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Krężoły oraz Łopiszewo.

Infrastruktura sieciowa to również dostęp do szerokopasmowego Internetu. W 2023 roku na terenie Gminy Ryczywół dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadali mieszkańcy takich miejscowości jak: Ryczywół, Skrzetusz, Ludomy, Dąbrówka Ludomska, Lipa oraz Tłukawy. Zauważa się jednak konieczność zwiększania dostępu do sieci w miejscowościach: Ninino, Trzy Góry, Gorzewo, Wiardunki, Boruchowo oraz Chlebowo.

Gmina Ryczywół charakteryzuje się dobrze rozwiniętym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. W latach 2021-2023 zaobserwowano spadek łącznej ilości zebranych odpadów na jej terenie przy jednoczesnym wzroście udziału odpadów segregowanych. Jednocześnie Gmina spełniała wymagane normy dotyczące poziomu recyklingu różnych frakcji odpadów. Ponadto, mieszkańcy mogą korzystać z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Ryczywole.

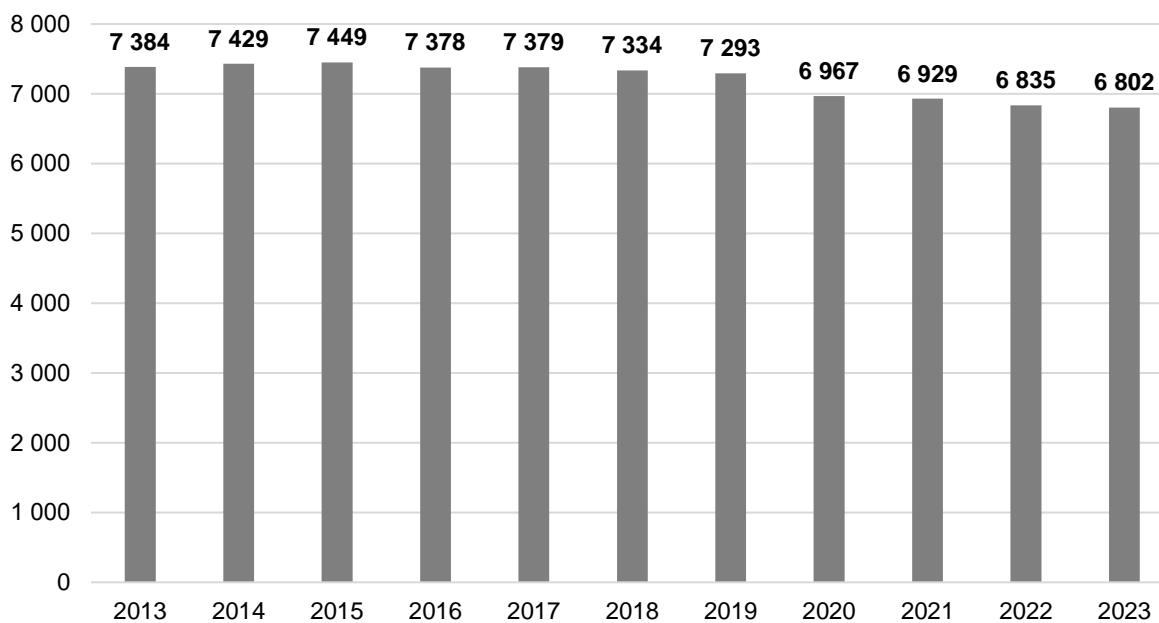
W 2023 roku najczęściej wykorzystywanym źródłem energii cieplnej na terenie Gminy Ryczywół był węgiel kamienny oraz biomasa (w tym drewno). Wykorzystanie paliw konwencjonalnych w celu pozyskiwania energii cieplnej negatywnie wpływa na stan środowiska przyrodniczego poprzez emisję dwutlenku węgla oraz pyłów do atmosfery. Zauważa się jednak stopniowe odchodzenie od paliw konwencjonalnych na rzecz alternatywnych źródeł pozyskiwania energii cieplnej przez mieszkańców badanej jednostki.

Gmina Ryczywół charakteryzuje się korzystnymi warunkami do rozwoju OZE, a w szczególności dla rozwoju energetyki wiatrowej oraz energii geotermalnej. W wyniku realizacji Strategii przewiduje się rozwój OZE na terenach położonych w północno-wschodniej części Gminy, a także wsparcie mieszkańców w wymianie przestarzałych źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku.

Sytuacja finansowa Gminy Ryczywół oceniona została jako umiarkowanie korzystna. W latach 2019-2022 dochody budżetowe Gminy sukcesywnie rosły, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca były one wyższe od średniej dla powiatu obornickiego. Wraz ze wzrostem dochodów odnotowano również wzrost wydatków ogółem, które w 2018 i 2023 roku przewyższyły dochody ogółem. Należy jednak zaznaczyć, że kwota długu Gminy Ryczywół od 2018 roku spadła. Analizując strukturę dochodów Gminy dostrzec można, iż największy udział w ostatnich latach posiadały dotacje oraz subwencje, które stanowiły średnio 65% wszystkich dochodów budżetowych. Analizując z kolei dochody podatkowe badanej jednostki zaobserwowano, że najważniejszymi źródłami były: podatek dochodowy od osób fizycznych PIT, podatek od nieruchomości, podatek rolny oraz podatek od środków transportowych. Analizując strukturę wydatków Gminy zaobserwowano, że najwyższą średnią ilość środków wydatkowano w działach: Rodzina (855), Rolnictwo i łowiectwo (010), Transport i łączność (600), Administracja publiczna (750) oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (900). W latach 2018-2023 udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy charakteryzował się dynamicznym wzrostem i przewyższały średnią dla gmin powiatu obornickiego. Gmina Ryczywół charakteryzuje się również wysoką skutecznością w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, a w szczególności środków krajowych.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

W latach 2013-2023 liczba ludności na terenie Gminy Ryczywół sukcesywnie spadała. W 2013 roku Gminę zamieszkiwało 7 384 osób, a w 2023 roku – 6 802 osób. Na przestrzeni lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o 582 osoby (7,9%). Jednocześnie w 2023 roku w Gminie Ryczywół odnotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji. Koniecznym jest podjęcie działań, które umożliwią zatrzymanie negatywnego trendu demograficznego na terenie Gminy, a także jego odwrócenie.

Ryc. 1. Zmiana liczby ludności w Gminie Ryczywół w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu pogłębienia analizy sytuacji demograficznej Gminy Ryczywół badaniu poddano również inne wskaźniki, na których podstawie zaobserwowano spadek liczby ludności w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem. Ludność w wieku 25-34 lat określana jest mianem „osób w wieku kreatywnym”. Osoby te najczęściej zakończyły już swoją edukację i wchodzą na rynek pracy. Jednocześnie odnotowano wzrost wartości współczynnika senioralnego obciążenia demograficznego, czyli liczby osób starszych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Należy również zauważyć, że od 2023 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to sytuacja niekorzystna, która może w przyszłości negatywnie oddziaływać na lokalny rynek pracy, a także doprowadzić do sytuacji, w której konieczne będzie zwiększenie nakładów finansowych na świadczenia społeczne i usługi opiekuńcze dla seniorów.

Na terenie Gminy Ryczywół nie funkcjonują placówki świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3, tj. żłobki lub kluby malucha. W Gminie znajdują się dwa przedszkola – Przedszkole Publiczne w Ryczywole oraz Przedszkole Publiczne w Ludomach. Zgodnie z danymi GUS, poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej na terenie Gminy Ryczywół począwszy od 2020 roku stale wzrasta, w 2023 roku osiągnął poziom 83,6%. Zważając jednak na liczbę dzieci zamieszkujących na terenie Gminy i uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin, należy stwierdzić, że poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej nie jest zależny od liczby dostępnych miejsc czy warunków opieki. W latach 2019-2023 jedynie między 10 a 7 dzieci z terenu Gminy Ryczywół uczęszczało do przedszkoli w innych gminach. W tożsamym okresie, do przedszkoli na terenie Gminy Ryczywół uczęszczało do 12 dzieci z terenów innych gmin. Bilansowanie się wskazanych statystyk prowadzi do wniosku, iż opieka przedszkolna na terenie Gminy Ryczywół jest jakościowo podobna do tej oferowanej w gminach sąsiednich.

Edukacja podstawowa w Gminie Ryczywół realizowana jest przez dwie szkoły podstawowe – Szkołę Podstawową im. Powstańców Wielkopolskich w Ryczywole oraz Szkołę Podstawową im. Karola Marcinkowskiego w Ludomach. Szkoły te łącznie kształcą 553 uczniów. Szkoły na terenie Gminy Ryczywół cechują się zbliżonym wyposażeniem i standardem. Oczywiście, ze względu na liczbę uczęszczających do szkół uczniów, różnią się one zarówno liczebnością sal jak i poszczególnych sprzętów. Żadna ze szkół nie jest jednak wyposażona w specjalistyczne pracownie językowe oraz nie prowadzi dedykowanych klas: sportowych, językowych czy integracyjnych. Ponadto, w żadnej ze szkół nie jest oferowane wsparcie psychologiczne dla uczniów. Zauważa się zatem potrzeby związane z doposażeniem szkół podstawowych w nowoczesną bazę dydaktyczną oraz stworzeniem systemu wsparcia psychologicznego dla najmłodszych mieszkańców Gminy.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu animacji i upowszechniania kultury na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Kultury w Ryczywole z siedzibą przy ul. Nowej 2. W ramach swojej działalności GOK prowadzi grupy artystyczne i zajęciowe: zespół instrumentów dętych, zespół śpiewaczy „Ryczywianie”, warsztaty tematyczne, zajęcia wokalne, jogę czy zajęcia profilaktyczne Zdrowy kręgosłup. GOK jest również odpowiedzialny za organizację licznych koncertów, spotkań, warsztatów czy kursów, m.in. w zakresie: pierwszej pomocy. Ważnym miejscem w okresie letnim jest również scena amfiteatru zlokalizowanego przy stadionie w Ryczywole. W zakresie rozwoju czytelnictwa, upowszechniania kultury i dostępu do wiedzy działa również Biblioteka Publiczna Gminy Ryczywół, mieszcząca się przy ul. Mickiewicza 14 w Ryczywole. Biblioteka dysponuje licznymi wolumenami oraz bezpłatnym dostępem do Internetu. Elementem siecującym działania kulturalne w Gminie Ryczywół są liczne świetlice wiejskie stanowiące ważne centra aktywności lokalnej dla mieszkańców. Są to przestrzenie dedykowane poszczególnym wsiom i sołectwom służące budowaniu więzi sąsiedzkich i kreowaniu oddolnych inicjatyw. W Gminie organizowane są również zajęcia z zakresu rozwoju kultury fizycznej, które jednak głównie skupiają się na aktywności dzieci i młodzieży. Lokalne kluby sportowe organizują zajęcia z piłki nożnej, czy koszykówki. Stosunkowo rozbudowana baza sportowa na terenie Gminy pozwala jednak na uprawianie szerszego wachlarza rozmaitych dyscyplin.

Za bezpieczeństwo przeciwpożarowe w Gminie Ryczywół odpowiadają strażacy z 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Ryczywół, Lipa, Ludomy, Skrzetusz, Wiardunki oraz Ninino. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Ryczywole i Lipie ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym, co wiąże się z tym, iż podejmują one interwencje nie tylko na terenie Gminy Ryczywół, ale również całego powiatu obornickiego. W związku z powyższym konieczne jest ciągłe doposażanie jednostek w nowoczesny sprzęt gaśniczo-ratowniczy, który umożliwi im efektywniejszą realizację zadań. Zwłaszcza w przypadku OSP Lipa, zważając na obecność oraz potrzebę ochrony lokalnych torfowisk wymagany jest specjalistyczny sprzęt gaśniczy, umożliwiający dojazd w trudno dostępne miejsca. Lekkie pojazdy terenowe powinny również umożliwiać dociągnięcie węży gaśniczych w miejsca gęsto zadrzewione lub o zapadającym się podłożu.

W Gminie Ryczywół działa wiele organizacji pozarządowych, które angażują się przede wszystkim w wymiarze społecznym w życie lokalnej społeczności. Należy jednak sukcesywnie rozszerzać zakres powierzanych im zadań publicznych, aby rozwijać aktywność społeczną oraz umożliwić inicjowanie działań oddolnych, przeradzających się z czasem w działania zorganizowane w formie stowarzyszeń czy organizacji pozarządowych. Gmina Ryczywół jest również członkiem Lokalnej Grupy Działania Kraina Trzech Rzek. W ramach Lokalnej Grupy Działania prowadzone są działania związane z rozwojem turystyki w regionie, ochroną i promocją dziedzictwa lokalnego, ale również współczesnych rzemieślników i artystów lokalnych.

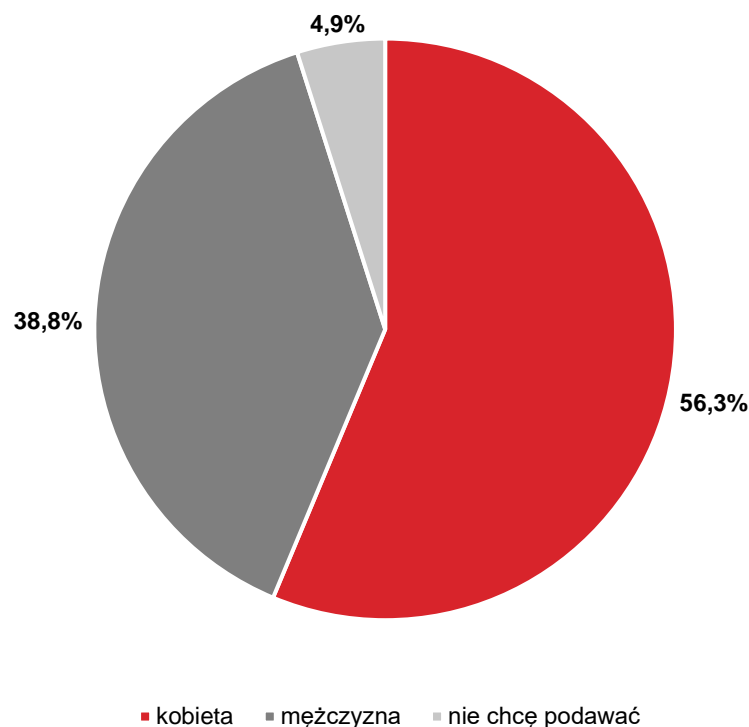
Głównymi jednostkami świadczącymi usługi z zakresu pomocy społecznej są Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryczywole oraz Centrum Integracji Społecznej. GOPS świadczy usługi przede wszystkim w zakresie pomocy społecznej, w tym: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usługi z zakresu opieki wytchnieniowej, usługi tzw. opieki na odległość z wykorzystaniem opasek bezpieczeństwa. Działalność Ośrodka ukierunkowana jest również na umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać wykorzystując do tego własne zasoby, uprawnienia i możliwości (art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Centrum

Integracji Społecznej jest z kolei jednostką ukierunkowaną przede wszystkim na aktywizację zawodową osób zmagających się z wykluczeniem społecznym lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, powodowanym przez wiele czynników. Misją CIS jest aktywizacja społeczna i zawodowa oraz działania długofalowe mające wpływ na życiową postawę danej osoby. W ramach swojej działalności CIS prowadzi dwa warsztaty zawodowe, pozwalające rozwijać nowe kompetencje zawodowe oraz kształtować kompetencje społeczne: warsztat remontowo-budowlany oraz warsztat gospodarczo-ogrodniczy.

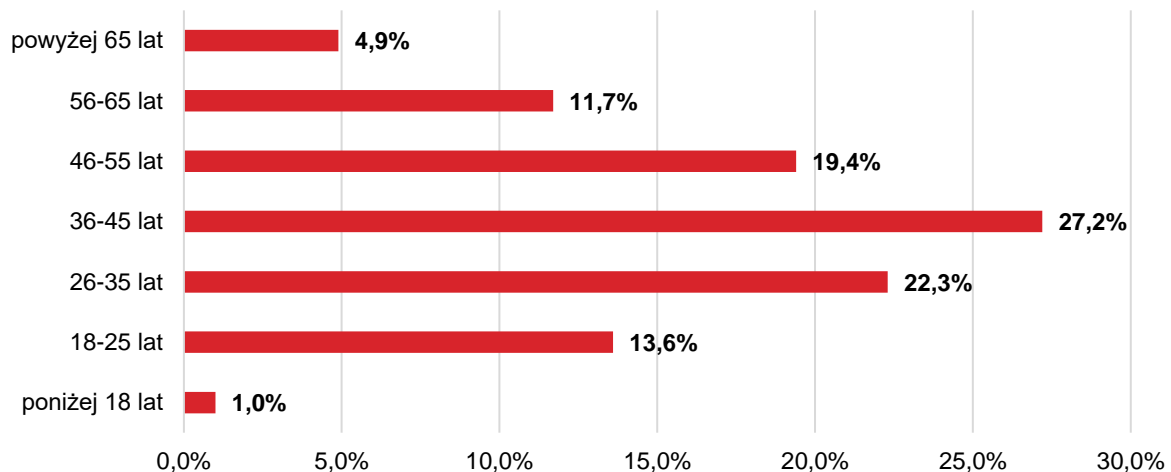
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

W celu zdiagnozowania stanu społeczno-gospodarczego Gminy Ryczywół przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz dostępny on-line. Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców oraz interesariuszy Gminy Ryczywół na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu kilku obszarów funkcjonowania Gminy, a poruszane tematy dotyczyły: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni, środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki, rekreacji, edukacji i kultury.

Respondenci składali odpowiedzi od 3 lutego 2025 roku do 28 lutego 2025 roku. Łącznie zebrano 103 odpowiedzi. Większą część respondentów stanowiły kobiety (56,3%). Z kolei analizując strukturę wieku ankietowanych zaobserwowano, że największy udział stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (27,2%), osoby w wieku 26-35 lat (22,3%) oraz osoby w wieku 46-55 lat (19,4%). Pod względem zatrudnienia największy odsetek wśród respondentów stanowiły osoby pracujące nie będące rolnikami lub przedsiębiorcami (66,0%) oraz emeryci i renciści (11,7%).

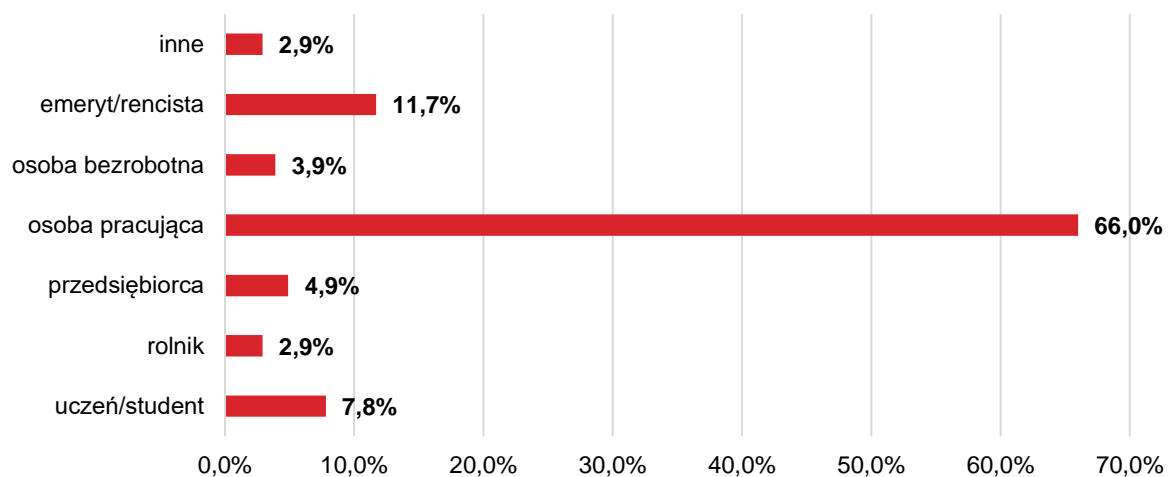

Ryc. 2. Metryczka – ankietowani według płci
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Ryc. 3. Metryczka – struktura wiekowa ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Ryc. 4. Metryczka – ankietowani według zatrudnienia

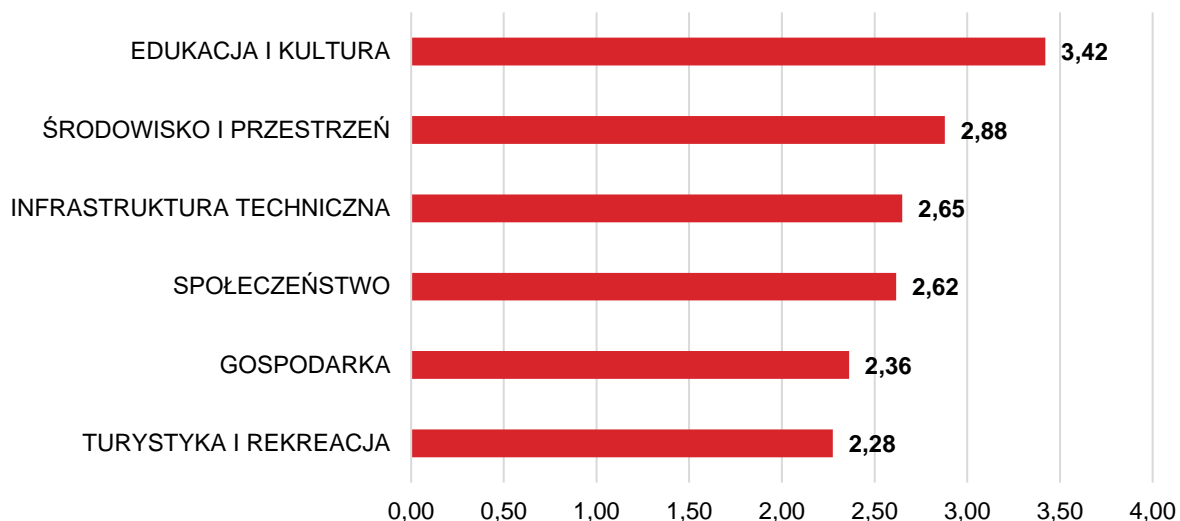
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

4.1. Ocena sytuacji w Gminie

W Gminie Ryczywół w skali od 1 do 5, gdzie:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

mieszkańcy **najwyżej** ocenili działania w zakresie **edukacji i kultury** – średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 3,42. Z kolei **najniżej** oceniony został aspekt związany z **turystyką i rekreacją** – średnia ocena dla tego obszaru wyniosła 2,28. Natomiast średnia ocena dla wszystkich przedstawionych obszarów wyniosła 2,70. Oznacza to, że poszczególne aspekty funkcjonowania Gminy Ryczywół w większości ocenione zostały negatywnie lub zaledwie dostatecznie.

Ryc. 5. Średnia ocena rozwoju poszczególnych obszarów w Gminie Ryczywół według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Poniższa tabela przedstawia średnią ocenę poszczególnych komponentów, które wchodziły w skład 6 obszarów rozwojowych w Gminie Ryczywół. W przeprowadzonym badaniu ankietowym najwyżej oceniono dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,29), jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (4,24), dostęp do edukacji przedszkolnej (4,01), jakość edukacji przedszkolnej (3,85), walory środowiska przyrodniczego (3,62), system odbioru odpadów (3,60), dostępność budynków administracji publicznej (3,47), dostępność usług (3,47), a także zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy (3,38). Zdaniem mieszkańców poprawy wymaga jednak działalność świetlic wiejskich (2,56), świadomość ekologiczna mieszkańców (2,28), infrastruktura melioracji szczegółowej (2,33), stan dróg (1,71), mała infrastruktura drogową (2,23), dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,70), możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy (1,85), możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem (1,65), możliwość uzyskania zatrudnienia (1,90), poziom bazy gastronomicznej (1,39), poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (1,79), a także system ścieżek rowerowych (1,80).

Tab. 1. Ocena obszarów rozwojowych i poszczególnych komponentów w Gminie Ryczywół

Edukacja i kultura	Ocena:
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,29
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	4,24
dostęp do edukacji przedszkolnej	4,01
jakość edukacji przedszkolnej	3,85
organizacja dowozu dzieci do szkół	3,83
jakość infrastruktury przedszkolnej	3,78
jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,71
działalność domu kultury i biblioteki	3,52
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,14
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,95
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	2,91
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach	2,88
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,87

wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,78
działalność świetlic wiejskich	2,56
Środowisko i przestrzeń	Ocena:
walory środowiska przyrodniczego	3,62
system odbioru odpadów	3,60
estetyka (czystość na obszarach publicznych)	3,14
jakość powietrza	3,13
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	2,92
oferta w działaniach wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)	2,89
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,77
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	2,75
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,68
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,44
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,33
świadomość ekologiczna mieszkańców	2,28
Infrastruktura techniczna	Ocena:
dostępność/jakość sieci wodociągowej	3,38
dostępność/jakość sieci kanalizacyjnej	3,19
dostęp do szerokopasmowego Internetu	3,12
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,26
mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)	2,23
stan dróg	1,71
Spółeczeństwo	Ocena:
dostępność budynków administracji publicznej	3,47
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	3,38
bezpieczeństwo publiczne	3,04
dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,84
skuteczność działania pomocy społecznej	2,77
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)	2,76
Wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	2,28
wsparcie osób starszych (np. DPS, Kluby Seniora)	2,07
możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy	1,85
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,70
Gospodarka	Ocena:
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,47
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	2,99

połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,40
atrakcyjność inwestycyjną	2,21
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,18
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	2,10
możliwość uzyskania zatrudnienia	1,90
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	1,65
Turystyka i rekreacja	Ocena:
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	3,25
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	2,99
jakość istniejących dróg rowerowych	2,81
jakość istniejących chodników	2,56
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,37
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	2,32
atrakcyjność turystyczna	2,31
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	2,13
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,93
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,92
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)	1,80
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	1,79
poziom bazy gastronomicznej	1,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Celem podsumowania w tabeli poniżej zestawione zostały najlepiej i najgorzej ocenione elementy w każdym z przedstawionych obszarów.

Tab. 2. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej ocenione	Najniżej ocenione
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,29)	Działalność świetlic wiejskich (2,56)
Środowisko przyrodnicze	Walory środowiska przyrodniczego (3,62)	Świadomość ekologiczna mieszkańców (2,28)
Infrastruktura techniczna	Dostępność/jakość sieci wodociągowej (3,38)	Stan dróg (1,71)
Społeczeństwo	Dostępność budynków administracji publicznej (3,47)	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,70)
Gospodarka	Dostępność usług (3,47)	Możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem (1,65)
Turystyka i rekreacja	Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej (3,25)	Poziom bazy gastronomicznej (1,39)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Ryczywół. Najczęściej wskazywano na poprawę infrastruktury drogowej (84 odpowiedzi), rozbudowę dróg rowerowych (59 odpowiedzi), poprawę dostępu do usług medycznych (31 odpowiedzi), rozbudowę oświetlenia ulicznego (26 odpowiedzi), zwiększenie dostępu do Internetu (25 odpowiedzi), poprawę funkcjonowania transportu zbiorowego (24 odpowiedzi), a także budowę obwodnicy (23 odpowiedzi). Respondenci zauważyli również, że koniecznym dla poprawy sytuacji w Gminie Ryczywół jest rozwój terenów zieleni (18 odpowiedzi), rozwój przedsiębiorczości (17 odpowiedzi), renowacja zabytków (14 odpowiedzi) oraz rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej (14 odpowiedzi).

Ryc. 6. Liczba odpowiedzi respondentów na wybrane priorytety rozwojowe
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

W ankiecie zapytano także, co według respondentów powinno być wizytówką Gminy Ryczywół. Było to pytanie otwarte, a więc ankietowani mieli możliwość samodzielnie wpisać odpowiedź. Poniżej zestawiono najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- Bagna Chlebowo,
- Kościół Ewangelicki,
- Zespół pałacowo-parkowy w Ryczywole (dawna Klinika Przepuklin).

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto dzięki analizie SWOT można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Gminy Ryczywół opracowano bazując na:

- 1) diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Ryczywół oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Ryczywół, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 2) wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii;
- 3) materiale wypracowanym podczas spotkania z pracownikami Urzędu Gminy w Ryczywole.

Analizę SWOT dla Gminy Ryczywół przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Unikatowe walory przyrodnicze w południowej części Gminy wpływają na jej atrakcyjność krajobrazową; • Lokalne obchody pierwszej majowej nocy stanowią wyróżnik Gminy Ryczywół na tle innych jednostek z regionu; • Na terenie Gminy występują korzystne warunki glebowe dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa; • W Gminie Ryczywół dominują duże gospodarstwa rolne, które są bardziej konkurencyjne na rynkach zbytu, zapewniając opłacalność produkcji rolniczej; • Dobrze rozwinięty system gospodarowania odpadami komunalnymi korzystnie wpływa na zmniejszanie antropopresji na środowisko przyrodnicze; • Dobra dostępność szerokopasmowego Internetu korzystnie wpływa na jakość życia mieszkańców; • Gmina Ryczywół charakteryzuje się korzystnymi warunkami do rozwoju OZE, a w szczególności energetyki wiatrowej oraz energetyki geotermalnej; • Dobry stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Ryczywół; • Dobry stan obiektów sportowych na terenie Gminy Ryczywół umożliwiający aktywne spędzanie wolnego czasu; • Działalność organizacji pozarządowych pozytywnie wpływa na aktywność mieszkańców oraz przyczynia się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego (działalność KGW); • Członkostwo Gminy Ryczywół w LGD Kraina Trzech Rzek umożliwiającą promocję turystyki oraz realizacji projektów na jej terenie; • Dobra dostępność budynków administracji publicznej na terenie Gminy Ryczywół; • Rozwinięte formy instytucjonalne zapobiegające wykluczeniu społecznemu – Centrum Integracji Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Ryczywół charakteryzuje się niewystarczająco rozwiniętą siecią drogową, co wpływa na wykluczenie komunikacyjne jej mieszkańców; • Zły stan znajdujących się na terenie Gminy Ryczywół dróg powiatowych oraz nieutwardzone drogi lokalne negatywnie wpływają na bezpieczeństwo drogowe mieszkańców; • Brak publicznego transportu zbiorowego stanowiącego alternatywę dla samochodu osobowego; • Niewystarczająco rozwinięty system ścieżek rowerowych na terenie Gminy Ryczywół; • Niskie pokrycie powierzchni Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego stanowi wyzwanie dla racjonalnego prowadzenia gospodarki przestrzennej; • Zły stan techniczny znajdujących się na terenie Gminy Ryczywół zabytków uniemożliwia ich efektywne wykorzystanie na cele turystyczne; • Położenie Gminy Ryczywół w cieniu opadowym prowadzi do niskich rocznych sum opadów atmosferycznych, co negatywnie wpływa na działalność rolniczą; • Rolniczy charakter Gminy ogranicza możliwości rozwojowe dla innych gałęzi gospodarki; • Niska dywersyfikacja lokalnego rynku pracy nie zaspokaja potrzeb wszystkich mieszkańców i wpływa na odpływ z terenu Gminy ludzi młodych, szukających zatrudnienia; • Niewystarczająco rozwinięta baza gastronomiczna i turystyczna w Gminie; • Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej stwarza konieczność korzystania ze zbiorników bezodpływowych, które charakteryzują się występowaniem nieszczelności; • Postępujące zmiany demograficzne mogą przyczynić się do wystąpienia braku zastępowalności pokoleń na lokalnym rynku pracy; • Brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Ryczywół uniemożliwia młodym rodzicom szybszy powrót na rynek pracy; • Niski poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej w Gminie Ryczywół oraz wysoka jakość obiektów przedszkolnych;

	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająco oferta spędzania wolnego czasu dedykowana dla osób dorosłych i seniorów w Gminie; • Ograniczona dostępność do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja linii kolejowej nr 206 wraz z utworzeniem przystanku kolejowego w Ryczywole; • Wykorzystanie potencjału rzeki Flinty do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej; • Rozwój funkcji turystycznej Gminy Ryczywół poprzez promocję unikatowych walorów przyrodniczych, m.in. torfowisk; • Rozwój gospodarczy oparty na wykorzystaniu rezerw gruntowych Gminy Ryczywół, poprzez uzbrojenie działek i przygotowanie ich do zainwestowania; • Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 dająca możliwości pozyskiwania środków na rozwój Gminy Ryczywół; • Reforma planowania przestrzennego wymuszająca konieczność opracowania planu ogólnego, co przyczyni się do lepszego gospodarowania przestrzenią w Gminie; • Trendy społeczne związane z aktywizacją seniorów, które umożliwiają osobom starszym czynny udział w życiu społecznym; • Zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz coraz silniejsze postawy przyjazne środowisku wśród mieszkańców; • Rozwój działalności Lokalnych Grup Działania, w tym wzmocnienie kompetencji w zakresie pozyskiwania i dysponowania środkami zewnętrznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiające się niekorzystne trendy demograficzne skutkujące dalszym odpływem mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa; • Rosnąca przewaga dużych ośrodków miejskich w zakresie jakości życia, dostępności usług, wysokości wynagrodzeń itp., powodująca zmniejszenie liczby młodych ludzi w Gminie; • Postępowanie marginalizacji transportowej Gminy, poprzez zaniechanie rewitalizacji linii kolejowej i dalszy rozwój dróg krajowych z pominięciem Ryczywołu; • Spadek opłacalności produkcji rolniczej, który może ograniczyć pełne wykorzystanie potencjału Gminy Ryczywół; • Pogarszający się stan środowiska przyrodniczego oraz zmiany klimatyczne, które doprowadzają do pogorszenia warunków przyrodniczych w Gminie; • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi, a także sytuacja polityczna na świecie, które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju.

**CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE KIERUNKI
ROZWOJU GMINY
RYCZYWÓŁ**

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację Gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy Ryczywół na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Ryczywół** brzmi następująco:

Misją Gminy Ryczywół jest stworzenie dobrego miejsca do życia i pracy poprzez wykorzystanie swojego położenia, dziedzictwa historycznego oraz walorów przyrodniczych.

Z kolei **wizja** Gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym Gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej.

Innymi słowy **wizja** jest obrazem Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Ryczywół w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2035 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Ryczywół brzmi następująco:

W 2035 roku Gmina Ryczywół jest miejscem przyjaznym, otwartym na mieszkańców, inwestorów i turystów. Wykorzystuje potencjał mieszkańców, infrastruktury technicznej oraz walorów krajobrazowych dla zrównoważonego rozwoju życia. Gmina Ryczywół jest miejscem do życia, pracy, rozwoju i wypoczynku.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Ryczywół, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe (inaczej operacyjne), które zawierają kierunki działań do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ład przestrzennego. Podstawą realizacji zadań w sferze gospodarczej będą działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, którym przyporządkowano zaplanowane do realizacji kierunki działań.

Poniżej przedstawione zostały opracowane cele strategiczne:

Cel I: Rozwój przestrzenny Gminy Ryczywół oparty na nowoczesnej infrastrukturze technicznej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz ochronie środowiska

Cel II: Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Ryczywół poprzez rozwój nowoczesnego rolnictwa, inwestycje w lokalną gospodarkę oraz aktywną promocję turystyki

Cel III: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Ryczywół poprzez rozwój systemu edukacji, kultury, opieki społecznej oraz tworzenie ciekawej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego

W tabeli znajdującej się na kolejnych stronach przedstawiono cele operacyjne oraz kierunki działań, które przyporządkowano do wyznaczonych celów strategicznych.

Cel I: Rozwój przestrzenny Gminy Ryczywół oparty na nowoczesnej infrastrukturze technicznej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz ochronie środowiska

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
I.1. Funkcjonalna przestrzeń	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie Planu Ogólnego Gminy Ryczywół stanowiącego podstawę zagospodarowania przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju: <ul style="list-style-type: none"> • wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowych; • wyznaczenie terenów pod rozwój OZE; • Opracowanie nowych i aktualizacja już istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; • Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów pod rozwój OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne; • Prowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich na zabytkach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków; • Rewitalizacja terenów zdegradowanych poprzez wyprowadzenie lokalnej społeczności ze stanu kryzysowego w oparciu o Gminny Program Rewitalizacji. 	<p>Realizacja założeń reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego.</p> <p>Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.</p> <p>Ochrona materialnego dziedzictwa w postaci obiektów objętych wpisem do GEZ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Postępy prac na Planem Ogólnym (forma opisowa); • Udział powierzchni Gminy pokrytej MPZP (%); • Powierzchnia wyznaczonych stref osiedleńczych oraz terenów pod rozwój OZE (ha); • Liczba zabytków poddanych konserwacji (szt.); • Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w ramach prowadzonych działań rewitalizacyjnych (szt.).
I.2. Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa gminnej infrastruktury drogowej, zwiększająca spójność komunikacyjną oraz bezpieczeństwo w ruchu drogowym; • Współpraca z zarządcami dróg wyższych kategorii w zakresie modernizacji, rozbudowy i podniesienia standardu dróg będących w ich utrzymaniu; • Rozwój alternatywnych środków transportu poprzez budowę połączonych ścieżek rowerowych; • Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na drogach gminnych poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych takich jak np. progi 	<p>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury sieciowej oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Ryczywół.</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego mieszkańców oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej Gminy Ryczywół.</p> <p>Wzrost mobilności mieszkańców Gminy Ryczywół poprzez rozwój transportu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych (km); • Długość wybudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych dróg wojewódzkich i powiatowych (km);

	<p>zwalniające, inteligentna sygnalizacja świetlna oraz zmiany w organizacji ruchu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój transportu zbiorowego poprzez współpracę z prywatnymi przewoźnikami w celu uruchomienia nowych tras; • Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu realizacji projektu rewitalizacji linii kolejowej nr 206 wraz z utworzeniem przystanku kolejowego w Ryczywole; • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej oraz urządzeń znajdujących się na terenie Gminy; • Tworzenie warunków do rozwoju sieci Internetu światłowodowego na terenie Gminy Ryczywół. 	<p>zbiorowego oraz infrastruktury dla alternatywnych rozwiązań transportowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km); • Liczba wdrożonych rozwiązań technicznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa drogowego (szt.); • Liczba wyznaczonych nowych linii autobusowych (szt.); • Liczba wybudowanych przystanków kolejowych (szt.); • Długość rozbudowanej, przebudowanej i zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (km); • Liczba punktów adresowych podłączonych do sieci światłowodowej (szt.).
<p>I.3. Ochrona środowiska i ograniczanie skutków zmian klimatycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowe działanie w zakresie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z wykorzystaniem OZE; • Zastosowanie energooszczędnych opraw świetlnych w oświetleniu ulicznym; • Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowalniający odpływ wody; • Wdrażanie rozwiązań na rzecz rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury i ograniczania skutków suszy w rolnictwie; • Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza spowodowanych niską emisją poprzez wsparcie mieszkańców w wymianie przestarzałych źródeł ciepła; 	<p>Przystosowanie Gminy Ryczywół do zmieniających się warunków klimatycznych i przeciwdziałanie występowaniu ich negatywnych skutków.</p> <p>Ograniczenie antropopresji na środowisko poprzez inwestycje w nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne.</p> <p>Poprawa poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wzmocnienie postaw przyjaznych środowisku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.); • Liczba zainstalowanych energooszczędnych punktów oświetlenia ulicznego (szt.); • Liczba wdrożonych rozwiązań na rzecz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych (szt.); • Liczba wdrożonych rozwiązań na rzecz

	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona i odtwarzanie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę (torfowiska); • Rozwój istniejących i tworzenie nowych terenów zieleni, zwłaszcza na obszarze Ryczywołu; • Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz poprawy poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców; • Wsparcie działań środowiskowych w gospodarstwach rolnych m.in. w zakresie usuwania azbestu i odpadów z działalności rolniczej (np. folie). 		<p>rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury (szt.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba wymienionych przestarzałych źródeł ciepła (szt.); • Powierzchnie utworzonych terenów zieleni (ha); • Liczba przeprowadzonych akcji na rzecz edukacji ekologicznej mieszkańców (szt.); • Ilość odebranych odpadów pochodzących z działalności rolniczej (Mg).
--	--	--	--

Cel II: Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Ryczywół poprzez rozwój nowoczesnego rolnictwa, inwestycje w lokalną gospodarkę oraz aktywną promocję turystyki

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
II.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie rezerw gruntowych Gminy Ryczywół, poprzez uzbrojenie działek i przygotowanie ich do zainwestowania; Aktywne działania na rzecz przyciągnięcia inwestorów na teren Gminy Ryczywół; Podjęcie działań promocyjnych na rzecz wykreowania wizerunku gminy atrakcyjnej dla rozwoju działalności gospodarczej; Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a samorządem; Kreowanie warunków dla rozwoju usług komplementarnych względem prowadzonej działalności rolniczej, celem podniesienia lokalnej niezależności gospodarczej; Współpraca z lokalnymi rolnikami w celu zaopatrzenia w niezbędne surowce i ułatwienie im dostępu do lokalnych rynków zbytu; Podnoszenie kwalifikacji lokalnych producentów rolnych m.in. poprzez współorganizację cyklicznych szkoleń branżowych; Dalsze wspieranie aktywizacji zawodowej osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez rozwój działalności Centrum Integracji Społecznej. 	<p>Wzrost poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy Ryczywół.</p> <p>Stworzenie środowiska biznesu oraz atrakcyjnej strefy inwestycyjnej.</p> <p>Wykorzystanie endogenicznych potencjałów Gminy Ryczywół dla rozwoju sektora rolniczego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych (ha); Liczba nowych przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy (szt.); Liczba podjętych działań promocyjnych w zakresie tworzenia wizerunku Gminy jako miejsca atrakcyjnego gospodarczo (szt.); Udział dochodów z tytułu podatku CIT (%); Liczba zorganizowanych szkoleń branżowych dla rolników (szt.); Liczba nowoutworzonych warsztatów zawodowych w ramach CIS (szt.).
II.2. Rozwinięta oferta rekreacyjno-wypoczynkowa oraz promocja Gminy	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja, rozbudowa i przebudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej; Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu utworzenia nowych terenów rekreacyjnych oraz wsparcie w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych; 	<p>Wykorzystanie walorów przyrodniczych Gminy Ryczywół do wzmocnienia jej potencjału turystycznego.</p> <p>Promocja Gminy Ryczywół jako atrakcyjnego miejsca rekreacyjno-wypoczynkowego w Wielkopolsce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych poddanych modernizacji, rozbudowie i przebudowie (szt.);

<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie ścieżek edukacyjnych wraz z ich oznakowaniem oraz wyposażeniem w elementy małej architektury; • Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury na rzecz wsparcia działalności zespołu „Ryczywołanie”; • Promocja marki Gminy Ryczywół w regionie oraz w kraju; • Rozwój zaplecza turystycznego poprzez wzmocnienie infrastruktury wypoczynkowej oraz sektora gastronomicznego; • Opracowanie spójnej oferty turystycznej we współpracy z lokalnymi podmiotami oraz zacieśnienie współpracy z sąsiednimi gminami oraz podmiotami zewnętrznymi. 		<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia utworzonych terenów rekreacyjnych (ha); • Liczba nowo powstałych gospodarstw agroturystycznych (szt.); • Długość wyznaczonych ścieżek edukacyjnych (km); • Liczba działań podjętych na rzecz wsparcia działalności zespołu „Ryczywołanie” (szt.); • Liczba nowo powstałych punktów gastronomicznych (szt.); • Liczba podjętych współprac z podmiotami zewnętrznymi na rzecz realizacji oferty turystycznej (szt.).
---	--	--

Cel III: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Ryczywół poprzez rozwój systemu edukacji, opieki społecznej oraz tworzenie ciekawej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
III.1. Wysokiej jakości system kształcenia i opieki nad dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> Wzmacnianie potencjału demograficznego Gminy Ryczywół i funkcji rodziny poprzez stworzenie oferty opieki nad dziećmi do lat 3; Dążenie do podniesienia poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej poprzez dostosowanie oferty gminnych przedszkoli do potrzeb i oczekiwań dzieci; Podnoszenie jakości i konkurencyjności szkół m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań i nowoczesnych rozwiązań infrastrukturalnych w systemie nauczania poprzez aktywne uczestnictwo w projektach oświatowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz innych dostępnych źródeł; Zapewnienie szerokiej oferty bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży; Wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami poprzez opiekę i pomoc psychologa, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz rozwiązania w zakresie edukacji włączającej; Wysoka jakość infrastruktury edukacyjnej, w tym dobrze wyposażone pracownie; Wspieranie rozwoju umiejętności i kompetencji kadry nauczycielskiej; Stworzenie programu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów i ich rodziców; Rozwój kompetencji i umiejętności cyfrowych wśród dzieci i młodzieży; Wysoka jakość zajęć sportowych wspierająca wszechstronny rozwój oraz utrwalająca właściwe postawy i zachowania prozdrowotne uczniów; 	<p>Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki wyposażeniu placówek oświatowych w nowoczesną i bezpieczną bazę dydaktyczną.</p> <p>Zapewnienie stojącej na dobrym poziomie, łatwo dostępnej opieki nad dziećmi do lat 3.</p> <p>Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój.</p> <p>Umożliwienie dalszego rozwoju poza podstawą programową uczniów szczególnie uzdolnionych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3; Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (%); Liczba zrealizowanych zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (szt.); Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami objętych wsparciem (os.); Liczba działań podjętych na rzecz rozwoju kompetencji kadry nauczycielskiej (szt.); Liczba podjętych działań na rzecz wspierania kompetencji i umiejętności cyfrowych wśród dzieci i młodzieży (szt.); Liczba prowadzonych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży (szt.); Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych w szkołach (szt.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła miejscem bezpiecznym i bez hejtu: aktywne programy profilaktyczne i wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży, strefy wypoczynku i rekreacji. 		
III.2. Usługi społeczne odpowiadające na potrzeby mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępności architektonicznej w budynkach użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidacje barier architektonicznych; • Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych i asystenckich dla mieszkańców poprzez uruchomienie asystentów osób z niepełnosprawnościami oraz wprowadzenie usług związanych z transportem na żądanie; • Polityka senioralna Gminy uwzględniająca aktywizację seniorów, włączenie ich w sprawy lokalnej społeczności, wykorzystanie ich doświadczenia oraz zachęcająca do jak najdłuższej aktywności zawodowej i społecznej poprzez utworzenie Klubu Seniora na terenie Gminy Ryczywół; • Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej poprzez m.in. współorganizację okresowych badań profilaktycznych dla mieszkańców; • Uruchomienie gminnego programu profilaktycznego (badania profilaktyczne dla mieszkańców) w zakresie np. chorób układu krążenia; • Podjęcie działań na rzecz integracji lokalnej w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; • Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy Ryczywół. 	<p>Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dostępnej oferty społecznej.</p> <p>Poprawa jakości życia społeczeństwa jako całości oraz zintegrowane i aktywne społeczeństwo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (szt.); • Liczba uruchomionych nowych usług społecznych z zakresu działania na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (szt.); • Liczba utworzonych obiektów na rzecz aktywizacji seniorów (szt.); • Liczba przeprowadzonych cyklicznych badań profilaktycznych dla mieszkańców (szt.); • Liczba działań podjętych na rzecz integracji lokalnej społeczności (szt.); • Liczba działań podjętych na rzecz rozwoju wolontariatu

			i samopomocy sąsiedzkiej (szt.)
III.3. Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie oferty kulturalno-sportowej oferowanej mieszkańcom Gminy Ryczywół; • Modernizacja i rozbudowa obiektów rekreacyjnych na terenie Gminy Ryczywół, w tym świetlic wiejskich; • Stworzenie spójnego kalendarza cyklicznych wydarzeń kulturalnych na terenie Gminy Ryczywół; • Wsparcie organizacji pozarządowych w aspekcie dofinansowywania i współorganizacji lokalnych imprez, warsztatów i szkoleń oraz udostępniania obiektów użyteczności publicznej; • Wsparcie działalności świetlic wiejskich i postrzegania ich jako centrów aktywności społecznej. 	<p>Zachęcenie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach oraz promowanie lokalnej kultury i gospodarki.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom możliwości aktywności fizycznej, zdrowego stylu życia i rozwoju sportu.</p> <p>Wzmocnienie tożsamości lokalnej oraz budowanie spójnej, zintegrowanej i rozwijającej się społeczności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych zajęć kulturalno-sportowych dla mieszkańców (szt.); • Liczba obiektów rekreacyjnych poddanych modernizacji (szt.); • Liczba stałych i sezonowych wydarzeń w gminnym kalendarzu (szt.); • Suma środków finansowych przeznaczonych na wsparcie działalności organizacji pozarządowych (zł); • Liczba nowo utworzonych świetlic wiejskich (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ryczywół oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Ryczywół jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części powiatu obornickiego, w północnej części województwa wielkopolskiego. Jej powierzchnia całkowita wynosi 154,54 km², co stanowi 21,8% powierzchni powiatu. Sieć osadnicza na terenie Gminy składa się z 14 sołectw, a jej głównym ośrodkiem lokalnym jest Ryczywół, który skupia funkcje administracyjno-usługowe. Oprócz Ryczywołu intensywnie rozwijają się również dwie miejscowości gminne – Lipa oraz Ludomy.

Jednym z podstawowych czynników warunkujących możliwości rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego jest jakość oraz dostępność infrastruktury transportowej. Główną oś komunikacyjną Gminy Ryczywół stanowi droga wojewódzka nr 178, biegnąca przez południową część Gminy w kierunku północno-zachodnim. Sieć uzupełniają drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

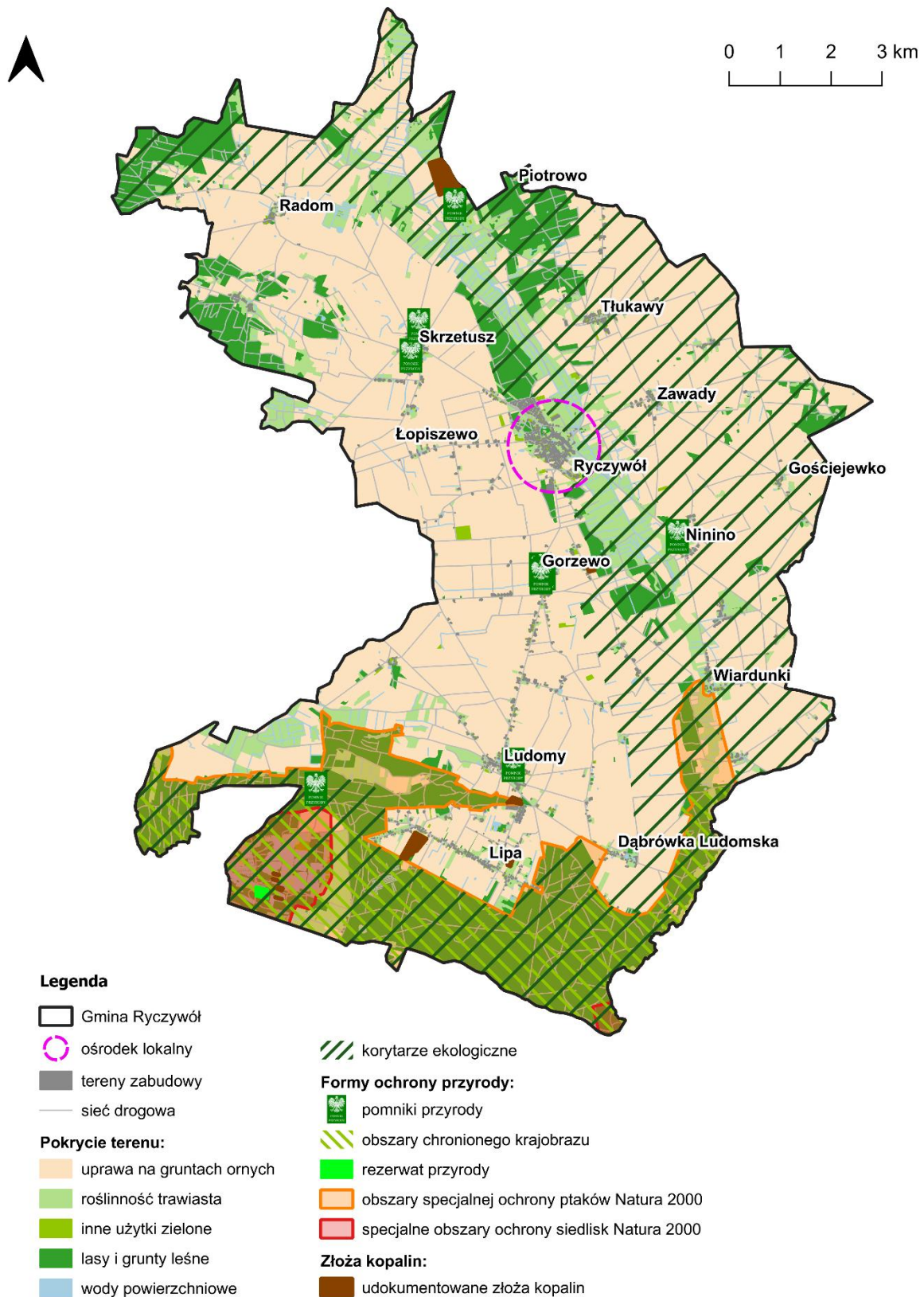
Przez Gminę Ryczywół przebiega również nieczynna linia kolejowa nr 206. W ramach projektu „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego na liniach kolejowych nr 390/236 Czarnków – Rogoźno – Wągrowiec” możliwe jest jednak przywrócenie ruchu pasażerskiego w Ryczywole. Projektowana linia kolejowa przewiduje lokalizację przystanku kolejowego w Ryczywole, co usprawniłoby podróż zarówno do Rogoźna, Obornik jak i Poznania.

W strukturze użytkowania terenu Gminy Ryczywół dominują użytki rolne, które stanowią ok. 70% wszystkich gruntów. Z kolei lasy i grunty leśne stanowią ok. 22% powierzchni Gminy. Świadczy to nie tylko o rolniczym charakterze Gminy, ale również stosunkowo ekstensywnym sposobie jej zagospodarowania. Większym skupiskiem ludności pozostaje Ryczywół, który niegdyś posiadał prawa miejskie. Obecnie w miejscowości tej wciąż widoczny jest historyczny układ urbanistyczny kształtowany na wzór średniej wielkości miasta średniowiecznego, z czterema drogami wylotowymi od rynku – obecnie Placu 1 Maja. Główną oś hydrologiczną Gminy stanowi rzeka Flinta, której koryto biegnie w układzie północ-południe w północno-wschodniej części badanej jednostki.

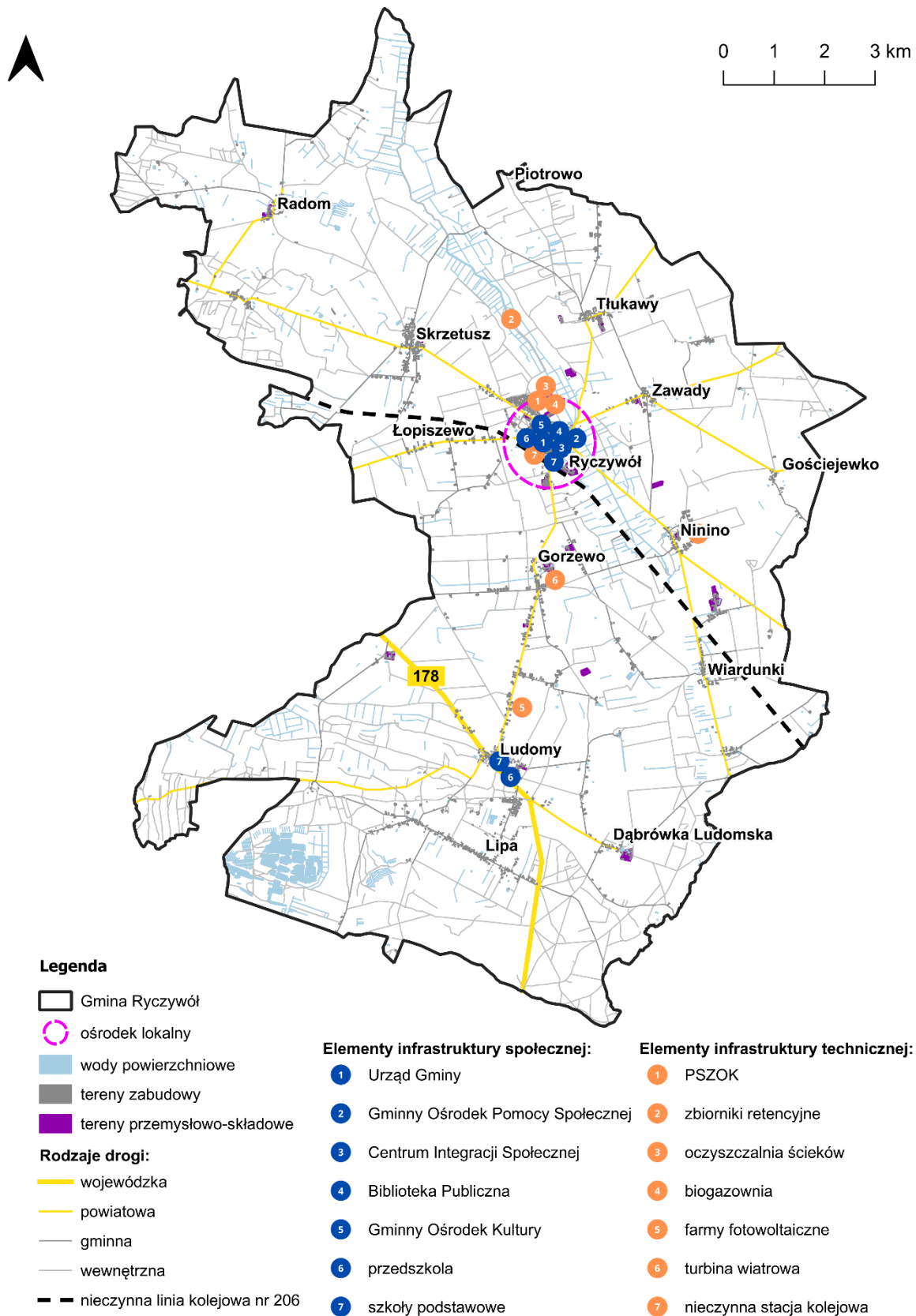
Na terenie Gminy Ryczywół występują następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody Bagno Chlebowo,
- Obszar chronionego krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka,
- Obszar chronionego krajobrazu Puszcza Notecka,
- Obszar specjalnej ochrony siedlisk NATURA2000 Bagno Chlebowo,
- Obszar specjalnej ochrony siedlisk NATURA2000 Dolina Wełny,
- Obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA2000 Puszcza Notecka,
- 8 pomników przyrody.

Na terenie Gminy Ryczywół nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

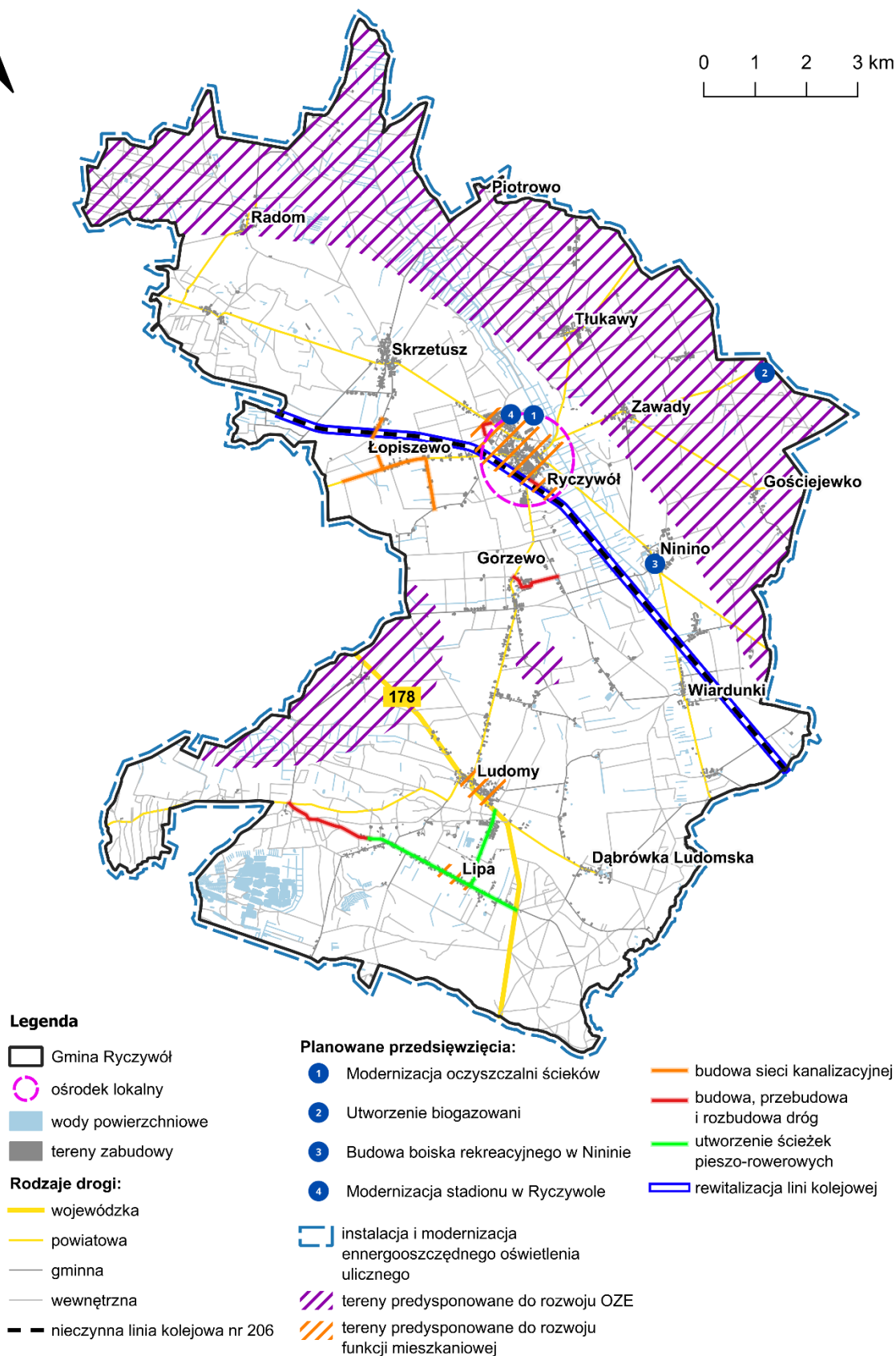
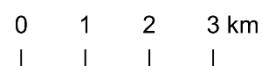

Ryc. 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ryczywól – system powiązań przyrodniczych
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ryczywół – elementy infrastruktury społecznej, technicznej i transportowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ryczywól – planowane przedsięwzięcia
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+”, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. wyróżnione zostały obszary funkcjonalne.

W ramach zapisów zawartych w Planie, Gmina Ryczywół została zakwalifikowana do Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Celem nadrzędnym dla rozwoju przestrzennego Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego ma być kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru. Dla realizacji celu kluczowego sformułowano następujące cele w zakresie polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Oprócz tego Gmina Ryczywół zalicza się do 6 pozostałych obszarów interwencji:

- obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

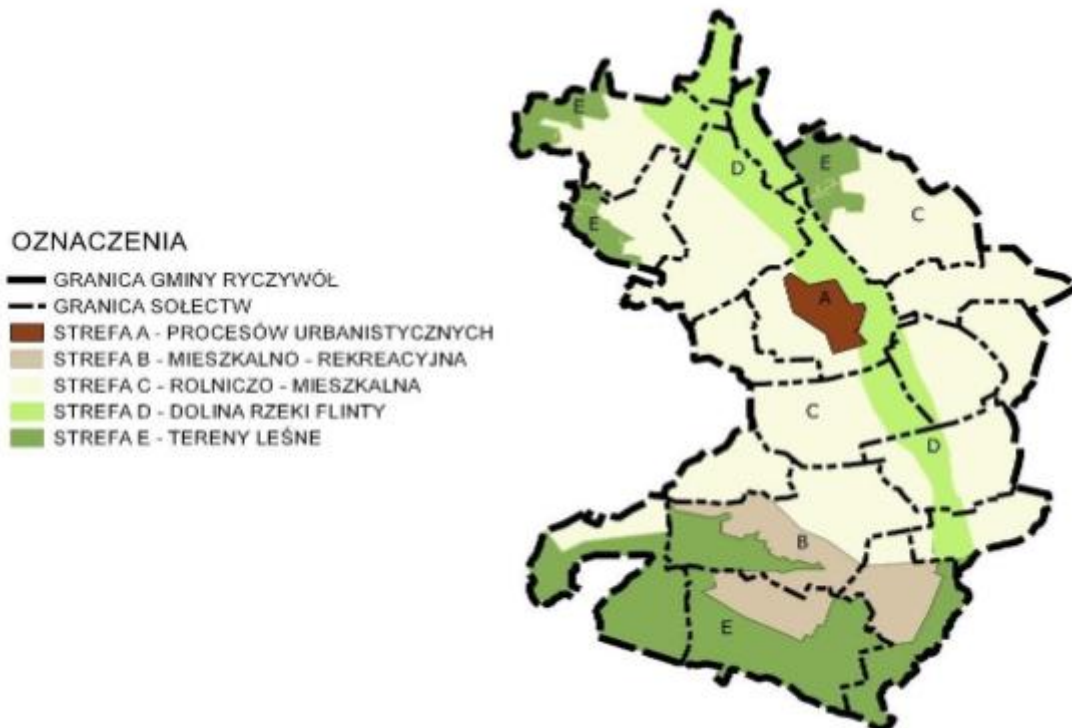
Politykę przestrzenną Gminy Ryczywół reguluje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które przyjęto na mocy uchwały nr XXII/187/2020 Rady Gminy Ryczywół z dnia 4 grudnia 2020 r. Zgodnie z tym dokumentem, polityka przestrzenna Gminy Ryczywół ma być kształtowana w oparciu o 3 sformułowane cele strategiczne rozwoju:

- Zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszego poziomu życia poprzez stymulowanie wzrostu w lokalnej sferze gospodarczej, a przez to generowanie dochodów zarówno w sektorze podmiotów, jak i w sektorze gospodarstw domowych, a pośrednio również dochodów do budżetu gminy,
- Zapewnienie wysokiej jakości obsługi administracyjnej i zarządzania strategicznego przez aparat samorządowy, umożliwiających długofalowy rozwój gminy i pozyskiwanie partnerów dla przedsięwzięć rozwojowych, wpływających m.in. na zmniejszanie bezrobocia,
- Zachowanie zasobów naturalnych, architektonicznych i kulturowych, zachowanie ładu przestrzennego oraz harmonii pomiędzy naturalnym krajobrazem wraz z tradycyjnym budownictwem wiejskim oraz nowymi obiektami.

Bazując na powyższych celach w Gminie Ryczywół wyznaczono również poszczególne strefy, charakteryzujące się odmiennym sposobem zagospodarowania i użytkowania gruntów. Tym samym wyznaczono:

- Strefę A – procesów urbanistycznych, zawierającą głównie tereny zurbanizowane wsi Ryczywół, rozciągające się w środkowej części gminy jako obszar predestynowany do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym funkcji: mieszkaniowej, gospodarczej i usługowej;

- Strefę B – mieszkalno-rekreacyjną – obejmującą tereny zurbanizowane Gminy, na których rozwija się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, w szczególności zaś miejscowości Ludomy, Lipa i Dąbrówka Ludomska;
- Strefę C – mieszkalno-rolniczą – obejmującą przede wszystkim tereny intensywnie użytkowane rolniczo wraz z towarzyszącą im zabudową mieszkaniową i gospodarczą, predestynowaną do dalszej intensyfikacji produkcji rolnej wraz z uzupełnianiem zabudowy mieszkaniowej;
- Strefę D – doliny rzeki Flinty – przebiegającą od północy w kierunku południowym wzdłuż doliny rzeki Flinty,
- Strefę E – leśną – obejmującą główne kompleksy leśne w południowej części Gminy, w tym obszary NATURA2000 i rezerwat przyrody „Bagno Chlebowo”.

Ryc. 10. Struktura przyrodniczo-funkcjonalna Gminy Rycyzwól

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rycyzwól.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Rycyzwól, które przedstawiono poniżej.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych;
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych;
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją;
- utrzymanie różnorodności biologicznej;
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy;
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju;
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych;

- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego, bytowego oraz rolniczego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.;
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i nowych szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej;
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe);
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury;
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych;
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej;
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne);
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu;
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu;
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia;
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych;
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleń publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej;
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystaniem zasobów w postaci gleb wysokiej przydatności rolniczej;
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych;
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy;
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie;
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze;
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczonych stref predysponowanych do tego.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Ryczywół dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania

na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Ryczywół dopuszcza się lokalizację obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jako zasady ich lokalizacji przyjmuje się w szczególności:

- wskazanie lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego uwzględniającej zapewnienie przepustowości układu komunikacyjnego i wydolności systemów infrastruktury technicznej,
- przyjęcie dopuszczalnych wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem ładu przestrzennego,
- wprowadzenie nakazu utworzenia zieleni izolującej strefę handlu wielkopowierzchniowego od strefy mieszkalnej,
- przeprowadzenie oceny wpływu inwestycji na środowisko oraz krajobraz.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii;
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem;
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz;
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi;
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy;
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;

- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych;
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne;
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe;
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej;
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą;
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami;
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach, umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości;
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania);
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV, V, VI lub nieużytkach i nie powinny wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży;
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi;
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego;
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska;
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikro instalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie;

- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego;
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko;
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej;
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych;
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych;
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową;
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi;
- zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin;
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk;
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Ryczywół wyznaczony został na podstawie uchwały nr LIII/494/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ryczywół. Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

- określenie rozwiązań planistycznych zgodnie z założeniami gminnego programu rewitalizacji,
- utrzymanie i kontynuację istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia,
- przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych,
- utworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych,
- współpracę z instytucjami naukowymi i ekspertami w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych i projektowych dla obszarów zdegradowanych.

Na terenie Gminy nie występują większe obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub remediacji. Stwierdza się jednak występowanie obszarów wymagających rekultywacji, tj. dzikich wysypisk śmieci na terenie Gminy Ryczywół. Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

- uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Ryczywół. Jednocześnie, są one zgodne i harmonijne z dokumentami strategicznymi o wyższym stopniu rangi na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR), Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 oraz Strategia rozwoju powiatu obornickiego na lata 2023-2030. Współgranie celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Wizja rozwoju województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2030 roku brzmi: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.”

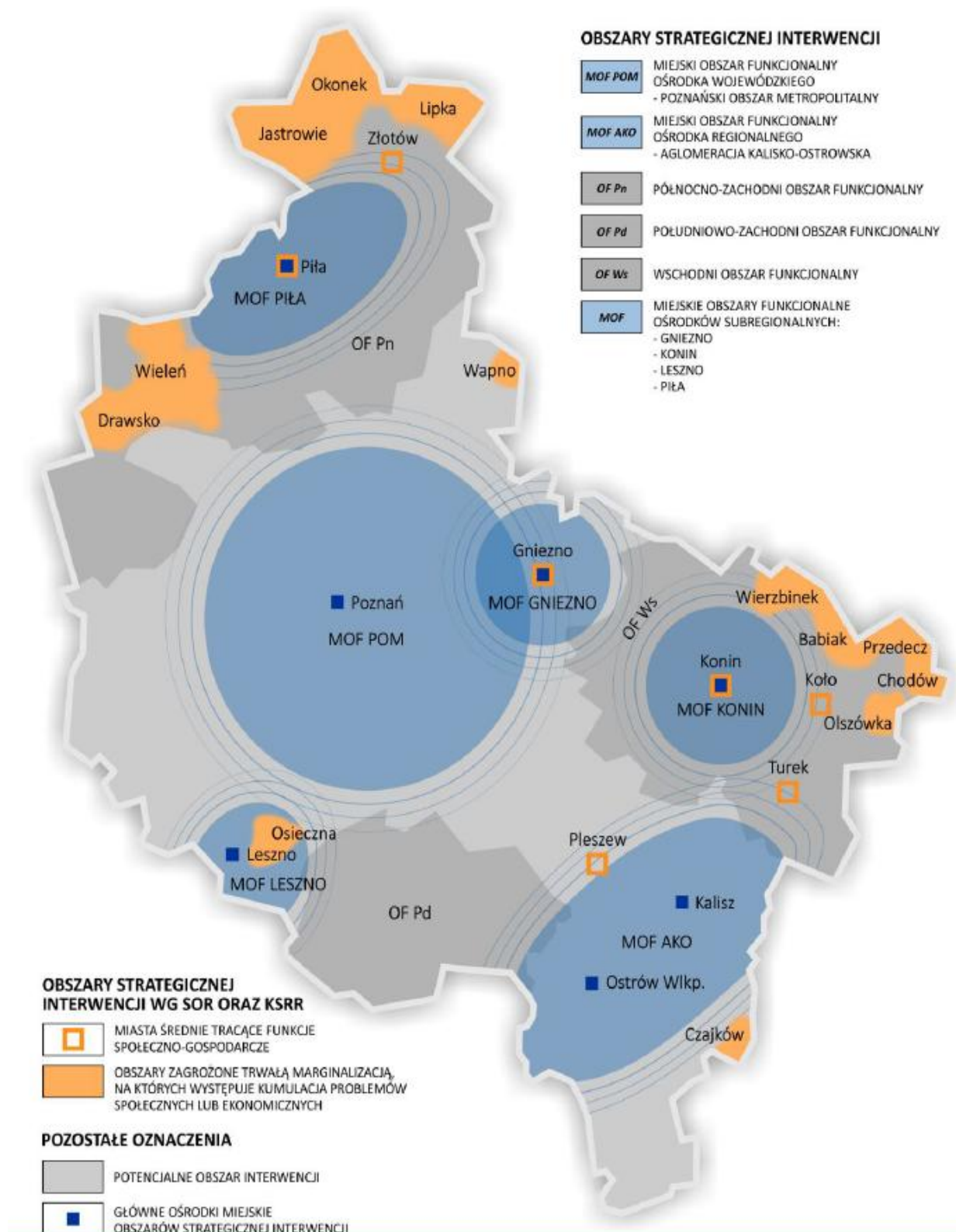
Dokument zawiera następującą misję: „Samorząd Województwa umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.”

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wskazuje również Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Do obszarów tych należy w szczególności kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje, w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Gmina Ryczywół nie została włączona do obszarów strategicznej interwencji definiowanych na poziomie regionalnym.

Ryc. 11. Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Tab. 3. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Strategią rozwoju powiatu obornickiego na lata 2023-2030

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia rozwoju powiatu obornickiego na lata 2023-2030	Strategia Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035
<p>Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<p>Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka oraz lokalny rynek pracy</p> <p>1.1. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjną Powiatu</p> <p>1.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i nowych inwestycji w ważnych dla Powiatu sektorach gospodarki</p> <p>1.3. Rozwój usług turystycznych w oparciu o zintegrowaną ofertę turystyczną Powiatu</p> <p>1.4. Wspieranie procesów w zakresie modernizacji i rozwoju sektora rolno-spożywczego w Powiecie</p> <p>1.5. Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy</p>	<p>Cel II: Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Ryczywół poprzez rozwój nowoczesnego rolnictwa, inwestycje w lokalną gospodarkę oraz aktywną promocję turystyki</p> <p>II.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa</p> <p>II.2. Rozwinięta oferta rekreacyjno-wypoczynkowa oraz promocja Gminy</p> <p>Cel III: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Ryczywół poprzez rozwój systemu edukacji, opieki społecznej oraz tworzenie ciekawej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego</p> <p>III.1. Wysokiej jakości system kształcenia i opieki nad dziećmi</p>
<p>Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<p>Cel strategiczny 2. Aktywne społeczeństwo oraz wyższa jakość życia mieszkańców Powiatu</p> <p>2.1. Rozwój nowoczesnych form edukacji i kształcenia w powiecie</p> <p>2.2. Poprawa dostępności mieszkańców do usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej</p> <p>2.3. Poprawa dostępu mieszkańców do usług kultury, sportu i rekreacji</p> <p>2.4. Zapewnienie odpowiedniego bezpieczeństwa publicznego w Powiecie</p> <p>2.5. Rozwój sfery usług społecznych oraz integracja osób wykluczonych</p>	<p>Cel I: Rozwój przestrzenny Gminy Ryczywół oparty na nowoczesnej infrastrukturze technicznej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz ochronie środowiska</p> <p>I.2. Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura techniczna</p> <p>Cel II: Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Ryczywół poprzez rozwój nowoczesnego rolnictwa, inwestycje w lokalną gospodarkę oraz aktywną promocję turystyki</p> <p>II.2. Rozwinięta oferta rekreacyjno-wypoczynkowa oraz promocja Gminy</p> <p>Cel III: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Ryczywół poprzez rozwój systemu edukacji, opieki społecznej oraz tworzenie ciekawej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego</p> <p>III.2. Usługi społeczne odpowiadające na potrzeby mieszkańców</p> <p>III.3. Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców</p>

<p>Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>Cel strategiczny 3. Czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia</p> <p>3.1. Rozwój infrastruktury i inicjatyw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej</p> <p>3.2. Ochrona oraz zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w Powiecie</p> <p>3.3. Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu</p> <p>3.4. Wspieranie działań w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym w Powiecie</p>	<p>Cel I: Rozwój przestrzenny Gminy Ryczywół oparty na nowoczesnej infrastrukturze technicznej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz ochronie środowiska</p> <p>I.1. Funkcjonalna przestrzeń</p> <p>I.2. Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura techniczna</p> <p>I.3. Ochrona środowiska i ograniczanie skutków zmian klimatycznych</p>
<p>Cel strategiczny 4: Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>Cel strategiczny 4. Nowoczesna administracja publiczna</p> <p>4.1. Poprawa efektywności administracji oraz jakości oferowanych przez nią usług</p> <p>4.2. Cyfryzacja jednostek organizacyjnych powiatu i ich zasobów</p> <p>4.3. Poprawa skuteczności działań promocyjnych Powiatu</p> <p>4.4. Rozwój współpracy instytucjonalnej powiatu w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym</p>	<p>Cel I: Rozwój przestrzenny Gminy Ryczywół oparty na nowoczesnej infrastrukturze technicznej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz ochronie środowiska</p> <p>I.1. Funkcjonalna przestrzeń</p>

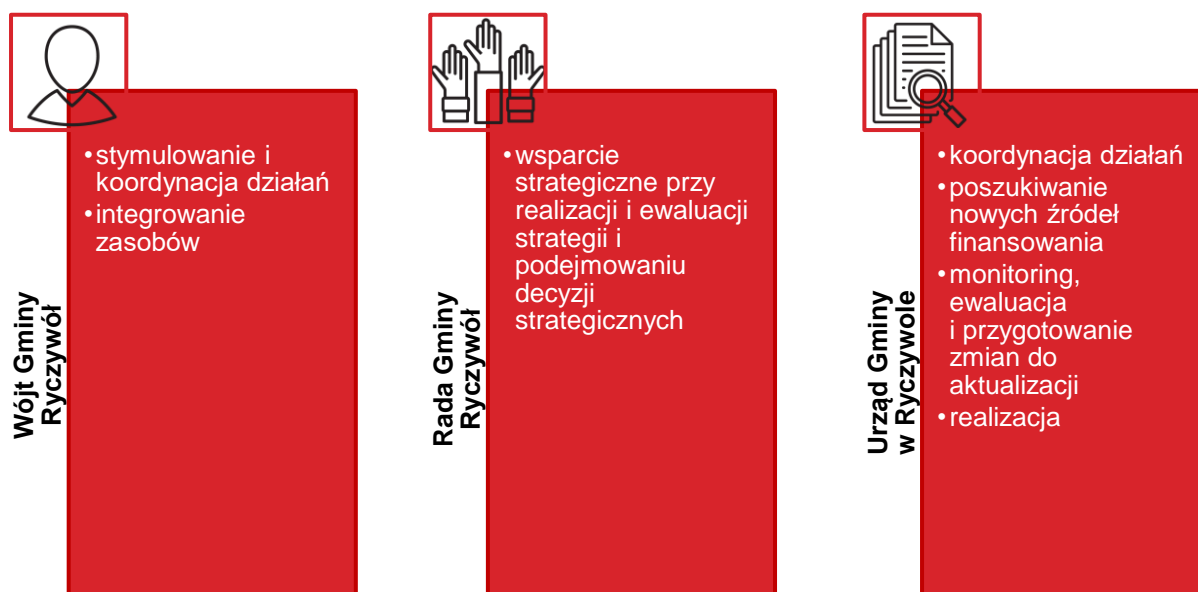
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Strategii rozwoju powiatu obornickiego na lata 2023-2030.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2025-2035. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Ryczywół, Rada Gminy Ryczywół oraz Urząd Gminy w Ryczywole, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Ryczywół będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiat obornickiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach Gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Śledzenie postępu realizacji celów wspomogą coroczne opracowywanie Raportu o stanie Gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt Gminy Ryczywół we wsparciu pracowników Urzędu Gminy w Ryczywole zauważy konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, Wójt Gminy występuje do Rady Gminy Ryczywół z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035 będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju Gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna Gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju Gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Ryczywół na bieżąco bada i analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępność Plus oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFSD** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPR** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację działań założonych w Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych jednostek Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Ryczywół.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem obornickim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadań.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych będzie budżet Gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa. Gmina Ryczywół będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe, przeznaczone będą na realizację

zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2025-2029 na podstawie uchwały nr VIII/62/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 20 grudnia 2024 roku w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ryczywół na lata 2025-2029. W analizowanych latach suma dochodów ogółem wyniesie ponad 201,6 mln zł z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wyniosą ponad 30 mln zł, podatku od nieruchomości wyniosą ponad 17 mln zł. Z kolei suma wydatków ogółem w latach 2025-2029 będzie kształtować się na poziomie ponad 199,7 mln zł.

Tab. 4. Prognozowane środki budżetowe Gminy Ryczywół na lata 2025-2029 (zł)

Lata	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem
		PIT	podatek od nieruchomości	
2025	43 298 517,66	5 622 544,00	3 187 555,00	43 115 952,36
2026	37 545 868,00	5 796 843,00	3 286 369,00	36 777 968,00
2027	38 953 838,00	6 014 225,00	3 409 608,00	38 453 838,00
2028	40 336 700,00	6 227 730,00	3 530 649,00	39 836 700,00
2029	41 466 127,00	6 402 106,00	3 629 507,00	41 466 127,00
Suma	201 601 050,66	30 063 448,00	17 043 688,00	199 650 585,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr VIII/62/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 20 grudnia 2024 roku w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ryczywół na lata 2024-2025.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy Ryczywół rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2025-2029 wyniesie ponad 13,6 mln zł. Należy jednak mieć na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia szacunkowe wartości.

**DIAGNOZA SYTUACJI
PRZESTRZENNEJ,
GOSPODARCZEJ
I SPOŁECZNEJ
GMINY RYCZYWÓŁ**

SPIS TREŚCI

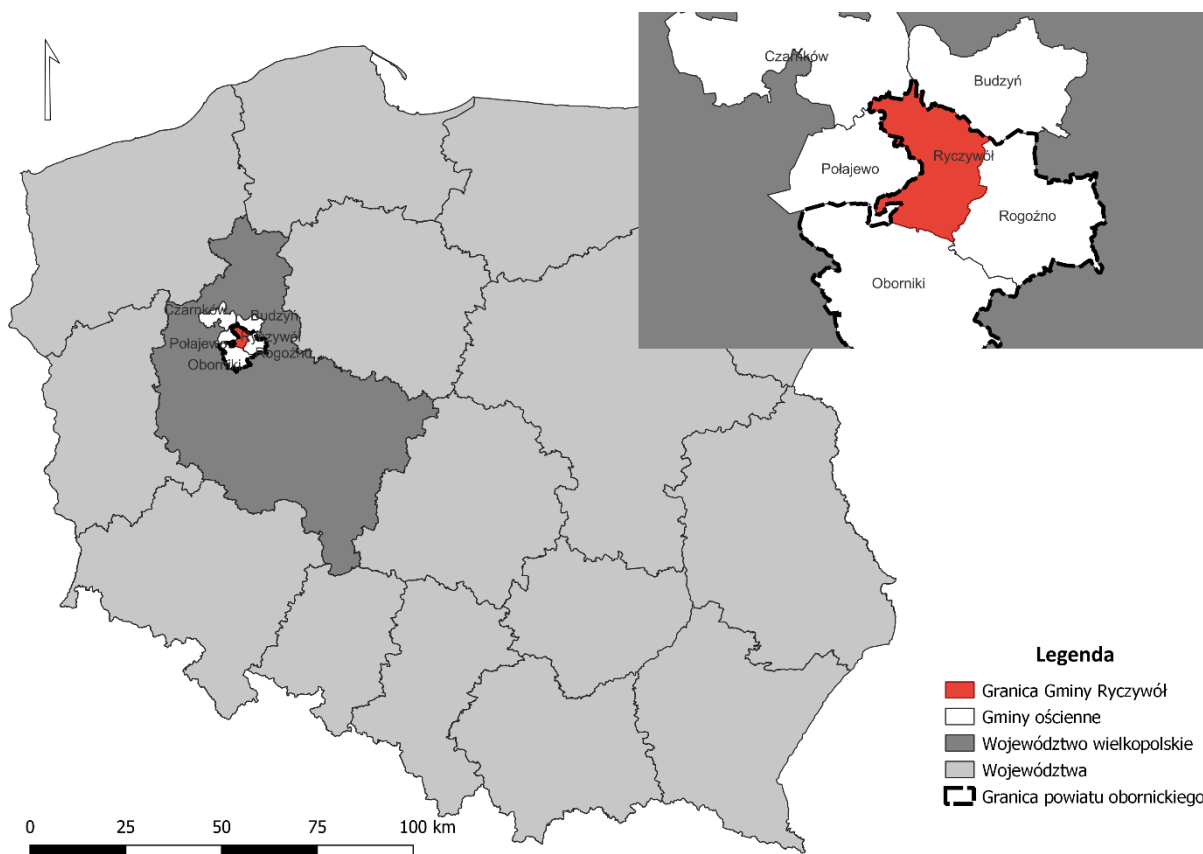
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	55
1.1. Informacje ogólne.....	55
1.2. Transport i łączność	56
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	60
1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne	64
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	69
2.1. Gospodarka lokalna	69
2.2. Infrastruktura i środowisko	75
<i>Urządzenia sieciowe</i>	75
<i>Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii</i>	77
<i>Gospodarka odpadami</i>	81
2.3. Stan finansów samorządowych.....	83
<i>Wykonanie budżetu</i>	83
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	85
<i>Fundusze Europejskie</i>	88
<i>Rządowy Fundusz Polski Ład</i>	89
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	89
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	91
3.1. Demografia	91
3.2. Kapitał społeczny	95
<i>Żłobki i przedszkola</i>	95
<i>Szkoły</i>	96
<i>Kultura i sport</i>	100
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	102
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy</i>	103
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	105

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Ryczywół jest jednostką wiejską położoną w północno-zachodniej części powiatu obornickiego, w północnej części województwa wielkopolskiego. Zgodnie z danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Gmina Ryczywół zamieszkiwana była w 2023 roku przez 6 802 mieszkańców. Gmina pod tym względem jest najmniejszą jednostką w powiecie, a liczba jej ludności odpowiada 12% ludności powiatu obornickiego. Gmina Ryczywół zajmuje powierzchnię 154,54 km², co odpowiada 21,8% powierzchni powiatu. Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Ryczywół wynosi ok. 44 os./km². W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne, zajmujące ok. 70% powierzchni. Lesistość w Gminie kształtuje się na poziomie ok. 22%, a największe kompleksy leśne zlokalizowane są w południowej części Gminy, w pobliżu miejscowości: Ludomicko, Chlebowo, Lipa i Dąbrówka Ludomska. Gmina Ryczywół graniczy:

- od północy z gminami Budzyń (powiat chodzieski) i Czarnków (powiat czarnkowsko-trzcianecki),
- od wschodu z gminą Rogoźno (powiat obornicki),
- od południa z gminą Oborniki (powiat obornicki),
- od zachodu z gminą Połajewo (powiat czarnkowsko-trzcianecki).

Ryc. 1. Położenie Gminy Ryczywół na tle województwa, powiatu i gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Ryczywół podzielona jest na 14 sołectw: Ninino, Gorzewo, Wiardunki, Ludomy, Zawady, Piotrowo, Skrzetusz, Tłukawy, Gościejewko, Radom, Dąbrówka Ludomska, Łopiszewo, Lipa i Ryczywół.

1.2. Transport i łączność

Infrastruktura transportowa i zapewnienie łączności oraz dostępności są jednymi z podstawowych czynników wpływających na możliwości rozwojowe jednostki samorządu terytorialnego.

Szczególnie wrażliwym aspektem jest jakość oraz dostępność dróg kołowych. Wpływa ona na poziom życia mieszkańców Gminy w sposób bezpośredni, warunkując m.in. dostęp do rynku pracy, edukacji i oświaty, a także podstawowych usług. Rolniczy charakter analizowanej jednostki wpływa na fakt, iż skupiska osadnicze są stosunkowo odległe zlokalizowane względem siebie. Ponadto, na terenach zalesionych ukształtowały się niewielkie osady. Rozczłonkowana struktura sieci osadniczej determinuje konieczność posiadania rozbudowanej sieci dróg kołowych. Jest ona również jednym z głównych powodów znacznego udziału dróg gruntowych w ogólnej strukturze. Blisko 57% dróg gminnych, do których zalicza się również drogi dojazdowe i wewnętrzne pozostaje nieutwardzona.

Przez teren Gminy Ryczywół nie przebiegają drogi ekspresowe ani krajowe. Główny szkielet komunikacyjny stanowi droga wojewódzka nr 178 (DW178), biegnąca przez południową część Gminy w kierunku północno-zachodnim na odcinku 8,25 km. Ośrodek lokalny – Ryczywół dostępny jest tylko za pośrednictwem biegnących dróg powiatowych i gminnych. Należy jednak zaznaczyć, że w momencie opracowywania niniejszej Diagnozy, planowana była budowa obwodnicy Ryczywołu.

Na gminną sieć drogową składają się:

- droga wojewódzka nr 178 relacji Oborniki-Wałcz o łącznej długości na terenie Gminy wynoszącej 8,25 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 60,986 km,
- drogi gminne o łącznej długości 107,584 km.

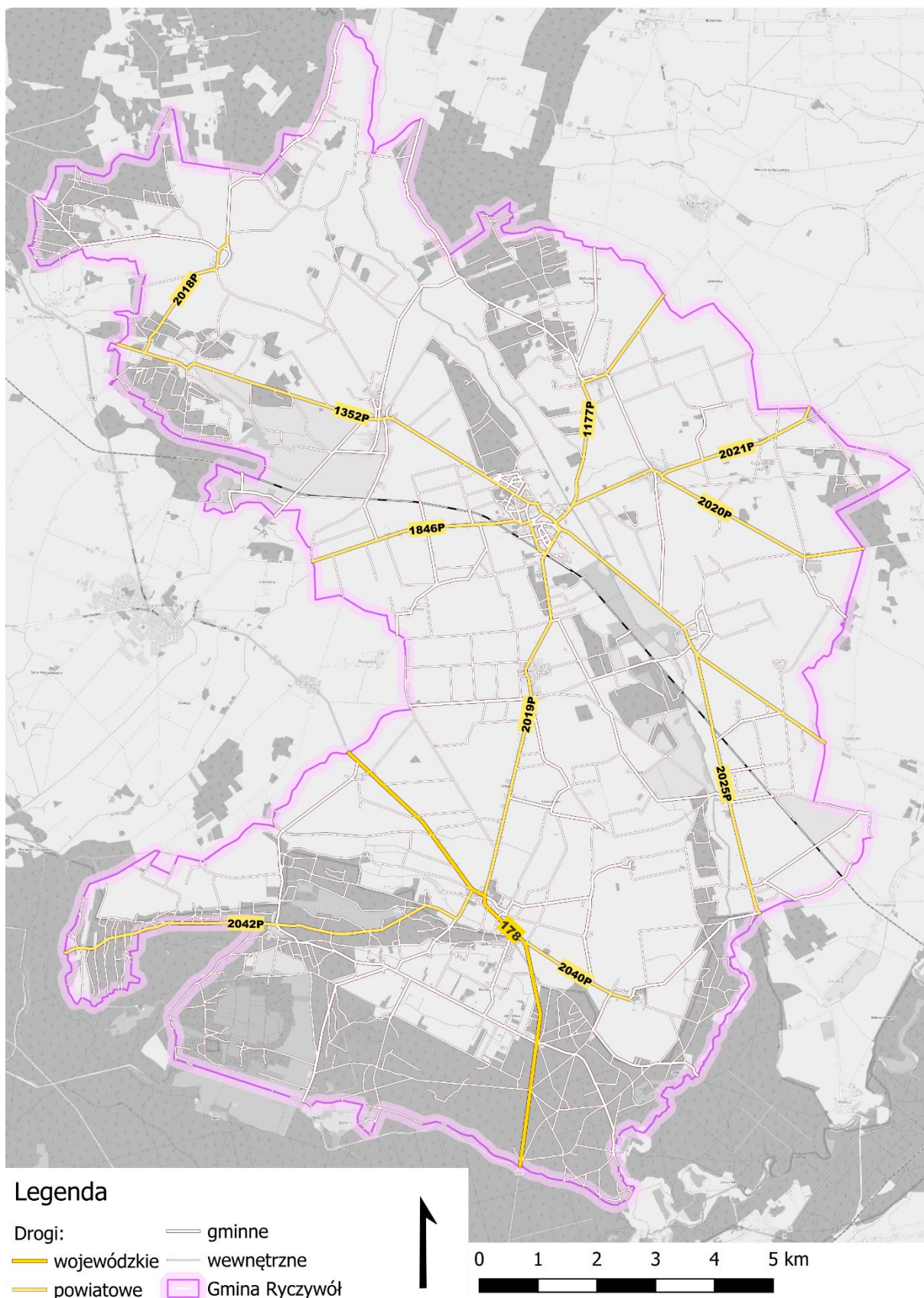
Niedaleko zachodniej granicy Gminy biegnie droga ekspresowa S11 docelowo łącząca Piekary Śląskie z Kołobrzegiem. Dojazd do trasy o ruchu przyspieszonym z miejscowości Ryczywół zajmuje ok. 12 min. Przebieg trasy znacząco wpływa na dostępność komunikacyjną Gminy, jednocześnie nie ingerując w jej wiejski charakter krajobrazu.

W Gminie Ryczywół obserwuje się również znaczny udział dróg wewnętrznych, często służących jako drogi dojazdowe do pól uprawnych. Poza miejscowością Ryczywół, zagęszczenie sieci komunikacyjnej obserwuje się w południowych krańcach Gminy. Należy jednak podkreślić, iż są to głównie drogi leśne, nieutwardzone. Ich obecność nie wpływa na wyższą dostępność komunikacyjną tego terenu. Niejednokrotnie w przypadku ulewnych deszczy drogi szutrowe w rejonie torfowisk czy zalesionych terenów w południowej części Gminy stają się nieprzejezdne dla samochodów osobowych lub terenowych. Wówczas jedynym środkiem transportu pozostają znacznie lżejsze quady lub motocykle.

Drogi w Gminie Ryczywół podlegają regularnym nadzorom i kontroli. Dwa razy do roku w obecności pracownika Urzędu Gminy oraz pracownika Starostwa Powiatowego w Obornikach prowadzony jest przegląd stanu oznakowania poziomego i pionowego dróg. W przypadku zgłoszeń ze strony użytkowników lub zdarzeń drogowych każdorazowo podejmowana jest inspekcja doraźna stanu nawierzchni oraz elementów towarzyszących. W 2025 roku planuje się wykonanie pełnej ewidencji dróg na terenie Gminy.

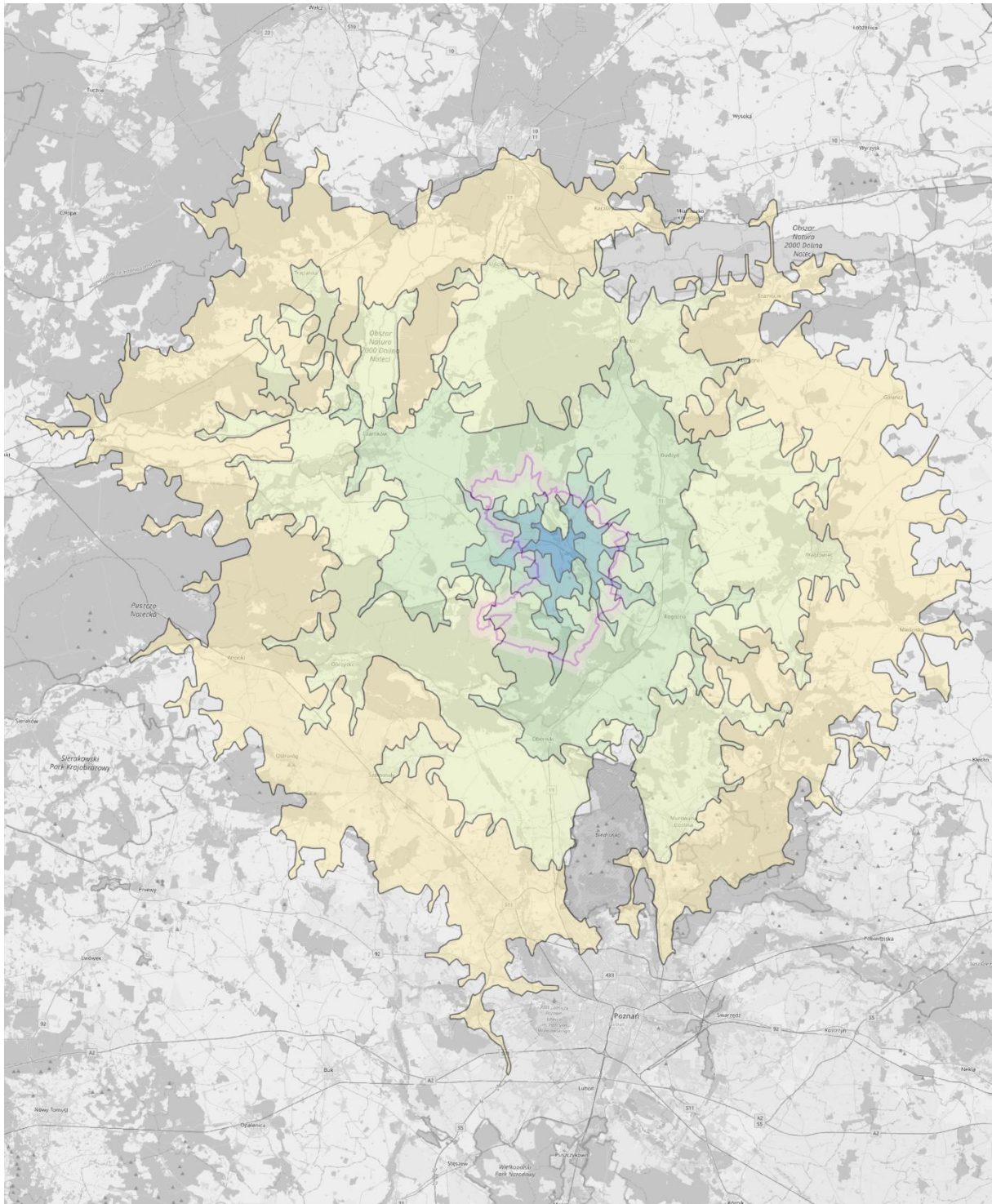
Wśród najpilniejszych działań inwestycyjnych w zakresie dróg i infrastruktury towarzyszącej należy wskazać:

- remont drogi powiatowej w ciągu ul. Czarnkowskiej w m. Ryczywół,
- budowę ulicy Kolejowej w m. Ryczywół w stronę do targowiska,
- modernizację oświetlenia drogowego na terenie Gminy Ryczywół, poprzez wymianę opraw na energooszczędne.

Ryc. 2 Układ komunikacyjny Gminy Rycyzwół

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Legenda

	Gmina Ryczywół		15 min
	5 min		30 min
	10 min		45 min
			60 min

0 10 20 30 40 km

Ryc. 3 Zakres izochron dojazdu samochodem osobowym z Ryczywołu
 Źródło: opracowanie własne na podstawie www.openrouteservice.org.

Odległość czasowa dzieląca Gminę Ryczywół od ośrodka powiatowego, miasta Oborniki wynosi ok. 25 min podróży samochodem osobowym. Podróż do ośrodka wojewódzkiego – miasta Poznania zajmuje z kolei ok. 1 godz. 10 min. W czasie ok. 1 godziny podróży mieszkańcy Gminy Ryczywół mogą dotrzeć do miasta Piły. Dostępność komunikacyjną Gminy należy określić jako niedostateczną. Przede wszystkim na terenie Gminy Ryczywół brakuje rozwiniętych, alternatywnych wobec samochodu osobowego form transportu, w tym komunikacji zbiorowej.

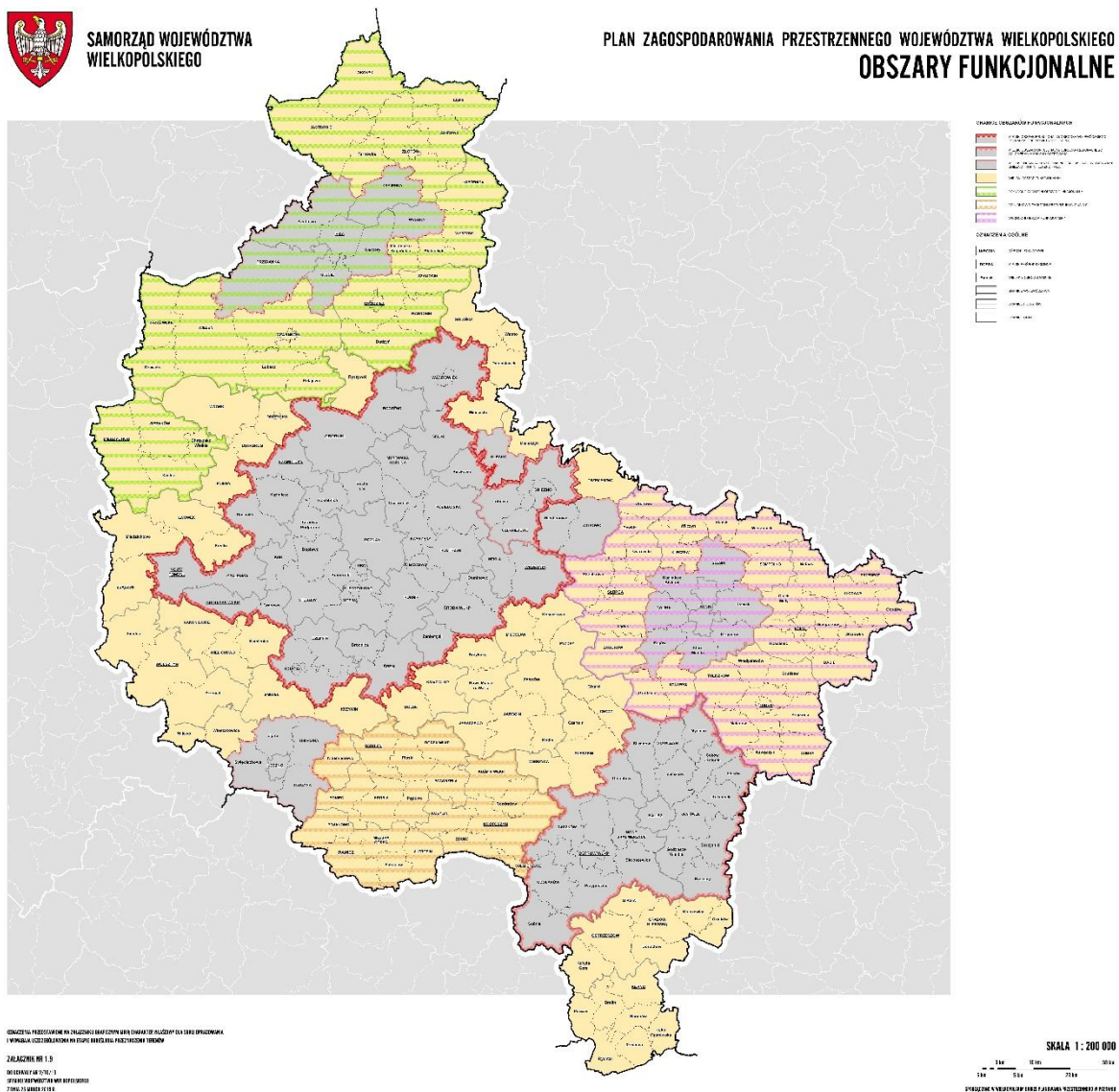
Autobusowy transport zbiorowy w Gminie Ryczywół organizowany jest przez Gminę, a operatorem połączeń jest podmiot prywatny. Wiele miejscowości w Gminie pozostaje wyłączonych z obsługi przez transport zbiorowy. Wśród nich wskazać można Łopiszewo, Krężoły, Drzonek, Chlebowo, czy Ludomicko. Widoczna jest zatem potrzeba rozwoju transportu zbiorowego, również w zakresie pozostałych miejscowości w Gminie Ryczywół.

Przez Gminę Ryczywół przebiega obecnie nieczynna linia kolejowa nr 206. W ramach projektu „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego na liniach kolejowych nr 390/236 Czarnków – Rogoźno – Wągrowiec” możliwe jest jednak przywrócenie ruchu pasażerskiego w Ryczywole. Projektowana linia kolejowa przewiduje lokalizację przystanku kolejowego w Ryczywole, co usprawniłoby podróż zarówno do Rogoźna, Obornik jak i Poznania. Według obecnych informacji otwarcie linii ma nastąpić w 2029 roku.

Najbliższy port lotniczy zlokalizowany jest w Poznaniu (Port Lotniczy Poznań im. Henryka Wieniawskiego), do którego dojazd z terenu Gminy Ryczywół zajmuje ok. 1 godz.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Nadrzędnym dokumentem określającym podstawowe ramy prowadzenia polityki przestrzennej w skali regionalnej jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Zgodnie z jego ustaleniami Gmina Ryczywół zaliczona została do wiejskiego obszaru funkcjonalnego (Ryc. 4).

Ryc. 4. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Dla wiejskiego obszaru funkcjonalnego zdefiniowano cele polityki przestrzennej, w tym cel kluczowy, rozumiany jako nadrzędny względem pozostałych. Celem nadrzędnym dla rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego ma być *kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru*. Dla realizacji celu kluczowego sformułowano następujące cele w zakresie polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego

- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

W zakresie pozostałych interwencji Gminę Ryczywół zaliczono również do:

- obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

W Planie Zagospodarowana Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego wskazano, że ze względu na swoje położenie w znacznej odległości od większych ośrodków miejskich oraz niską dostępność komunikacyjną stymulacja rozwoju Gminy może być utrudniona. Głównym obszarem problemowym w Gminie Ryczywół będzie zatem jej dostępność komunikacyjna, ograniczona dostępność rynku pracy oraz możliwości przyciągania atrakcyjnych inwestorów. Nie wyłączając otoczenia zewnętrznego Gminy, wskazuje to na konieczność poszukiwania bodźców rozwojowych w jej wewnętrznym otoczeniu.

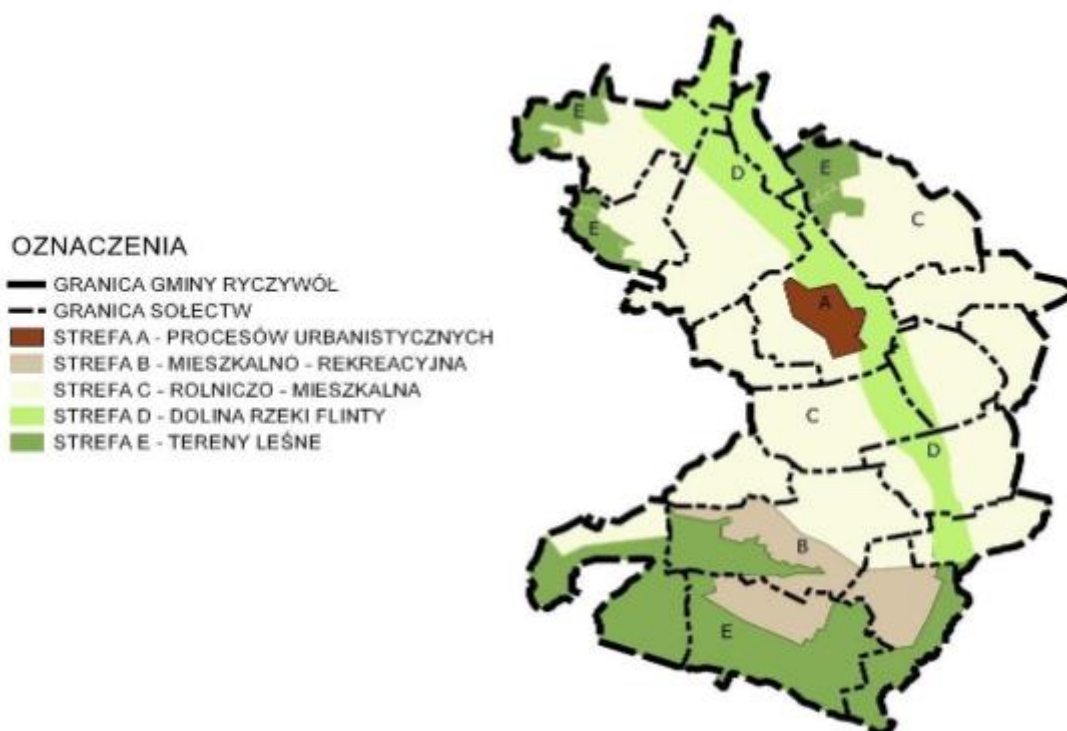
Kreowanie rozwoju w ujęciu oddolnym, korzystającym w swej podstawie z czynników endogenicznych wymusza syntezę aspektów: społecznego i gospodarczego, przy jednoczesnym poszanowaniu i maksymalnym wykorzystaniu zasobów, w tym przestrzeni.

Aktem kierownictwa wewnętrznego, obejmującym całe terytorium Gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół przyjęte uchwałą nr XXII/187/2020 Rady Gminy Ryczywół z dnia 4 grudnia 2020 r. Zgodnie z tym dokumentem, polityka przestrzenna Gminy Ryczywół ma być kształtowana w oparciu o 3 sformułowane cele strategiczne rozwoju:

- Zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszego poziomu życia poprzez stymulowanie wzrostu w lokalnej sferze gospodarczej, a przez to generowanie dochodów zarówno w sektorze podmiotów, jak i w sektorze gospodarstw domowych, a pośrednio również dochodów do budżetu gminy,
- Zapewnienie wysokiej jakości obsługi administracyjnej i zarządzania strategicznego przez aparat samorządowy, umożliwiających długofalowy rozwój gminy i pozyskiwanie partnerów dla przedsięwzięć rozwojowych, wpływających m.in. na zmniejszanie bezrobocia,
- Zachowanie zasobów naturalnych, architektonicznych i kulturowych, zachowanie ładu przestrzennego oraz harmonii pomiędzy naturalnym krajobrazem wraz z tradycyjnym budownictwem wiejskim oraz nowymi obiektami.

Bazując na powyższych celach w Gminie Ryczywół wyznaczono również poszczególne strefy, charakteryzujące się odmiennym sposobem zagospodarowania i użytkowania gruntów. Tym samym wyznaczono:

- Strefę A – procesów urbanistycznych, zawierającą głównie tereny zurbanizowane wsi Ryczywół, rozciągające się w środkowej części gminy jako obszar predestynowany do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym funkcji: mieszkaniowej, gospodarczej i usługowej;
- Strefę B – mieszkalno-rekreacyjną – obejmującą tereny zurbanizowane Gminy, na których rozwija się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, w szczególności zaś miejscowości Ludomy, Lipa i Dąbrówka Ludomska;
- Strefę C – mieszkalno-rolniczą – obejmującą przede wszystkim tereny intensywnie użytkowane rolniczo wraz z towarzyszącą im zabudową mieszkaniową i gospodarczą, predestynowaną do dalszej intensyfikacji produkcji rolnej wraz z uzupełnianiem zabudowy mieszkaniowej;
- Strefę D – doliny rzeki Flinty – przebiegającą od północy w kierunku południowym wzdłuż doliny rzeki Flinty,
- Strefę E – leśną – obejmującą główne kompleksy leśne w południowej części Gminy, w tym obszary NATURA2000 i rezerwat przyrody „Bagno Chlebowo”.

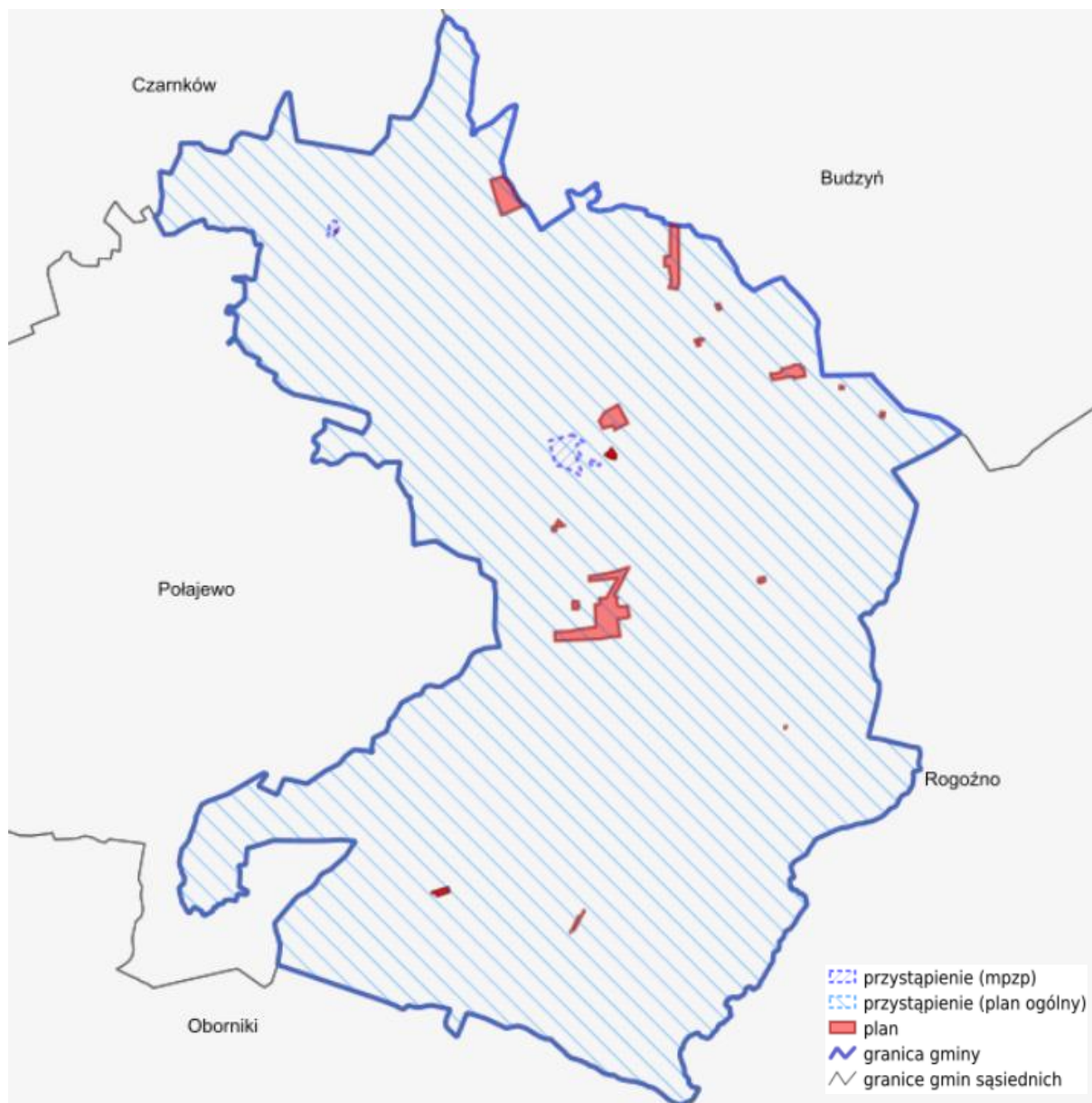

Ryc. 5 Struktura przyrodniczo-funkcjonalna Gminy Rycyzwól

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rycyzwól.

W związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przyjęta została uchwała nr II/13/2024 Rady Gminy Rycyzwól z dnia 27 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Rycyzwól. Będzie to dokument stanowiący akt prawa miejscowego, a zatem ściślej niż studium wpływający na kształtowanie długofalowej polityki przestrzennej Gminy, rzutującej również na możliwości rozwojowe.

Całkowita powierzchnia Gminy Rycyzwól wynosi 154,54 km², z czego ok. 70% powierzchni zajmują użytki rolne, a kolejne ok. 22% lasy. Świadczy to nie tylko o rolniczym charakterze Gminy, ale również stosunkowo ekstensywnym sposobie jej zagospodarowania. Większym skupiskiem ludności pozostaje Rycyzwól, który niegdyś posiadał prawa miejskie. Obecnie w miejscowości tej wciąż widoczny jest historyczny układ urbanistyczny kształtowany na wzór średniej wielkości miasta średniowiecznego, z czterema drogami wylotowymi od rynku – obecnie Placu 1 Maja. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) jako narzędzia realizacji długofalowej polityki przestrzennej Gminy, obejmują zaledwie ok. 1% jej powierzchni. Łącznie, na terenie Gminy obowiązuje 11 aktów prawa miejscowego, w tym 3 MPZP sporządzone przed 2003 r., a zatem wprowadzeniem obecnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Obowiązujące plany miejscowe mają charakter punktowy, nie odnosząc się holistycznie do uwarunkowań gminnych ani nie modelując w oparciu o dostępne metody prognostyczne dalszego charakteru zagospodarowania Gminy. W MPZP wskazywano pojedyncze tereny inwestycyjne, usługowe, eksploatacji surowców, rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni wiatrowych. Poniższa rycina wskazuje zasięg przestrzenny obowiązujących w Gminie Rycyzwól MPZP.

Ryc. 6 Zasięg przestrzenny obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Ryczywól

Źródło: <https://ryczywol.e-mapa.net/wykazplanow/>.

W trakcie opracowania pozostaje 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których opracowanie wpłynie na wzrost powierzchni Gminy objętej MPZP do ok. 24%. Niewielki odsetek powierzchni Gminy objęty miejscowymi planami znajduje odzwierciedlenie w liczbie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy (WZ). W Gminie Ryczywól obserwuje się stosunkowo wysoki ruch budowlany, bowiem średnio w latach 2019-2023 wydawano w ciągu roku 66 decyzji o warunkach zabudowy. Przeliczając liczbę wydawanych decyzji na 1 tys. mieszkańców, w Gminie Ryczywól wydawano ich więcej niż miało to miejsce średnio w powiecie obornickim. W 2023 roku w Gminie wydano 7,35 decyzji WZ na 1 tys. mieszkańców, a w powiecie zaledwie 5,07 decyzji.

Tab. 5. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2019-2023

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Ryczywól	75	54	101	49	50
	powiat	381	375	488	332	298
na 1 tys. mieszkańców	Ryczywól	10,28	7,75	14,58	7,17	7,35

	powiat	6,37	6,34	8,25	5,63	5,07
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Ryczywół	25	30	35	35	39
	powiat	299	309	358	287	277
na 1 tys. mieszkańców	Ryczywół	3,43	4,31	5,05	5,12	5,73
	powiat	5,00	5,22	6,05	4,87	4,71
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Ryczywół	52,00	30,00	57,14	45,71	48,72
	powiat	68,56	63,11	68,44	63,41	55,23
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Ryczywół	48,00	70,00	42,86	54,29	51,28
	powiat	31,44	36,89	31,56	36,59	44,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

O intensywności ruchu budowlanego świadczą również wydane pozwolenia na budowę oraz zgłoszenia budowy z projektem budowlanym. Rok 2023 był pod tym względem rekordowy w Gminie Ryczywół, bowiem łącznie wydano 39 pozwoleń na budowę oraz zgłoszeń budowy z projektem budowlanym. Średnio na 1 tys. mieszkańców Gminy Ryczywół przypadło 5,73 pozwolenia i zgłoszenia, podczas gdy w powiecie obornickim było to 4,71 inwestycji budowlanej. W Ryczywole w 2023 roku nieznacznie przeważały wśród pozwoleń i zgłoszeń dokumenty dotyczące nowych budynków zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej, które stanowiły 51,28% ogółu wpływających wniosków. Nowe budynki mieszkalne stanowiły z kolei pozostałe 48,72%. W tym zakresie, wyższy odsetek pozwoleń i zgłoszeń budowy nowych budynków mieszkalnych obserwuje się średnio w powiecie, gdzie wyniósł on w 2023 roku 55,23%.

Głównymi ośrodkami rozwoju zabudowy mieszkaniowej, w których obserwuje się największy ruch budowlany są Ryczywół oraz Lipa. W przypadku Ryczywołu powstają nowe budynki wielorodzinne, z kolei w Lipie obserwuje się rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wpływ na intensyfikację ruchu budowlanego w przypadku Lipy może mieć przede wszystkim lokalizacja w południowej części Gminy, w niedalekiej odległości od drogi wojewódzkiej nr 178, która umożliwia dojazd do ośrodka powiatowego – miasta Oborniki w ok. 15 min. Dzięki wyższej dostępności komunikacyjnej większego ośrodka miejskiego jakim są Oborniki, Lipa staje się atrakcyjnym miejscem zamieszkania.

Wśród głównych ośrodków rozwoju lokalnego poza Ryczywołem należy również wskazać Ludomy. Ludomy to wieś położona w centralnej części Gminy, którą na część wschodnią i zachodnią dzieli przebiegająca droga wojewódzka nr 178. Lokalizacja w pobliżu ważnego ciągu komunikacyjnego pozwoliła na rozwój funkcji mieszkaniowych i gospodarczych w miejscowości, co z kolei przełożyło się również na rozwój oferty usług, w tym: handlowych, edukacyjnych, sportowych czy rekreacyjnych. Obecnie, obok Ryczywołu, jest to drugi najważniejszy ośrodek wielofunkcyjny na terenie Gminy.

Istotnym elementem wpływającym na percepcję przestrzeni oraz poczucie ogólnej estetyki związane z zachowaniem ładu przestrzennego są tereny zdegradowane lub nieużytkowane. Gmina Ryczywół posiada wielowiekową historię, z którą wiąże się znaczna liczba budynków i budowli zabytkowych, często będących w złym stanie technicznym. Gmina podjęła działania związane z rewitalizacją obszarów zdegradowanych, na mocy przyjętego Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ryczywół do 2033 roku. Działania te mają za zadanie nie tylko wesprzeć lokalną społeczność w przewyciężeniu stanu kryzysowego, ale również poprawić funkcjonalność przestrzeni publicznych, tworząc miejsca skupiające i rozwijające funkcje z zakresu: usług społecznych, kultury, rekreacji, wypoczynku czy aktywności gospodarczej.

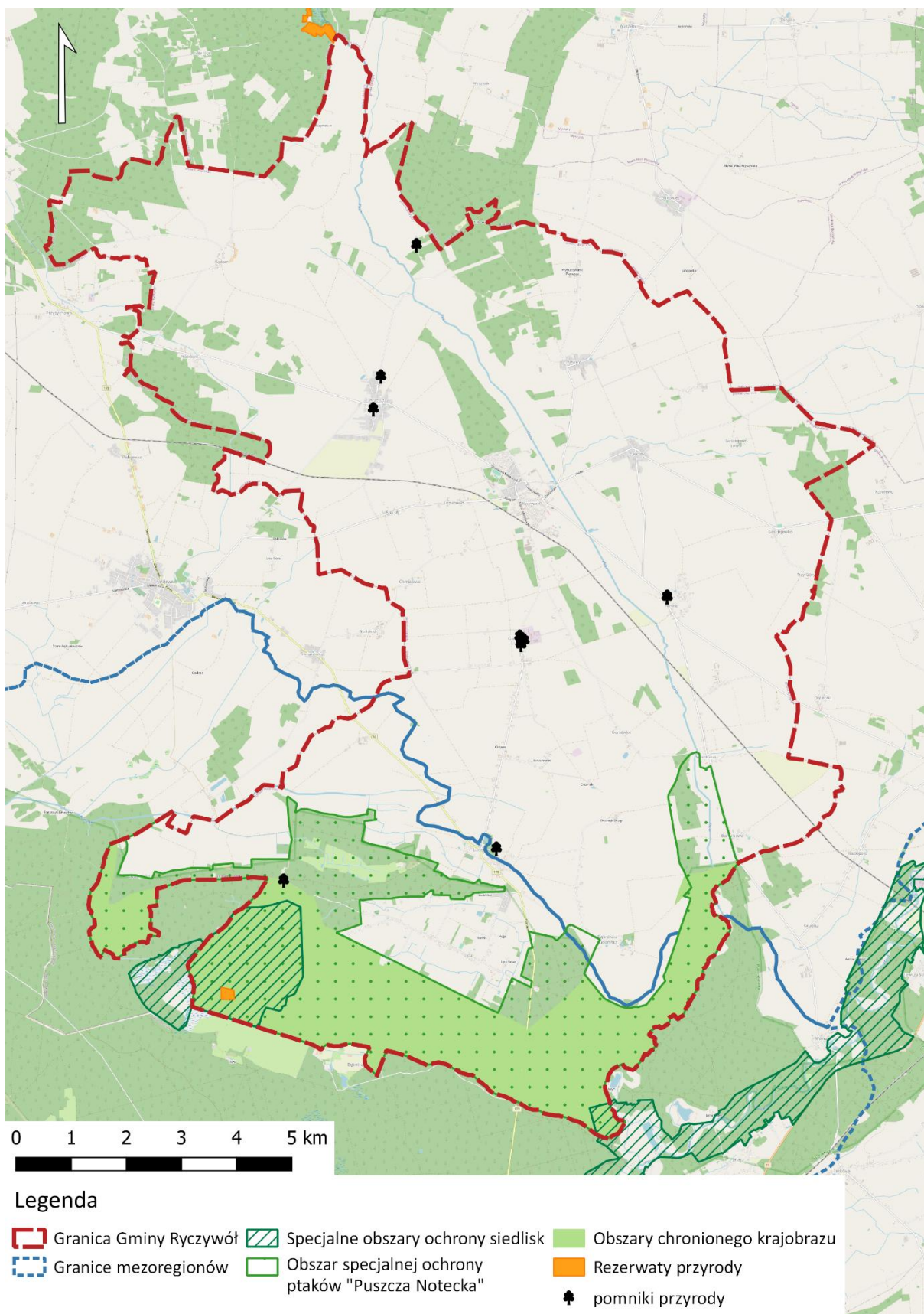
1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne

Gmina Ryczywół jest zlokalizowana na pograniczu dwóch wyszczególnionych jednostek fizjograficznych, co przejawia się również w jej krajobrazie. Zdecydowana większość Gminy położona jest w obrębie makroregionu Pojezierza Chodzieskiego, pokrytego glinami zwałowymi, piaskami i żwirami polodowcowymi. Na wspomnianych utworach geologicznych ukształtowały się głównie gleby brunatne lub cechujące się mniejszą żyznością, gleby pseudobielicowe. Gleby pseudobielicowe, o większej miąższości piasku i niższym poziomie próchnicy, pozwalają na uprawę mało wymagającej

roślinności. Południowo-zachodnie krańce Gminy położone są w obrębie makroregionu Doliny Eberswaldzko-Toruńskiej, mezoregionu Kotliny Gorzowskiej. Jest to szeroka dolina, która we wschodniej części rozwidla się na doliny Wisły oraz Noteci, w międzyrzeczu tworząc glacifluwialną rzeźbę terenu. Charakteryzuje się ona wysokim i rozległymi terasami zalewowymi, licznym wydrami, a także obecnością niewielkich jeziorzek wytopiskowych. Tereny te ze względu na swoją wartość przyrodniczą, ale również siedliskową i krajobrazową w większości są objęte prawnymi formami ochrony przyrody. Wśród form ochrony przyrody ustanowionych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w Gminie Ryczywół znajdują się:

- Rezerwat przyrody Bagno Chlebowo – jest to największy w skali kraju kompleks torfowisk, którego łączna powierzchnia wynosi ok. 300 ha. Rezerwat położony jest w obrębie Puszczy Noteckiej, w sąsiedztwie wsi Chlebowo. Specyficzne i nieobserwowane w innych miejscach kraju warunki przyrodnicze, stanowią siedlisko dla wielu zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, w tym m.in.: żmii zygzakowatej, bobra, żurawia, wrzosa pospolitego, wełnianki. Powołany w 1959 roku rezerwat nie posiada ustanowionego planu ochrony;
- Obszar chronionego krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka – obszar ten wyszczególniony został w granicach Pojezierza Chodzieskiego, celem ochrony i docenienia unikatowych krajobrazów przełomów rzek, meandrów oraz licznych wąskich rynien polodowcowych wraz z wykształconymi jeziorami przepływowymi. Ochroną objęte są także okresowo zalewane łąki wraz z trzcinowymi szuwarami, jak i występujące miejscowo lasy dębowo-grabowe;
- Obszar chronionego krajobrazu Puszcza Notecka – jest to obszar w ponad 80% pokryty lasami, zlokalizowany w granicach Pojezierza Poznańskiego oraz Kotliny Gorzowskiej. Sztucznie wprowadzony krajobraz leśny wśród rozległych, piaszczystych wydym wyróżnia się znacząco wśród pozostałej przyrody. Szczególną uwagę zwraca zaś jeden z największych w Europie kompleks wydym śródlądowych, dolina rzeki Miały oraz obecność wielu gatunków zwierząt, w tym chronionych wilka czy bobra;
- Obszar specjalnej ochrony siedlisk NATURA2000 Bagno Chlebowo – obszar powołany w celu ochrony naturalnych siedlisk występujących tam zwierząt, ustanowiony w granicach geodezyjnych obrębu ewidencyjnego Ludomicko;
- Obszar specjalnej ochrony siedlisk NATURA2000 Dolina Wełny – obszar obejmujący ochroną dolny, silnie meandrujący odcinek Wełny aż do jej ujścia do Warty. Na obszarze tym występują zalesienia, niewielkie eutroficzne starorzecza oraz łąki przybrzeżne, stanowiące naturalne siedlisko występowania wielu gatunków zwierząt;
- Obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA2000 Puszcza Notecka – jest to wyznaczona część obszaru Puszczy Noteckiej, mająca na celu ochronę siedlisk ok. 25 różnych gatunków ptactwa, w tym m.in. bociana czarnego, dzięcioła czarnego czy puchacza Bobo.

Na terenie Gminy Ryczywół ustanowiono również ochronę dla 8 pomników przyrody ożywionej (według danych GDOŚ), do których zaliczone są pojedyncze drzewa oraz ich grupy. W Gminie nie ma zlokalizowanych pomników przyrody nieożywionej. Zasięg przestrzenny obszarowych form ochrony przyrody na terenie Gminy prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 7 Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Rycyzwól

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Z perspektywy intensywnej działalności rolniczej na terenie Gminy Ryczywół, niezwykle ważnym elementem są również warunki klimatyczne, które określić należy jako umiarkowanie korzystne dla rozwoju działalności rolniczej. Głównym aspektem wpływającym na ten stan rzeczy jest niski roczna suma opadów atmosferycznych, która nieznacznie przekracza 400 mm³/km². Ilość, a właściwie niedobór wody w połączeniu z ocieplającym się klimatem wpływa na występowanie suszy oraz suszy fizjologicznej. Według raportów Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach w okresie od maja do czerwca 2024 roku susza dotknęła właściwie wszystkie analizowane uprawy: zboża jare, zboża ozime, kukurydzę na ziarno, kukurydzę na kiszonki, rzepak i rzepik, krzewy owocowe, truskawki i rośliny strączkowe. Przede wszystkim w przypadku zbóż jarych, susza występowała długotrwale w całym okresie wiosennym (od marca do końca czerwca).

W drodze analizy dokonanej przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach dokonano również delimitacji obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ONW) w zakresie rozwoju rolnictwa. W badaniu wykorzystano wiele wskaźników, których wynikiem końcowym było określenie wskaźnika Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej (WWRPP), który to wpływa na wysokość możliwej do uzyskania dopłaty w przeliczeniu na hektar powierzchni rocznie. Wskaźnik przeliczony został z dokładnością do obrębów ewidencyjnych, a przeprowadzona waloryzacja wykazała, iż warunki w Gminie Ryczywół do rozwoju rolnictwa przeciętne. Większość obrębów zaliczona została do ONW typu nizinno-I, a dwa obręby ewidencyjne do ONW nizinno-II.

W Gminie natomiast występuje umiarkowane zagrożenie erozją wietrzną oraz niskie zagrożenie erozją wodną w zakresie potencjału rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Dzięki obecnym terenom zieleni, ciekawym formom krajobrazowym oraz unikatowości środowiska Gmina dysponuje potencjałem do rozwoju funkcji turystycznych. Wśród atrakcji przyrodniczych na szczególne wyróżnienie zasługują lokalne torfowiska, do których można dotrzeć pieszo. Znajdują się tam również miejsca wędkarskie, gdzie pośród uroków przyrody można oddać się swoim zainteresowaniom. Wokół torfowisk poprowadzony jest również szlak rowerowy wiodący do granic rezerwatu przyrody Bagno Chlebowo. Szlak prowadzi leśnymi drogami Puszczy Noteckiej przez historyczne wioski Wiardunki i Ninino do Ryczywołu. Stamtąd z kolei biegnie w kierunku wsi Ludomy, Lipy i dociera do osady Chlebowo. Cała trasa mierzy 36 km. W okresie wiosenno-letnim szczególnie atrakcyjne były z kolei organizowane spływy kajakowe rzeką Flintą. Przez kilkanaście lat organizowany był również zimowy spływ, tzw. „Flinta Kowalowa”, który gromadził pasjonatów kajakarstwa z całego kraju. Spływy organizowane były przez Gminę Ryczywół we współpracy z Lokalną Grupą Działania „Kraina Trzech Rzek”. Niestety, w ostatnim czasie przez wzgląd na niski poziom wód rzecznych organizacja spływów jest niemożliwa. Ważnym elementem turystyczno-kulturowym stanowiącym pewien wyróżnik dla Gminy są obchody pierwszej majowej nocy, zwane „majówką”. Wówczas mieszkańcy i turyści rozpalają ogniska wzdłuż koryta rzeki, rozświetlając noc witają tłumnie pełnię wiosny. To okazałe wydarzenie nie tylko integrujące mieszkańców i kształtujące tradycje, ale również atrakcyjne wizualnie i kulturowo dla osób odwiedzających Gminę.

Ważnym elementem turystycznym są też liczne zabudowania dworskie i pałacowe. Tereny dzisiejszej Gminy Ryczywół, przez wzgląd na walory przyrodnicze i krajobrazowe chętnie wybierane były przez rodziny szlacheckie i magnatów do budowy i urządzania rezydencji letnich. Pozostałością są zaś liczne dwory i pałace wraz z towarzyszącymi założeniami parkowymi. Choć stan techniczny większości zabudowań jest zły, a same pałace nie pełnią żadnych funkcji z pewnością stanowią ciekawy element przeszłości Gminy. Mogą również być ważną atrakcją turystyczną dla osób interesujących się historią czy architekturą. Potencjał ten jednak należy określić jako obecnie niewykorzystywany dla pobudzenia rekreacji, wypoczynku i turystyki w Gminie Ryczywół. Poza samymi pałacami, warto zwrócić uwagę również na inne obiekty zabytkowe. Do rejestru zabytków nieruchomości województwa wielkopolskiego wpisane są bowiem:

- m. Chlebowo
 - park dworski, 2 poł. XIX w., nr rej.: A-459 z 11.10.1983 r.;
- m. Dąbrówka Lutomska
 - zespół pałacowy, poł. XIX w.:
 - pałac, nr rej.: A-1447 z 12.04.1973 r.,

- park, nr rej.: A-456 z 11.10.1983 r.;
- m. Gorzewo
 - zespół dworski, poł. XIX w., nr rej.: A-1690 z 4.04.1975 r.:
 - dwór,
 - park;
- m. Ludomki
 - zespół kościoła parafialnego, nr rej.: 671/Wlkp/A z 17.04.2008 r.:
 - kościół pw. św. Jana Chrzciciela, 1868-1894,
 - cmentarz kościelny,
 - plebania, 1889-1901,
 - ogród plebański z podwórzem gospodarczym, XIX/XX w.,
 - park dworski, XVIII/XIX w., nr rej.: A-457 z 11.10.1983 r.;
- m. Łopiszewo
 - park dworski, 2 poł. XIX w., nr rej.: A-458 z 11.10.1983 r.;
- m. Ninino
 - zespół pałacowy, 2 poł. XIX w.:
 - pałac, nr rej.: A-1691 z 4.04.1975 r.,
 - park, nr rej.: A-407 z 12.03.1982 r.;
- m. Orłowo
 - zespół dworski, k. XIX w.:
 - dwór, nr rej.: A-1692 z 4.04.1975 r.,
 - park, nr rej.: A-408 z 12.03.1982 r.;
- m. Ryczywół
 - kościół parafialny pw. św. Mikołaja, ul. Stepczyńskiego, 1924-1925, nr rej.: 670/Wlkp/A z 15.04.2008 r.,
 - cmentarz kościelny, jw.,
 - ogród plebański, jw.,
 - kościół ewangelicki, ul. Czarnkowska, 1896-1898, nr rej.: 537/Wlkp/A z 28.08.2007 r.,
 - cmentarz kościelny, jw.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą Gminy jest liczba podmiotów gospodarczych działających na jej obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządowej. W poniższej Tabeli 2 przedstawiono kształtowanie się liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze powiatu obornickiego w latach 2019-2023.

Tab. 6. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie obornickim w latach 2019-2023

JST	2019		2023		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2019-2023
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat obornicki	6 892	100,0%	7 418	100,0%	526
Oborniki	4 475	64,9%	4 800	64,7%	325
Rogoźno	1 827	26,5%	1 982	26,7%	155
Ryczywół	590	8,6%	636	8,6%	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Ryczywół jest jednostką najslabiej rozwiniętą pod względem gospodarczym w powiecie obornickim. Należy jednak zwrócić uwagę, iż jako jedyna ma status gminy wiejskiej i charakteryzuje się rolniczym zagospodarowaniem. Gmina Ryczywół skupia 8,6% ogółu działalności gospodarczych zlokalizowanych w powiecie obornickim. Wzrost liczby działalności gospodarczych w analizowanym pięcioletniu jest równomierny do przeciętnego wzrostu odnotowanego w skali powiatu obornickiego, na co wskazuje zachowanie tożsamego odsetka działalności w obrębie Gminy. Przyrost w ujęciu absolutnym wyniósł z kolei 46 działalności gospodarczych. Dynamika rozwoju przedsiębiorczości wyniosła zatem niespełna 108%, co należy uznać za wynik korzystny. Wśród przeważających sekcji działalności podmiotów gospodarczych znalazły się zgodnie z PKD 2007: Sekcja F – Budownictwo (28% wszystkich działalności), Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (16%) oraz Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe (11%).

Tab. 7. Podmioty działające na terenie Gminy Ryczywół w 2023 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	175	28%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	102	16%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	70	11%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	65	10%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	41	6%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	34	5%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	4%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	3%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18	3%
SEKCJA P Edukacja	18	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16	3%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	10	2%

SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%

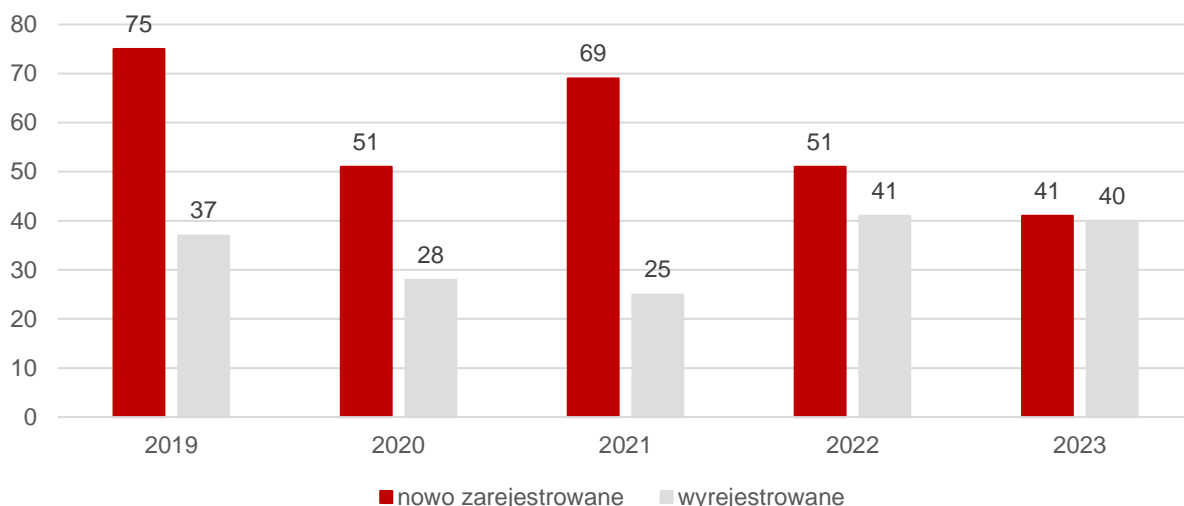
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Ryczywół nie występują duże przedsiębiorstwa. Największe z obecnych na terenie Gminy zaliczyć należy do firm średniej wielkości pod względem liczby zatrudnianych osób. Wśród największych przedsiębiorców wyróżnić należy:

- **Notto sp. z o.o. sp. k.** zajmująca się produkcją i sprzedażą hurtową mebli, transportem drogowym towarów oraz produkcją wyrobów z drewna, zatrudniając ok. 130 pracowników,
- **PPUH JOPP-TRANS sp. j.** zajmująca się obróbką mechaniczną elementów metalowych, zatrudniając ok. 65 pracowników,
- **GPG ŁUK-MAR sp. z o.o.** zajmująca się działalnością usługową wspomagającą produkcję roślinną, transport drogowy towarów, sprzedaż owoców i warzyw, pakowanie towarów oraz produkcję energii elektrycznej, zatrudniając ok. 50 pracowników,
- **PARKIETY G.J. sp. z o.o.** zajmująca się produkcją parkietów podłogowych oraz wyrobów z drewna, prowadząca również tartak i zatrudniająca ok. 50 pracowników,
- **JERZAK-TRANS sp. z o.o.** zajmująca się usługami logistyczno-transportowymi w skali międzynarodowej, zatrudniając przy tym ok. 30 pracowników,
- **TRANS-POL sp. z o.o.** zajmująca się transportem drogowym towarów, zatrudniając przy tym ok. 30 osób,
- **HARTWIG TRANSPORT** zajmująca się sprzedażą hurtową paliwa oraz transportem samochodowym towarów, zatrudniając 30 pracowników,
- **Ignas sp. z o.o.** zajmująca się prowadzeniem tartaku, mechaniczną obróbką elementów metalowych oraz produkcją mebli, zatrudniając przy tym ok. 26 osób.

Wskazane 8 największych podmiotów gospodarczych w Gminie Ryczywół jest odpowiedzialnych za zatrudnienie ok. 10% osób w wieku produkcyjnym. Zważając na to, iż największe przedsiębiorstwo zatrudnia ok. 3,2% osób w wieku produkcyjnym na terenie Gminy można stwierdzić, że rynek jest stosunkowo rozproszony i skupiony wokół małych działalności. Uwagę zwraca jednak fakt, iż największe przedsiębiorstwa skupione są wokół branży transportowej i drzewnej.

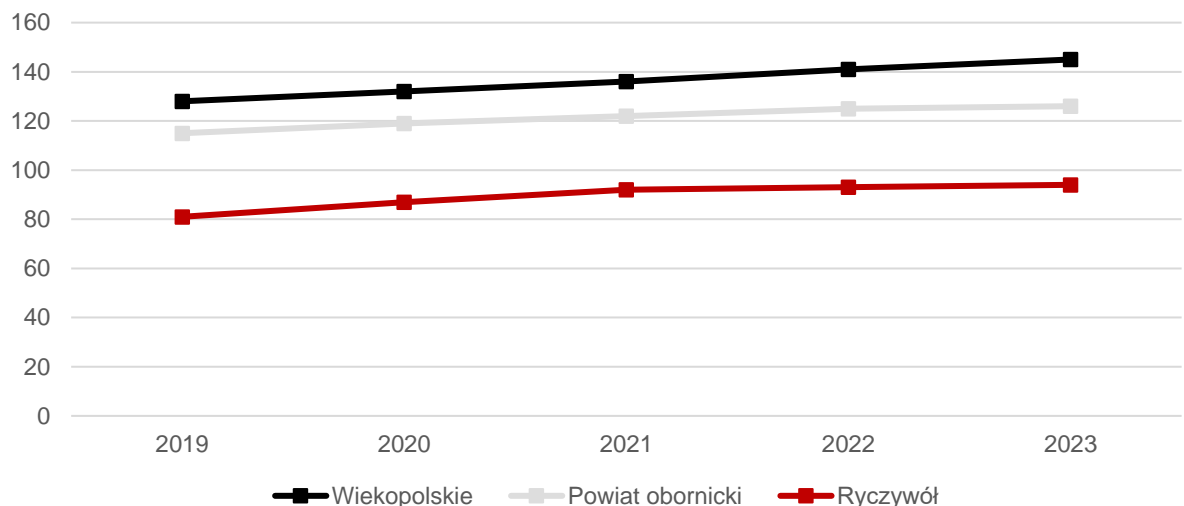
Poniższa rycina przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z REGON w latach 2019-2023. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w każdym kolejnym roku przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Niemniej od roku 2021 widoczny jest stały spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Kontrastuje to z najwyższymi liczbami firm wyrejestrowanych w latach 2022-2023. W 2023 roku, biorąc pod uwagę firmy zarejestrowane i wyrejestrowane w Gminie Ryczywół, przybyło jedno przedsiębiorstwo. Analizowane dane mogą wskazywać na obniżenie tempa rozwoju gospodarczego w Gminie, związane z obniżeniem dynamiki rozwoju przedsiębiorczości.

Ryc. 8. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Rycyzów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa rycina przedstawia z kolei kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Rycyzów na tle powiatu obornickiego i województwa wielkopolskiego. Trend obserwowany w Gminie Rycyzów jest stosunkowo niepokojący. Widoczny jest bardzo niewielki wzrost w zakresie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, który w niedalekiej przyszłości może się przerodzić w stagnację. Należy jednak podkreślić, iż o ile widoczna jest znacznie niższa liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1 tys. mieszkańców w powiecie obornickim, to sam trend między powiatem a Gminą jest porównywalne. Można zatem przypuszczać, że powiat obornicki, a w nim Gmina Rycyzów w obranym modelu rozwojowym napotkały na przeszkodę uniemożliwiającą dalszy wzrost przedsiębiorczości. Należy podjąć działania strategiczne, które umożliwią dalszy rozwój gospodarczy zarówno w skali lokalnej jak i ponadlokalnej.

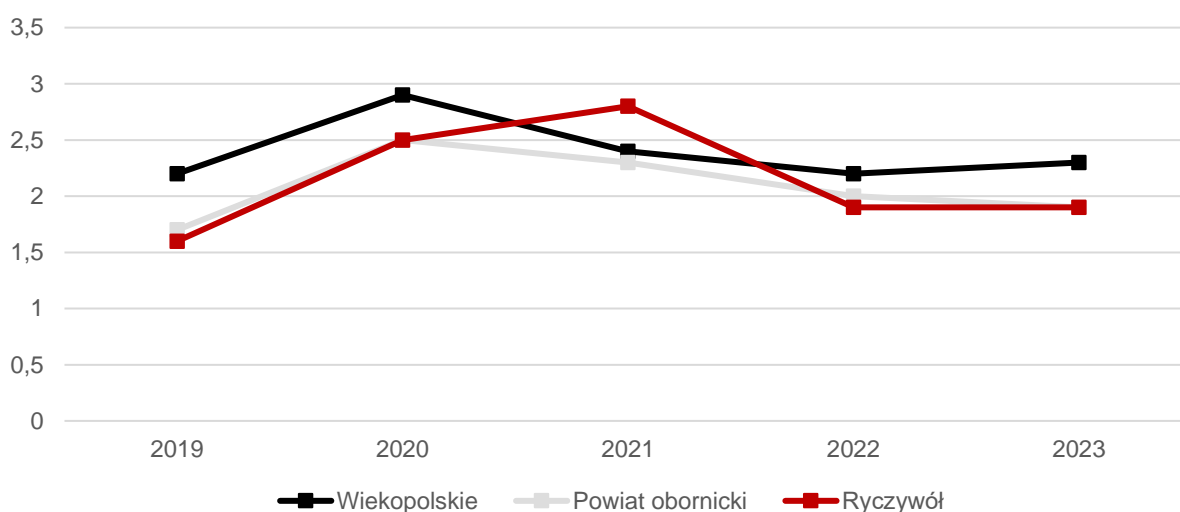
Ryc. 9. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Rycyzów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W związku z wysokim stopniem rozwoju rolnictwa oraz zagospodarowaniem znacznej ilości gruntów na ten cel, w Gminie Rycyzów brakuje uzbrojonych terenów inwestycyjnych. W Gminie nie obserwuje się głównego skupiska działalności gospodarczych, a raczej ich rozproszenie. Ważnym elementem oraz bodźcem rozwojowym byłoby wskazanie oraz uzbrojenie terenu przeznaczonego pod inwestycje, gdzie

poszczególni przedsiębiorcy mogliby się gromadzić. Spajanie stref inwestycyjnych ma na celu nie tylko budowanie potencjału gospodarczego w Gminie, ale również wspieranie budowania i kształtowania kultury biznesu. Działające w obrębie jednej strefy podmioty gospodarcze mogą wzajemnie podpatrywać rozwiązania zarządcze, kontrolne czy społeczne. To z kolei pomaga wzmacniać społeczną odpowiedzialność biznesu.

Ważnym aspektem nierozzerwalnie łączonym z rozwojem gospodarczym jest poziom bezrobocia obserwowany w jednostce samorządu terytorialnego. W 2019 roku poziom bezrobocia był najniższy we wszystkich analizowanych jednostkach w badanym pięcioleciu. W Gminie Ryczywół bezrobocie wynosiło wówczas zaledwie 1,6%, co było wynikiem niższym niż średnia powiatowa oraz średnia wojewódzka. W latach 2020-2021 widoczne są natomiast reperkusje pandemii Covid-19, co przejawia się w wyższym poziomie bezrobocia, sięgającym w Gminie 2,8%. Wraz z rokiem 2022 sytuacja zaczęła się ponownie stabilizować, a poziom bezrobocia w Gminie spadł do 1,9% i utrzymał się na tym poziomie również w roku następnym. W 2023 roku w powiecie obornickim poziom bezrobocia był na poziomie tożsamym z Gminą Ryczywół, z kolei średnia wojewódzka była od nich wyższa i wyniosła 2,3%.

Ryc. 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Ryczywół na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazują dane Powiatowego Urzędu Pracy w Obornikach na koniec 2023 roku na terenie powiatu zamieszkiwały 654 osoby bezrobotne, z czego 349 osób stanowiły kobiety (53,36%). Zdecydowana większość bezrobotnych pozostaje bez zatrudnienia w okresie od 1 do 3 miesięcy (27,4%) lub od 3 do 6 miesięcy (22,9%). W strukturze wieku przeważają z kolei osoby w wieku od 25 do 44 lat, które łącznie stanowią 47,3%. Względem wykształcenia, większość osób bezrobotnych dysponowała wykształceniem zasadniczym zawodowym lub branżowym (32,3%) oraz gimnazjalnym, podstawowym lub niższym (30%).

Tab. 8. Struktura bezrobotnych w powiecie obornickim (stan na koniec 2023 roku).

		Ogółem
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		654
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	14,7%
	1-3	27,4%
	3-6	22,9%
	6-12	17,1%
	12-24	9,3%
	powyżej 24	8,6%
Wiek	18-24	18,3%
	25-34	23,1%
	35-44	24,2%
	45-54	18,2%
	55-59	8,9%

Wykształcenie	60 lat i więcej	7,3%
	wyższe	9,5%
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	20,2%
	średnie ogólnokształcące	8,1%
	zasad. zawodowe/branżowe	32,3%
	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	30%

Źródło: Sprawozdanie z rynku pracy MRPiT-01. Powiatowy Urząd Pracy dla powiatu obornickiego.

Zgodnie z danymi z Barometru zawodów 2024 w powiecie obornickim deficyty stwierdzono w następujących grupach zawodów: cukiernicy, elektrycy, elektromechanicy i elektrycy, fizjoterapeuci i masażyści, fryzjerzy, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, lekarze, mechanicy pojazdów samochodowych, monterzy instalacji budowlanych, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, nauczyciele przedszkoli, opiekunowie osoby starszej i niepełnosprawnej, piekarze, pielęgniarki i położne, pracownicy służb mundurowych, robotnicy obróbki drewna i stolarze, samodzielni księgowi, spawacze i tapiczerzy.

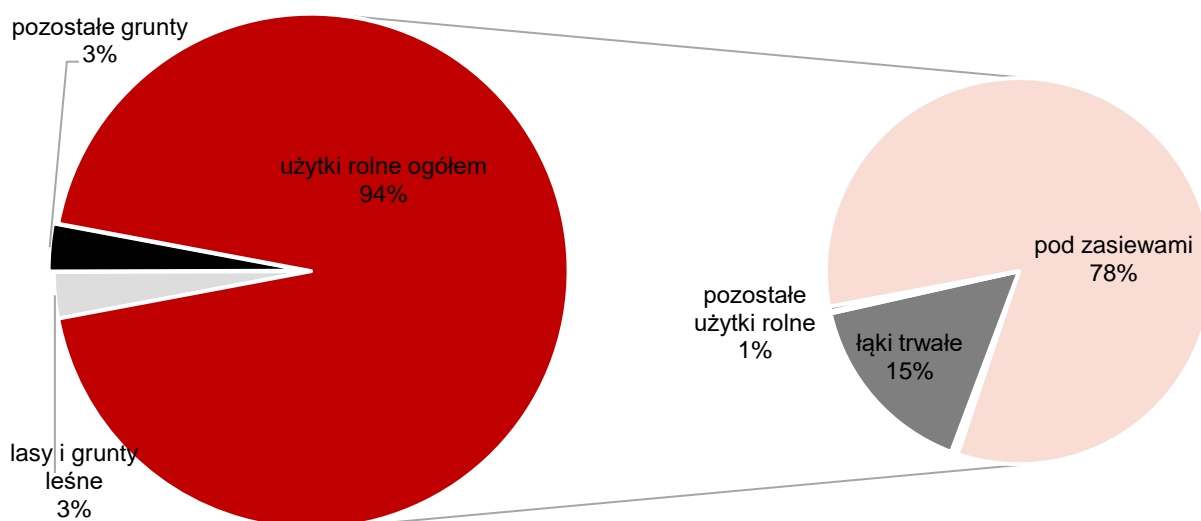
W powiecie obornickim stwierdzono również nadwyżki w następujących grupach zawodów:

- ekonomiści,
- kosmetyczki,
- sprzedawcy i kasjerzy.

Przeciętne wynagrodzenie w powiecie obornickim w 2023 roku wyniosło 5 821,90 zł i było niższe od średniej w województwie wielkopolskim o ok. 200 zł oraz o ok. 900 zł niższe od przeciętnej krajowej.

Gmina Ryczywół charakteryzuje się intensywną funkcją rolniczą, co przekłada się również na strukturę jej gospodarki. Głównym i najbardziej rzetelnym źródłem informacji odnośnie stanu rolnictwa są przeprowadzane cyklicznie (raz na 10 lat) Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisu wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, który doszczegółowieniu został poddany na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 roku o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie jest obowiązkowy, pod rygorem nałożenia grzywny. Dzięki obowiązkowi temu według danych GUS w Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 roku wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych, co umożliwiło ocenę stanu polskiego rolnictwa nie tylko w skali krajowej, ale również regionalnej i lokalnej. Analiza stanu rolnictwa w Gminie Ryczywół oparta została głównie na danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku.

Gleby w Gminie Ryczywół, zwłaszcza w zachodniej części Gminy od Ludomów, przez Gorzewo, Krężoły do Skrzetusza rozchodzi się pas kompleksów gleb ornych: pszenne bardzo dobre, pszenne dobre, żytnie bardzo dobre i żytnie dobre. We wschodniej części Gminy, w Wiardunkach, Nininie, czy Tłukawach dominują żytnie bardzo dobre i dobre kompleksy przydatności gleb ornych. Zarówno w północnych jak i południowych krańcach Gminy dominują użytki zielone, podobnie jak w pasie centralnym o szerokości ok. 3 km w dolinie rzeki Flinty. Stosunkowo żyzne gleby pozwalają na uprawę również stosunkowo wymagających gatunków roślin. Według danych pochodzących ze wspomnianego spisu, 94% powierzchni użytkowanych gruntów w Gminie Ryczywół stanowią użytki rolne, 3% to lasy i grunty leśne, a kolejne 3% zajmują pozostałe grunty. Pośród użytków rolnych, aż 78% powierzchnia znajduje się pod zasiewami, z kolei ok. 15% zajmują łąki trwałe, głównie w pasie nadrzecznym Flinty i w północnej części Gminy. Pozostałe użytki rolne zajmują ok. 1% powierzchni użytkowanych gruntów.

Ryc. 11 Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Ryczywół w 2020 roku
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W 2020 roku na terenie Gminy Ryczywół zarejestrowanych było 437 gospodarstw rolnych, co stanowi niespełna 28% gospodarstw rolnych ogółem w powiecie obornickim. Niespełna połowa gospodarstw rolnych, a precyzyjnie 47% z nich posiada minimum 15 ha powierzchni lub więcej. Oznacza to, że w Gminie przeważają duże gospodarstwa rolne, nastawione na zarobkowanie poprzez sprzedaż plonów. Gospodarstwa małe, liczące od 1-5 ha powierzchni stanowią ok. 23% ogółu i służą głównie zaspokajaniu potrzeb własnych gospodarzy. W powiecie obornickim znajduje się średnio nieco więcej gospodarstw małych i średnich, zaliczanych do przedziałów 1-5 ha oraz 5-10 ha powierzchni. Gospodarstwa zajmujące 15 lub więcej ha stanowią z kolei 38% ogółu. Również uśredniona wielkość gospodarstwa w Gminie Ryczywół i w powiecie obornickim jest zbliżona i wynosi odpowiednio 21,22 ha i 22,53 ha.

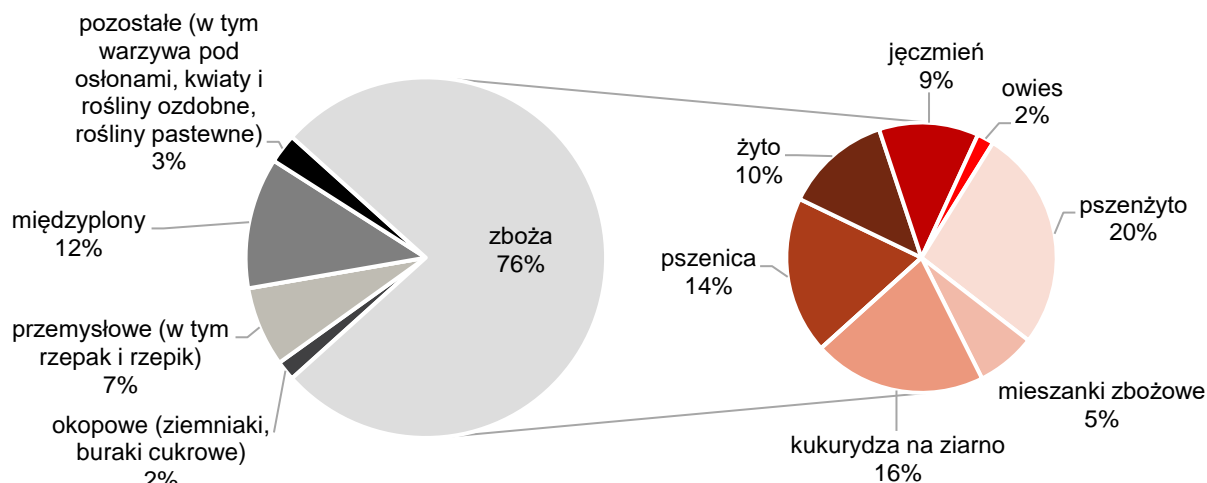
Należy podkreślić, że poziom rozczłonkowania gruntów i gospodarstw rolnych wpływa na możliwości zarobkowania. Duże gospodarstwa są wysoce konkurencyjne i stanowią źródło utrzymania nie tylko dla właścicieli, ale często również osób zatrudnianych do pracy na roli. Gospodarstwa obszarowe najczęściej są również kapitałochłonne, przez wzgląd na potrzebę wyższej mechanizacji produkcji. Niemniej, są one również bardziej odporne na wahnięcia cen na rynkach zbytu artykułów rolnych, przede wszystkim dzięki wyższemu stopniowi zróżnicowania produkcji. O ile nie wprowadza się monokultury rolnej, która wpływa w dłuższej perspektywie czasowej na wyjałowienie gleby, obniżenie plonów oraz spadek odporności na fluktuacje rynkowe, większe gospodarstwa będą się cechowały pozytywnym wpływem zarówno na stopień zamożności mieszkańców, możliwości znalezienia zatrudnienia oraz rozwój gospodarki lokalnej.

Tab. 9 Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Ryczywół		Powiat obornicki	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	437	100%	1 572	100%
do 1 ha włącznie	12	3%	51	3%
1 - 5 ha	100	23%	427	27%
5 - 10 ha	53	12%	284	18%
10 - 15 ha	67	15%	207	13%
15 ha i więcej	205	47%	603	38%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	21,22		22,53	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Analizie poddano również powierzchnię zasiewów dla poszczególnych upraw w Gminie Ryczywół. Dominują zboża, które zajmują 76% ogólnej powierzchni zasiewów. Wśród zasiewów wyróżnia się również międzyplony, które stanowią 12% w ogólnej strukturze, uprawy przemysłowe, w tym rzepak i rzepik stanowiące 7% oraz pozostałe 3% zasiewów (w tym rośliny ozdobne i kwiaty, warzywa pod osłonami, rośliny pastewne). Wśród zbóż, najpopularniejsze jest pszenżyto (20%) oraz kukurydza na ziarno (16%). Pszenica stanowi 14% ogółu zbóż uprawianych w Ryczywole, żyto 10% a jęczmień 9%. Uprawia się również mieszanki zbożowe (ok. 5%) oraz owies (ok. 2%).

Ryc. 12 Struktura powierzchni zasiewów w Gminie Ryczywół

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

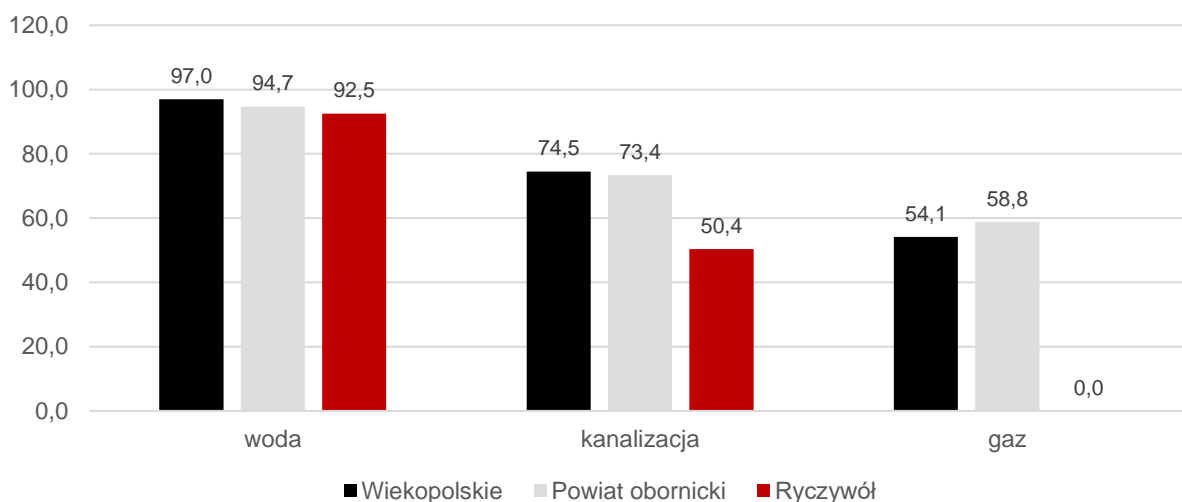
Ważnym elementem umożliwiającym rozwój Gminy Ryczywół jest różnorodność w zakresie upraw poszczególnych gatunków roślin i zbóż. Podobnie jak w przypadku sektora przedsiębiorstw również w rolnictwie niezwykle ważne pozostaje różnicowanie zasiewów, które pozwala ograniczać straty w zależności od panujących warunków klimatycznych.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Infrastruktura sieciowa stanowi jeden z podstawowych elementów wpływających na komfort życia w danym miejscu. Stopień rozwinięcia oraz jakość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej czy gazowej

bezpośrednio wpływa na atrakcyjność osiedleńczą czy biznesową danego miejsca. Według danych GUS za 2023 rok, infrastruktura wodociągowa w Gminie Ryczywół jest umiarkowanie rozwinięta. Dostęp do sieci ma zapewnione 92,5% mieszkańców, co jest wynikiem niższym od średniej wojewódzkiej wynoszącej 97% oraz średniej powiatowej wynoszącej 94,7%.

Ryc. 13. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Ryczywół w 2022 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mimo wysokiego stopnia zaopatrzenia mieszkańców w wodę, widoczna jest znaczna dysproporcja w rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Ryczywół. Dostęp do sieci kanalizacyjnej ma jedynie 50,4% mieszkańców, co jest wynikiem o ponad 20% niższym od średniej wojewódzkiej i powiatowej. Według danych Urzędu Gminy w Ryczywole dostęp do sieci wodociągowej ma 99,6% mieszkańców, z kolei do sieci kanalizacyjnej ok. 58% mieszkańców. Podmiotem odpowiedzialnym za sieć wodno-kanalizacyjną w Gminie Ryczywół jest Przedsiębiorstwo Komunalne w Ryczywole sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Mickiewicza 14 w Ryczywole. Wyjątkiem w tym zakresie jest miejscowość Wiardunki, gdzie rolę dostawcy i zarządcy sieci wodno-kanalizacyjnej pełni Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Przyszłość”. Głównym problemem w zakresie nie tyle samej sieci wodociągowej co zaopatrzenia w wodę są występujące przerwy w dostępie do wody w okresie letnim. Wysokie temperatury, a także niedobór wody sprawiają, że niekiedy mogą nastąpić przerwy w dostawie. Dlatego też wśród planowanych inwestycji znajduje się budowa nowej studni głębinowej dla ujęcia wody w Ryczywole, która pozwoli zasilić sieć wodociągową, a ponadto budowa dwóch zbiorników retencyjnych na wodę uzdatnioną, którą będzie można zasilać sieć w razie przestojów. Działania te mają przede wszystkim zagwarantować stały dostęp do bieżącej wody dla mieszkańców Gminy Ryczywół.

Dostęp do sieci kanalizacyjnej według danych Urzędu Gminy w Ryczywole posiada ok. 58% mieszkańców Gminy. Oznacza to, iż 42% mieszkańców, czyli ok. 2 857 osób nie posiada dostępu do sieci kanalizacyjnej i jest zmuszonych do korzystania ze zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe (szamba) często cechują się drobnymi nieszczelnościami, a gromadzone zanieczyszczenia mają szansę przedostać się do gleby i wód gruntowych. Ponadto, niejednokrotnie wysokie koszty opróżniania zbiorników powodują, że ich użytkownicy opróżniają je z naruszeniem prawa, do pobliskich rowów melioracyjnych czy cieków wodnych. Celem zapobiegania takim sytuacjom Gmina Ryczywół prowadzi okresowe kontrole. Alternatywę dla bezodpływowych zbiorników stanowią przydomowe oczyszczalnie ścieków, które stopniowo stają się coraz popularniejszym rozwiązaniem. Przede wszystkim są natomiast znacznie bezpieczniejsze dla środowiska przyrodniczego, a ich obsługa jest mniej czasochłonna. Wśród najważniejszych działań zmierzających do rozwoju sieci kanalizacyjnej należy wskazać budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Krężoły oraz Łopiszewo. Według danych Przedsiębiorstwa Komunalnego w Ryczywole, oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Ryczywole posiada średnią przepustowość dobową na poziomie ok. 700 m³/dobę. Przepustowość maksymalna to z kolei 1 632 m³/

dobę, co oznacza, że rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie będzie się wiązała z koniecznością modernizacji oczyszczalni ścieków.

Gmina Ryczywół mimo znacznego poziomu gazyfikacji powiatu obornickiego (58,8%), pozostaje niezgazyfikowana. Główną przeszkodą mają być rozproszone grupy odbiorców, które nie zapewnią ekonomicznej opłacalności dla inwestycji. Jak wskazuje Urząd Gminy w Ryczywole, co kilka lat dyskusja odżywa, a sami mieszkańcy wyrażają zainteresowanie podłączeniem do sieci gazowej. Niemniej, mimo wielu prób, scenariusz ten w najbliższych latach jest mało prawdopodobny, szczególnie ze względu na znaczne wahnięcia cen gazu na rynku konsumenckim.

Infrastruktura sieciowa to również dostęp do szerokopasmowego Internetu, użytkowanego np. w oświacie, administracji publicznej czy działalności gospodarczej. Dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadają mieszkańcy miejscowości: Ryczywół, Skrzetusz, Ludomy, Dąbrówka Ludomska, Lipa, Tłukawy. Wśród miejscowości wykluczonych cyfrowo wskazać należy w szczególności Ninino, Trzy Góry, Gorzewko, Wiardunki, Boruchowo i Chlebowo. Mieszkańcy tych miejscowości w najlepszym wypadku są w stanie połączyć się z Internetem za pośrednictwem sieci komórkowej. Same usługi dostępu do szerokopasmowego Internetu świadczy wielu operatorów, w tym m.in.: Orange, Plus, Inea, T-Mobile.

Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii

Postępujące zmiany klimatyczne, a także ogólna świadomość zanieczyszczenia i stopnia nadużyć wobec środowiska przyrodniczego powodują konieczność podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych. W obliczu wyzwania staje również Gmina Ryczywół, gdzie dotychczas monitoring stanu jakości środowiska przyrodniczego jest ograniczony.

W 2024 roku najczęściej wykorzystywanym źródłem energii cieplnej były indywidualne źródła ogrzewania na paliwa stałe, jakim jest węgiel kamienny. Węglowe źródła energii stanowią blisko 42% wszystkich źródeł ogrzewania w Gminie Ryczywół. Poza nimi, najpopularniejszym źródłem ogrzewania jest spalanie biomasy, w tym drewna (ok. 33% wszystkich źródeł energii). Odnawialne źródła energii odpowiadają za niespełna 4% pozyskiwanej energii cieplnej.

Tab. 10 Źródła energii w Gminie Ryczywół w 2024 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł
węgiel kamienny	1 409
olej opałowy	23
biomasa, w tym drewno	1 099
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	2
energia elektryczna	701
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	64
energia geotermalna (pompy ciepła)	68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ryczywole.

W Gminie Ryczywół obserwuje się odchodzenie od węgla kamiennego, na rzecz alternatywnych źródeł pozyskiwania energii cieplnej. Niemniej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wciąż jest bardzo niskie.

Poza indywidualnymi źródłami ogrzewania w Gminie Ryczywół zlokalizowane są również dwie farmy fotowoltaiczne: w Łaszczewcu na działce ewidencyjnej nr 360 o mocy maksymalnej do 14 MW oraz w Nininie na działce ewidencyjnej nr 31 o mocy maksymalnej do 1 MW. W miejscowości Gorzewo zlokalizowany jest z kolei 1 wiatrak. W Gminie zlokalizowane są również niewielkie rolnicze biogazownie, które jednak służą jedynie właścicielom. W Ryczywole jest także poprowadzona sieć ciepłownicza z systemu kogeneracyjnego, które odpowiada za zasilanie w energię cieplną oraz ciepłą wodę użytkową zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

W Gminie Ryczywół przewiduje się również dalszy rozwój pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, co stanowić może pozytywny bodziec do zmian struktury pozyskiwania energii w Gminie. Obecnie pod rozwój odnawialnych źródeł energii przeznaczone są również działki w Radomiu oraz Łaszczewcu, gdzie przewiduje się rozwój farm fotowoltaicznych. W opracowaniu pozostają również 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, na mocy których kolejne tereny mają zostać przeznaczone pod rozwój farm wiatrowych i fotowoltaicznych:

- uchwała nr VII/53/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 29 listopada 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów obrębów Boruchowo, Dąbrówka Ludomska, Ludomicko, Ludomy oraz Orłowo, w gminie Ryczywół;
- uchwała nr VII/54/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 29 listopada 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów obrębów Gościejewko, Ninino, Ryczywół, Tłukawy oraz Zawady, w gminie Ryczywół;
- uchwała nr VII/55/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 29 listopada 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów obrębów Igrzyna, Krężoły, Piotrowo, Połajewice, Radom, Ryczywół oraz Skrzetusz, w gminie Ryczywół.

W latach 2018-2023 w Gminie Ryczywół wydano również decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla następujących inwestycji, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko:

- OŚ.6220.2.2022 z dnia 9.01.2023 r. – budowa do 45 farm fotowoltaicznych o łącznej mocy do 45 M wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na działkach ewidencyjnych o numerach 21/2, 22 i 36/2, obręb Wiardunki;
- OŚ.6220.6.2020 z dnia 23.04.2021 r. – budowa zakładu produkcyjnego betonowych elementów prefabrykowanych oraz przedsięwzięcia polegającego na przetwarzaniu odpadów innych niż niebezpieczne (betonu, gruzów) w miejscowości Ryczywół na działkach ewidencyjnych o numerach 490/3, 490/4, 491/1, 491/2, 492/1, 492/2, obręb Ryczywół;
- OŚ.6220.3.2018 z dnia 17.04.2019 r. – rozbudowa węzła betoniarskiego na działkach ewidencyjnych o numerach 480/12, 480/20, 480/22, obręb Ryczywół;
- OŚ.6220.4.2018 z dnia 19.06.2019 r. – rozbudowa zakładu meblowego na działkach ewidencyjnych o numerach 480/21, 480/23, 480/19, obręb Ryczywół;
- OŚ.6220.8.2017 z dnia 19.08.2019 i 9.11.2020 r. – projektowana eksploatacja piasku ze złoża "Igrzyna" położonego na działce ewidencyjnej o numerze 11/18.

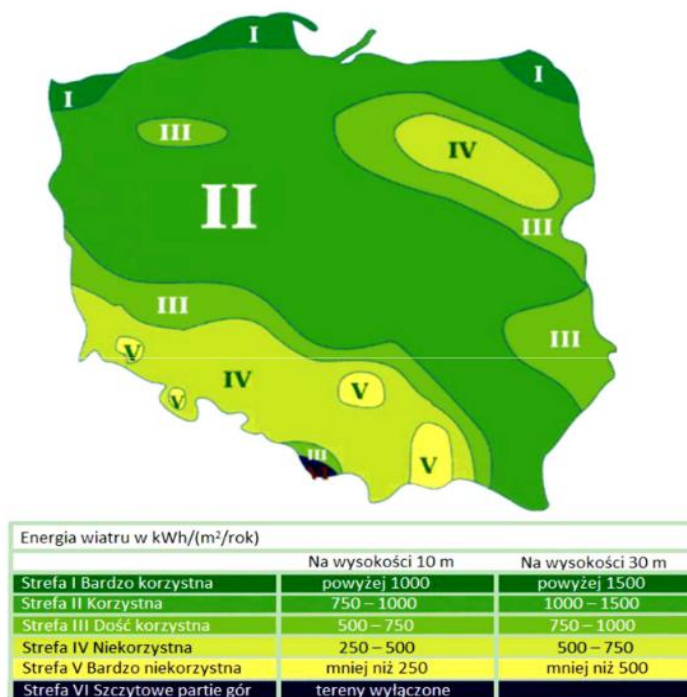
Ważnym aspektem działalności związanej z ochroną środowiska jest nie tylko podejmowanie działań proekologicznych, czy hamowanie działań mogących negatywnie wpłynąć na środowisko, ale również włączanie społeczeństwa w proces zarządzania środowiskiem i jego ochrony. Gmina Ryczywół prowadzi edukację ekologiczną poprzez opracowywanie i rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, organizację konkursów dla dzieci i młodzieży, podejmowanie inicjatyw ekologicznych. Wśród ogólnogminnych akcji wyróżnić można:

- prowadzenie akcji pn. „Wymiany makulatury na papier toaletowy”,
- „Kreatywny recykling, czyli drugie życie odpadów”,
- „Koło fortuny”,
- „Śmieciobranie” organizowane przez sołectwo Wiardunki,
- organizację pikników ekologicznych.

Głównym aspektem, który należy uwzględnić przy planowaniu rozwoju odnawialnych źródeł energii i idącej za nimi transformacji energetycznej są uwarunkowania atmosferyczne dla rozwoju poszczególnych form.

Poniższa rycina przedstawia rozkład energii wiatrowej w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Gmina Ryczywół zlokalizowana jest na obszarze Strefy II, która charakteryzuje się sprzyjającymi warunkami wietrznymi – potencjał energetyczny wskazanego obszaru mieści się w zakresie 750-1000 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 metrów oraz 1000-1500 kWh/(m²/rok) na wysokości

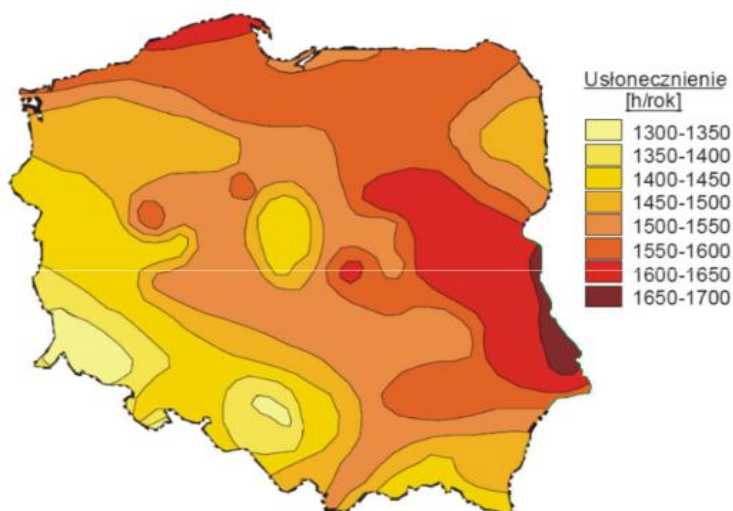
30 metrów. Oznacza to, że Gmina Ryczywół cechuje się korzystnymi warunkami do lokalizowana na jej terenie siłowni wiatrowych.

Ryc. 14 Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Ryczywół położona jest w centralno-zachodniej części, dla której średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1500-1550 h/rok. Są to warunki pozwalające na rozwój energetyki słonecznej na terenie badanej jednostki.

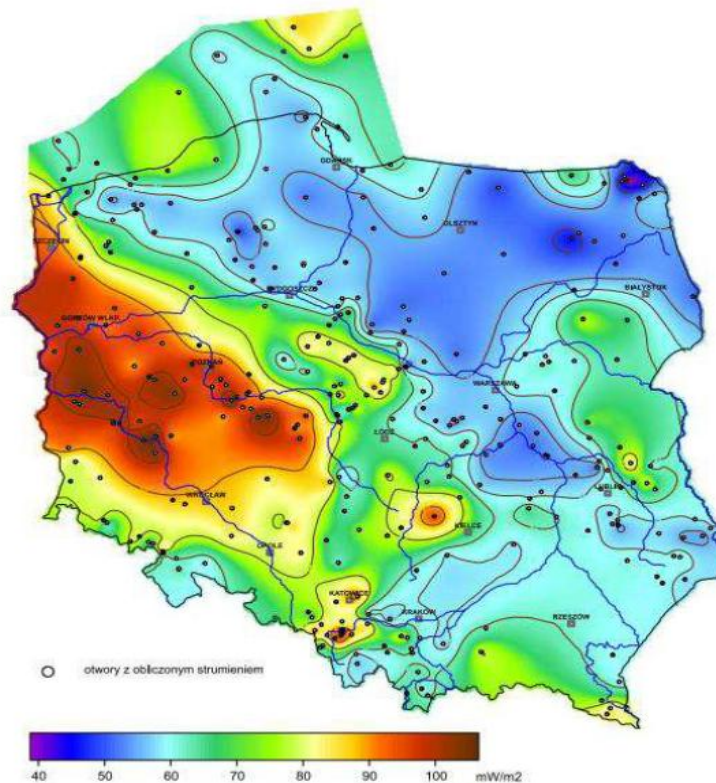
Ryc. 15. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energia geotermalna rozumiana jest jako energia ciepła wnętrza Ziemi. W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna wyróżnia się:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Analizując mapę warunków geotermalnych w Polsce, zaobserwowano, że Gmina Ryczywół położona jest na obszarze, który charakteryzuje się stosunkowo wysokim potencjałem do budowy instalacji geotermalnych.

Ryc. 16. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Analiza powyższych danych wskazuje na dużą chęć rozwoju pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Ryczywół. Uwarunkowania środowiskowe i atmosferyczne, wskazują przede wszystkim na opłacalność wykorzystania energii wiatru w Gminie Ryczywół. Ważnym źródłem energii mogłyby się okazać również źródła geotermalne.

Gmina Ryczywół realizuje zadania własne z zakresu ochrony środowiska i przyrody również z wykorzystaniem dokumentów, długofalowo kierujących i systematyzujących działania. Wśród nich wyróżnić można:

- Program ochrony środowiska dla Gminy Ryczywół na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028, który obejmuje następujące cele:
 - poprawę i ochronę jakości powietrza,
 - ochronę przed hałasem,
 - ochrona przed PEM,
 - ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych,
 - poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający ochronę jakości wód,
 - racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
 - ochrona gleb i powierzchni ziemi,
 - gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,

- ochrona zasobów przyrodniczych,
 - ograniczenie ryzyka wystąpienia awarii oraz minimalizacja ich skutków;
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ryczywół na lata 2021-2027, który zawiera 5 celów operacyjnych, dla których sformułowano łącznie 24 działania:
 - wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii na terenie gminy oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów komunalnych,
 - modernizacja źródeł ciepła oraz wzrost zastosowania OZE w produkcji energii w sektorze mieszkalnym,
 - zmniejszenie emisji wywołanej transportem,
 - poprawa efektywności energetycznej oraz wzrost świadomości ekologicznej w sektorze usługowym i przemysłowym,
 - promocja i edukacja interesariuszy Planu w zakresie idei proekologicznych, a także uwzględnienie gospodarki niskoemisyjnej w dokumentach strategicznych gminy;
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2024-2028, którego celem jest racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej, a w tym prawidłowe gospodarowanie wodami. Program formułuje przedsięwzięcia:
 - Racjonalizujące zużycie wody,
 - Racjonalizujące odprowadzanie ścieków;
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności na terenie Gminy Ryczywół, który obejmuje:
 - zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
 - opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie,
 - odławianie bezdomnych zwierząt,
 - obowiązkową sterylizację albo kastrację w schronisku dla zwierząt,
 - poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt,
 - usypianie ślepych miotów,
 - wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,
 - zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt;
- Program usuwania azbestu z terenu Gminy Ryczywół realizowany we współpracy z powiatem obornickim, którego podstawowym celem jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ryczywół.

Wśród działań długookresowych, Gmina Ryczywół podejmuje również stałe wysiłki, celem zwiększania efektywności energetycznej obiektów komunalnych oraz zmniejszania ich emisyjności. W najbliższej przyszłości mają zostać wykonane prace związane z termomodernizacją budynku świetlicy wiejskiej w Tłukawach.

W Gminie Ryczywół powołana została również Gminna Spółka Wodno-Melioracyjna, która co roku wspierana jest dotacją celową w kwocie 15 tys. zł, udzielaną z budżetu Gminy Ryczywół. Środki te wydatkowane są na konserwację, odbudowę i budowę urządzeń melioracji szczegółowej.

Gospodarka odpadami

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Ryczywół jest Zakład Usług Komunalnych i Transportowych Henryk Siwiński z siedzibą w Rogoźnie. Nieruchomości niezamieszkałe nie są objęte systemem gospodarki odpadami komunalnymi, a umowy ewentualnie podpisują indywidualnie. Odpady komunalne zbierane są z wydzieleniem frakcji: odpady zmieszane, bioodpady, papier, tworzywa sztuczne i metal, szkło. Częstotliwość odbioru odpadów jest zależna od rodzaju nieruchomości mieszkaniowej. Harmonogram kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej:
 - odpady zmieszane – 1 raz w tygodniu,
 - odpady segregowane – 1 raz na 2 tygodnie,
 - odpady wielkogabarytowe, elektryczne i elektroniczne, chemikalia, opony – 1 raz na rok,

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:
 - odpady zmieszane – 1 raz na 2 tygodnie,
 - odpady segregowane – 1 raz na 4 tygodnie,
 - odpady wielkogabarytowe, elektryczne i elektroniczne, chemikalia, opony – 1 raz na rok.

W miejscowości Ryczywół, przy ulicy Leśnej 7 zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który jest otwarty dla mieszkańców w soboty w godzinach od 10.00 do 16.00. W PSZOK-u nieodpłatnie przyjmowane są odpady nie zaliczające się do powyższych frakcji od osób ujętych w systemie gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Ryczywół. W PSZOK-u przyjmuje się następujące odpady: papier i tekturę, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, bioodpady, meble i inne odpady gabarytowe, zużyte opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, przeterminowane leki, odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych, odzież i tekstylia, odpady niebezpieczne, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowanie produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek.

W latach 2019-2021 obserwowano wzrost liczby mieszkańców objętych systemem gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy, po czym w latach 2021-2023 zaczęła ona spadać. Rozbieżności jednak nie są znaczne i mogą być powiązane z liczbą osób zadeklarowanych jako mieszkańcy korzystający z systemu gospodarki odpadami. Co ważniejsze zatem, od 2021 roku obserwuje się spadek łącznego tonażu zgromadzonych odpadów, w tym spadek tonażu zgromadzonych odpadów zmieszanych. Tonaż zbieranych odpadów segregowanych ulega zmianom, bez obranego trendu. Z kolei udział odpadów segregowanych w Gminie wynosi od 2020 roku ok. 44-45%. Ilość odpadów zebranych w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2022-2023 wyniosła 0,33 Mg. Gospodarka odpadami w Gminie Ryczywół jest prowadzona z zachowaniem wymaganych poziomów recyklingu. Mimo wielokrotnych zmian wymaganych poziomów recyklingu dla różnych frakcji odpadów w latach 2019-2023 Gminy Ryczywół spełniała wymagane normy. Należy również podkreślić, iż gminne odpady nie są przekazywane do składowania, a poziom recyklingu odpadów komunalnych wyniósł w 2023 roku ok. 35,49%.

Tab. 11. Stan gospodarki odpadami w Gminie Ryczywół w latach 2019-2023

		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		6 278	6 245	6 256	6 152	6 134
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		2 033,00	2 133,95	2 207,36	2 038,43	2 032,88
<i>zmieszane</i>		1 391,25	1 173,13	1 211,49	1 144,94	1 126,40
<i>segregowane</i>		641,75	960,82	995,87	893,49	906,48
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		32%	45%	45%	44%	45%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,32	0,34	0,35	0,33	0,33
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	45,9	60,85	x	x	x
	wymagany	40	50	x	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów	gmina	88,82	65,6	89,87	x	x
	wymagany	60	70	70	x	x

budowlanych i rozbiórkowych (%)						
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	0	0	0	x	x
	wymagany	<40	<35	<35	x	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (%)	gmina	x	x	41,84	34,91	35,49
	wymagany	x	x	>20	>25	>35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

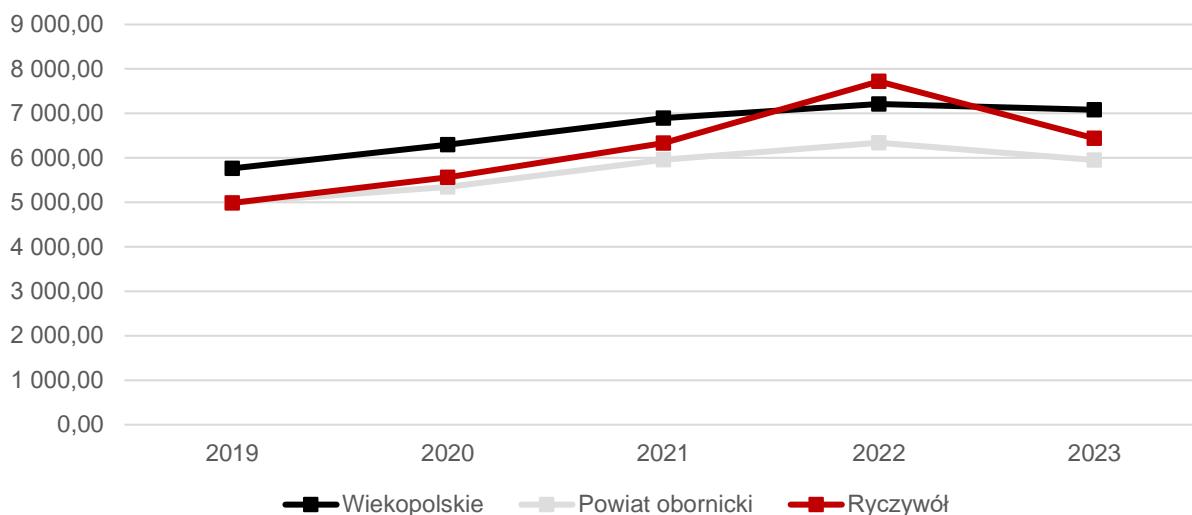
W Gminie Ryczywół nie są zaplanowane inwestycje w zakresie gospodarki odpadami, jednak Gmina przymierza się do rozbudowy PSZOK. Zakres przedsięwzięcia określony zostanie w dokumentacji projektowej. Przede wszystkim działania Gminy w najbliższych latach będą się skupiać na edukacji ekologicznej oraz obniżaniu tonażu zbieranych odpadów wraz ze wzrostem odsetka odpadów segregowanych.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody do budżetu Gminy Ryczywół stale rosły w latach 2019-2022, z poziomu ok. 36 mln zł do poziomu ponad 53 mln zł (łącznie o ok. 17 mln zł). W roku 2023, spadły one jednak o blisko 10 mln zł, do poziomu niespełna 44 mln zł. Wzrost w roku 2022 roku był związany z ze wzrostem dochodów w ramach udziału w podatku PIT oraz wyższą kwotą dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące otrzymanych ze budżetu Państwa.

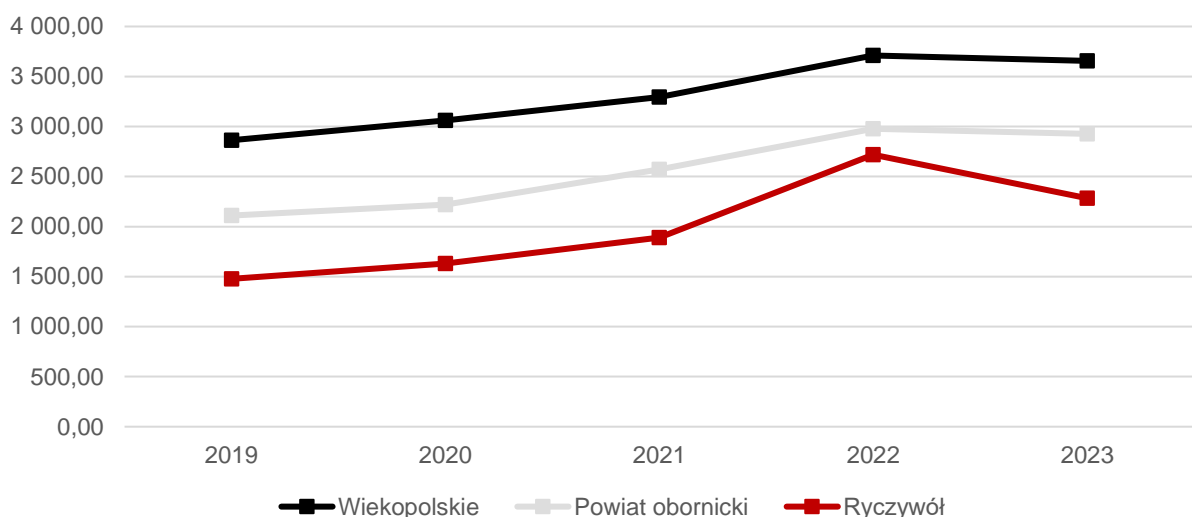
Poniższa rycina prezentuje dochody uzyskiwane w jednostce w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w zestawieniu z dochodami uzyskiwanymi w powiecie obornickim oraz województwie wielkopolskim. W latach 2019-2022 we wszystkich trzech analizowanych jednostkach notowany był stały wzrost dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Począwszy od 2020 roku, dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Ryczywół są wyższe od dochodów ogółem na 1 mieszkańca w powiecie obornickim. W 2022 roku, ze względu na wspomniane „kroplówki” finansowe z budżetu Państwa, dochód na 1 mieszkańca Gminy Ryczywół był wyższy od średniej wojewódzkiej. W 2023 roku odnotowano jednak spadek dochodów poniżej średniej wojewódzkiej. Mimo, iż w 2023 roku we wszystkich jednostkach odnotowano spadek dochodów ogółem na 1 mieszkańca, to w przypadku Gminy był on najbardziej gwałtowny, bowiem wyniósł ok. 1300 zł. Obecnie dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy Ryczywół są o niespełna 500 zł wyższe od średniej powiatowej oraz o ok. 600 zł niższe od średniej wojewódzkiej.

Ryc. 17. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Ryczywół na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Większe dysproporcje obserwowane są w przypadku analizy jedynie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach. Ponownie, w latach 2019-2022 widać stały wzrost dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca we wszystkich trzech jednostkach. Najniższymi dochodami własnymi w całym analizowanym okresie cechuje się jednak Gminy Ryczywół. Nawet w najlepszym dla siebie roku 2022, dochody własne *per capita* w Gminie Ryczywół nieznacznie przekroczyły 2 700 zł, wciąż będąc o ok. 250 zł niższy od średniej powiatowej oraz o ok. 1 tys. zł niższe od średniej wojewódzkiej. W 2023 roku odnotowano spadek dochodów we wszystkich jednostkach, co przyczyniło się do zaostrzenia się obserwowanych różnic. Różnica między dochodami własnymi Gminy a powiatu wzrosła bowiem do ok. 700 zł, a między Gminą a województwem do ok. 1 400 zł.

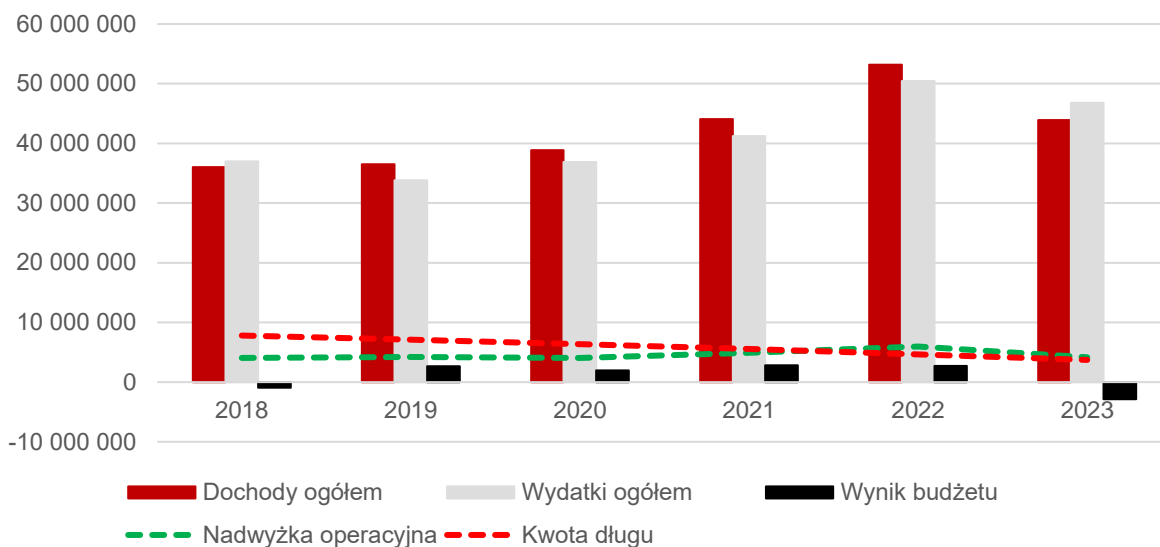

Ryc. 18 Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Ryczywół na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa rycina prezentuje wykonanie budżetu w Gminie Ryczywół w latach 2018-2023. W latach 2018-2022 widoczny jest stały wzrost dochodów ogółem. W latach 2019-2022 przełożył się on na dodatni wynik budżetu na koniec roku rozliczeniowego. Należy podkreślić, iż w analizowanym okresie wydatki bieżące stanowiły od 41-59% budżetu, co stanowi znaczącą różnicę. Niemniej wydatki bieżące były

dostosowywane do poziomu dochodów. Ujemny wynik budżetu osiągnięty został natomiast w roku 2018 i w roku 2023, kiedy to najwyższy odsetek stanowiły wydatki majątkowe, odpowiednio 22% i 29%.

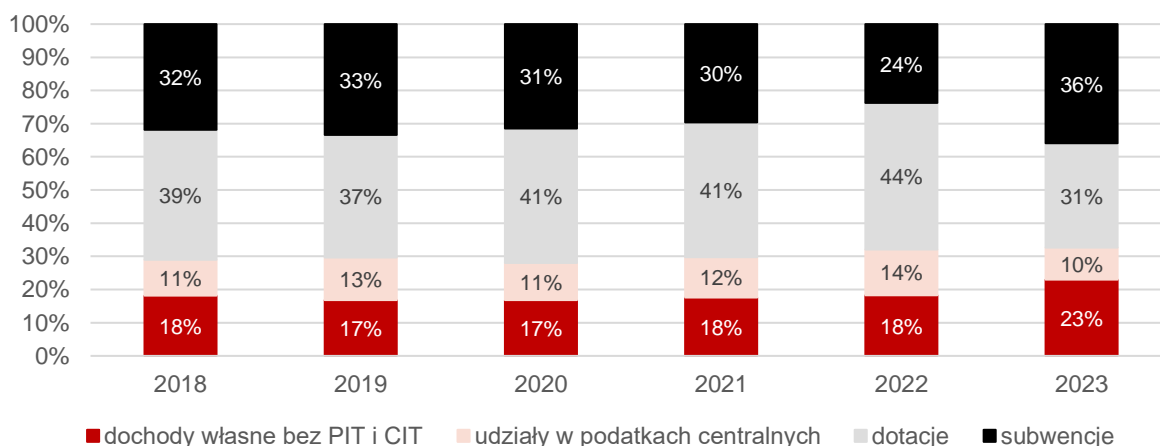
Ryc. 19. Wykonanie budżetu Gminy Ryczywół w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych, kluczowe znaczenie mają dochody własne, które świadczą o samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Wpływają one również na stopień niezależności od często zmiennych dochodów pozyskiwanych w ramach dotacji czy subwencji. Uzyskiwane dotacje świadczą jednak o zdolnościach Gminy do poszukiwania i pozyskiwania źródeł dochodów również z funduszy zewnętrznych, a zatem ich udział w pewnym stopniu określa stopień przedsiębiorczości samorządu lokalnego.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Gminy Ryczywół w latach 2018-2023 widoczny jest przede wszystkim wzrost udziału dochodów własnych w 2023 roku, odnotowany po pięcioletnim okresie stagnacji. Nie zmienia to jednak faktu, iż dochody własne Gminy Ryczywół stanowiły w 2023 roku jedynie 23% ogółu. Dotacje i subwencje, a zatem dochody zmienne, na których kształtowanie się Gmina nie posiada bezpośredniego wpływu stanowią od 66 do 72% ogółu dochodów. Taka struktura dochodów świadczy o ograniczonej, choć wreszcie rosnącej samodzielności finansowej Gminy.

Ryc. 20. Struktura dochodów Gminy Ryczywół w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W strukturze wydatków Gminy Ryczywół w latach 2018-2023 dominują oczywiście pozostałe wydatki bieżące, stanowiące od 41-59% ogółu wydatków. Średnio w granicach 30% oscylują wydatki związane z wynagrodzeniami i pochodnymi od nich, które również stanowią wydatki bieżące. Maksymalnie 1% w skali roku stanowiły z kolei koszty obsługi długu, w tym prowizje i odsetki. Największą zmiennością cechowały się z kolei wydatki majątkowe, związane z inwestycjami.

Zależność od zewnętrznych źródeł finansowania w dłuższej perspektywie czasowej może wpłynąć na poziom życia mieszkańców. Utrudnia ono również zaplanowanie i realizację wydatków, gdyż trudno określić poziom rzeczywistych dochodów, które zostaną uzyskane w następnych latach. Sytuacja finansowa Gminy Ryczywół jest stosunkowo dobra, choć wrażliwa na czynniki zewnętrzne, niezależne od władz samorządowych.

Poniższa tabela przedstawia strukturę bazy podatkowej w Gminie Ryczywół w latach 2018-2023. Zdecydowanie najwyższe dochody czerpane były z podatku dochodowego od osób fizycznych PIT, z którego wpływy od 2019 roku regularnie przekraczają 4 mln zł. Drugim istotnym wpływem podatkowym są dochody z tytułu podatku od nieruchomości, które przekraczają 2 mln zł. Mimo rolniczego charakteru Gminy, podatek rolny choć generuje wciąż rosnące wpływy, nieznacznie przekracza 1 mln zł.

Tab. 12. Dochody podatkowe Gminy Ryczywół w latach 2018-2023

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
PIT	wykonanie	3 862 840,00	4 619 611,00	4 288 503,00	5 310 229,00	7 296 075,57	4 171 070,00
	CIT	20 393,42	36 484,74	47 526,20	73 763,34	53 787,33	84 151,00
podatek rolny	wykonanie	827 164,89	860 984,59	882 651,05	871 822,33	900 165,36	1 074 346,65
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	99 162,66	134 136,25	192 505,56	192 777,10	207 630,15	257 507,17
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podatek od nieruchomości	wykonanie	2 032 407,04	2 224 245,53	2 311 488,95	2 570 269,07	2 722 014,56	2 693 657,17
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	646 637,35	716 110,78	682 549,57	751 235,41	806 874,78	905 304,63
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	11 459,24	12 196,38	14 545,57	11 921,92	8 826,85	12 645,20
podatek leśny	wykonanie	107 030,49	104 335,65	105 171,26	106 749,94	116 200,49	175 994,10
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podatek od środków transportowych	wykonanie	367 028,60	308 062,10	304 845,80	349 712,13	357 086,45	372 771,87
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	280 740,19	284 563,47	279 253,60	327 250,66	344 647,89	367 155,40
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	wykonanie	3 490,60	3 189,81	5 614,97	6 494,41	14 766,23	20 429,17
podatek od czynności cywilnoprawnych	wykonanie	223 529,73	194 183,98	191 715,00	361 127,98	368 931,78	260 384,80
wpływy z opłaty skarbowej	wykonanie	24 578,72	22 778,50	23 207,05	39 490,58	25 340,50	28 923,50
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	wykonanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Należy również podkreślić, że Gmina Ryczywół stosuje ulgi, zwolnienia lub obniżenia górnych stawek podatków, co oznacza iż istnieje potencjał do maksymalizacji dochodów. W analizowanym sześcioletnim okresie łączna wartość ulg, zwolnień i obniżenia górnych stawek podatkowych udzielona

została na łączną kwotę ponad 7,5 mln zł. W szczególności obniżeniu ulegały górne stawki podatku od nieruchomości, łącznie osiągając kwotę 4,5 mln zł w sześcioletnim okresie.

Analizie poddano również strukturę wydatków w Gminie Ryczywół w latach 2018-2023 z podziałem na poszczególne działy. Zdecydowanie najwyższymi udziałami w uśrednionej strukturze wydatków Gminy Ryczywół cechują się Dział 801 – Oświata i wychowie (29%) oraz Dział 855 – Rodzina (23%). Wydatki czynione w tych działach średnio pochłaniały ok. 21 mln zł rocznie, stanowiąc 52% wszystkich wydatków Gminy Ryczywół. Jak widać jednak na przestrzeni lat, udział ten spada nieprzerwanie od 2020 roku, co jest powiązane z wyłączeniem wypłat w ramach programu 800+ z obowiązków Gminy. W 2023 roku wydatki w powyższych działach stanowiły 36,65% ogółu wydatków Gminy Ryczywół.

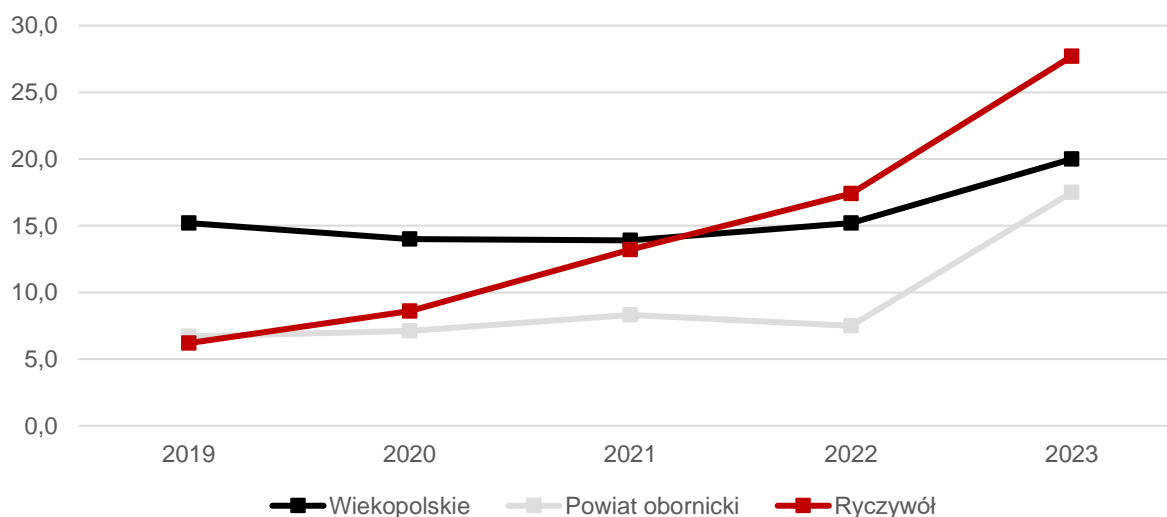
Tab. 13 Struktura wydatków w Gminie Ryczywół w latach 2018-2023

DZIAŁ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	średnia	udział %
010	3 043 636,62	1 617 684,46	2 385 946,52	1 499 575,29	1 868 025,58	9 375 027,20	3 298 315,95	8%
400	0,00	0,00	0,00	193 603,38	614 069,77	992 461,35	300 022,42	1%
600	2 532 239,32	893 537,58	1 047 606,37	1 670 997,60	8 108 376,25	5 904 635,89	3 359 565,50	8%
700	294 292,90	421 051,12	477 399,97	435 700,54	733 918,42	615 885,44	496 374,73	1%
710	71 797,61	61 299,67	62 367,08	89 972,67	37 014,13	74 849,46	66 216,77	0%
750	2 871 853,44	3 055 572,33	2 990 895,50	3 711 163,74	3 534 538,46	3 603 164,61	3 294 531,35	8%
751	76 251,42	70 438,00	58 772,02	1 430,00	1 450,00	83 127,84	48 578,21	0%
752	0,00	0,00	122,38	0,00	0,00	0,00	20,40	0%
754	220 093,81	213 608,26	673 485,84	246 047,53	756 867,42	392 846,65	417 158,25	1%
757	201 668,47	206 118,71	172 071,29	98 611,01	211 584,41	324 979,60	202 505,58	0%
758	0,00	0,00	0,00	0,00	1 679,80	0,00	279,97	0%
801	10 242 501,16	10 594 419,36	11 063 765,23	11 739 303,80	13 775 147,96	13 271 274,86	11 781 068,73	29%
851	130 224,35	187 549,20	112 074,67	169 069,46	170 774,30	175 033,84	157 454,30	0%
852	1 537 538,09	1 646 771,38	1 597 208,79	2 444 929,72	2 920 616,51	2 329 765,16	2 079 471,61	5%
853	5 541,36	16 485,52	7 467,39	23 295,49	6 169 008,06	79 430,00	1 050 204,64	3%
854	51 139,53	42 628,68	28 703,93	29 643,16	29 911,05	31 410,93	35 572,88	0%
855	9 186 641,46	10 921 851,22	12 529 965,35	12 099 769,79	6 973 733,05	3 876 187,69	9 264 691,43	23%
900	1 410 188,58	2 083 741,25	2 080 952,22	2 717 804,44	3 041 458,53	3 243 638,65	2 429 630,61	6%
921	1 912 002,06	1 280 215,63	803 003,87	1 006 957,19	955 231,72	1 983 674,10	1 323 514,10	3%
926	3 199 938,50	532 641,60	812 571,60	3 067 938,12	562 083,91	434 981,61	1 435 025,89	3%
SUM A	36 987 548,68	33 845 613,97	36 904 380,02	41 245 812,93	50 465 489,33	46 792 374,88	41 040 203,30	100%

Legenda: Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo, Dział 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, Dział 600 – Transport i łączność, Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa, Dział 710 – Działalność usługowa, Dział 750 – Administracja publiczna, Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrona prawa oraz sądownictwa, Dział 752 – Obrona narodowa, Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, Dział 757 – Obsługa długu publicznego, Dział 758 – Różne rozliczenia, Dział 801 – Oświata i wychowanie, Dział 851 – Ochrona zdrowia, Dział 852 – Pomoc społeczna, Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej, Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, Dział 855 – Rodzina, Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, Dział 926 – Kultura fizyczna i sport.

Gmina Ryczywół wydatkuje również znaczące środki w ramach działów: 010 – Rolnictwo i łowiectwo, 600 – Transport i łączność oraz 750 – Administracja publiczna. Uśredniony udział działów w strukturze wydatków wynosił 8%. Zważając na predyspozycje Gminy do rozwoju turystyki i rekreacji, należy przewidzieć również wydatkowanie środków z budżetu Gminy na ten cel. W analizowanym okresie Gmina Ryczywół nie wydatkowała żadnych środków na rozwój turystyki. Z kolei na rozwój kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz kulturę fizyczną i sport, wydatkowano średnio po 3% ogółu środków.

Wydatki inwestycyjne stanowią odsetek kapitału wydatkowanego na przedsięwzięcia mogące znacząco poprawić jakość i poziom życia mieszkańców, być stymulatorem rozwoju społeczno-gospodarczego, czy odmieniać oblicze miejscowości. Poniższa rycina prezentuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyrażony procentowo w Gminie Ryczywół na tle powiatu obornickiego i województwa wielkopolskiego. Uwagę zwraca przede wszystkim niezwykle dynamiczny wzrost udziału wydatków inwestycyjnych w Gminie Ryczywół. W 2019 roku wydatki inwestycyjne stanowiły zaledwie 6,2% ogółu, będąc niższymi od średniej powiatowej i wojewódzkiej. W 2023 roku udział wydatków inwestycyjnych osiągnął z kolei poziom 27,7%, będąc o ponad 10 p.p. wyższym od średniej dla powiatu obornickiego oraz o blisko 8 p.p. wyższym od średniej wojewódzkiej. W przypadku województwa wielkopolskiego po delikatnym spadku udziału wydatków inwestycyjnych w latach 2019-2021, widoczny jest ponowny ich wzrost, jednak jego dynamika jest znacznie niższa niż w Gminie. W powiecie obornickim z kolei udział wydatków inwestycyjnych w latach 2019-2022 kształtował się na poziomie poniżej 9%, rosnąc dopiero w 2023 roku. Oznacza to, iż stosunkowo niewielka część budżetu powiatu przeznaczana jest na inwestycje. W Gminie Ryczywół widoczne jest z kolei bogacenie się Gminy, bowiem większą część budżetu może ona przeznaczać na nowe inwestycje i projekty. Wydatki bieżące są pokrywane mniejszym udziałem nakładu finansowego, umożliwiając rozwój społeczno-gospodarczy.

Ryc. 21. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Ryczywół na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fundusze Europejskie

Gmina Ryczywół oraz jednostki jej podległe pozyskały dofinansowanie ze środków funduszy europejskich na 3 projekty w perspektywie 2014-2020. Zgodnie z serwisem www.mapadotacji.gov.pl łączna wartość dofinansowania projektów wyniosła niespełna 9,2 mln zł. i przeznaczona była na projekty związane z ochroną środowiska i energetyką. W ramach wciąż obowiązującej perspektywy na lata 2021-2027 Gmina Ryczywół pozyskała z kolei dofinansowanie na rozwój usług publicznych w kwocie ponad 1,4 mln zł.

Tab. 14. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 i 2021-2027

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość dofinansowania
Lata 2014-2020				
1.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Wiardunkach – budynek WTZ i Termomodernizacja Zespołu Szkół w Ludomach	Gmina Ryczywół	WRPO 2014-2020	2 440 967,76 zł

2.	Budowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) dla gminy Ryczywół	Gmina Ryczywół	WRPO 2014-2020	280 207,09 zł
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenie Gminy Ryczywół wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody w Gorzewie i budową przepompowni wody w Ludomach	Gmina Ryczywół	WRPO 2014-2020	6 489 243,13 zł
Lata 2021-2027				
4.	Rozwój e-usług publicznych dla mieszkańców Gminy Ryczywół	Gmina Ryczywół	FEW 2021-2027	1 443 819,65 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl

Rządowy Fundusz Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład jest to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK. Gmina Ryczywół pozyskała dotacje na inwestycje na łączną kwotę 20,765 mln zł.

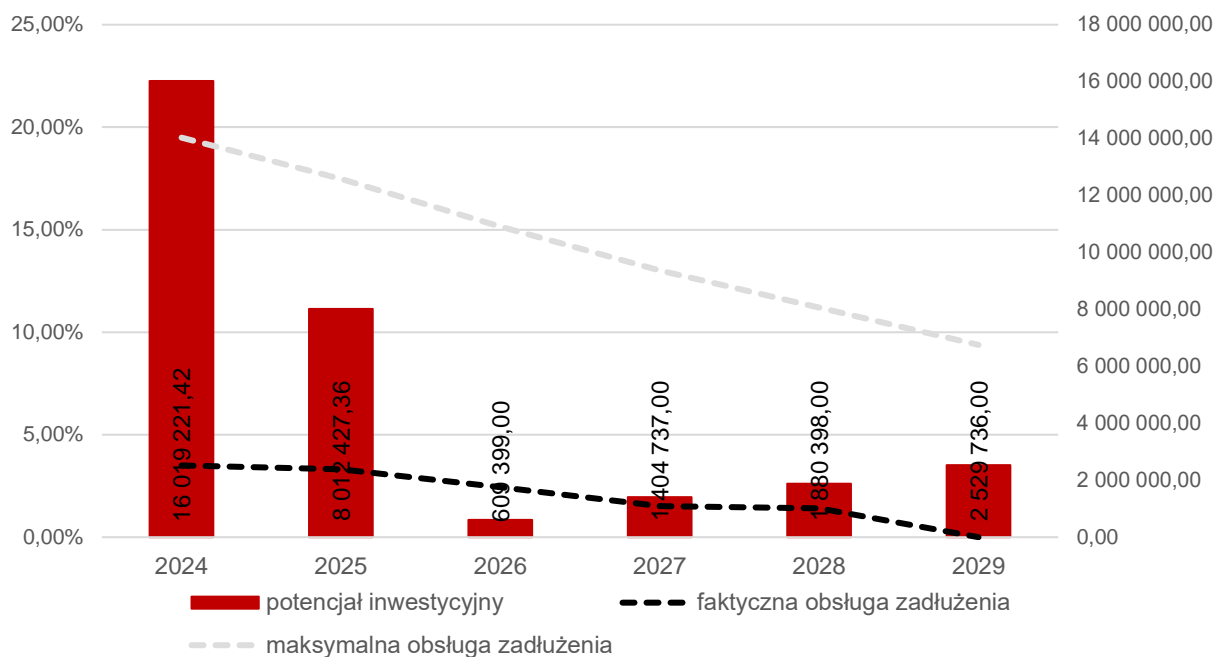
Tab. 15 Projekty dofinansowane z Rządowego Funduszu Polski Ład

Wnioskodawca	Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania
Gmina Ryczywół	Budowa drogi w miejscowości Ludomki wraz z odwodnieniem	2 280 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Budowa drogi gminnej w Nininie	2 185 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Modernizacja części osadowej na oczyszczalni ścieków w Ryczywole	3 000 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Skrzetusz i Ryczywół oraz Krężoły i Łopiszewo, gm. Ryczywół – zadanie I	5 000 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Skrzetuszu	950 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Modernizacja i przebudowa świetlicy wiejskiej w Nininie	900 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Modernizacja budynku komunalnego w Ryczywole przy ul. Mickiewicza 14	1 000 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Rekonstrukcja żaluzji okiennych kościoła ewangelickiego w Ryczywole	150 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ryczywole	300 000,00 zł
Gmina Ryczywół	Przebudowa drogi gminnej Wiardunki-Gorzewko oraz przebudowa drogi gminnej Łopiszewo-Chmielewo	5 000 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników naborów.

Potencjał inwestycyjny

Zgodnie z art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.), dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego wskaźnika maksymalnego obsługi zadłużenia. Zgodnie z treścią Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2024-2029 (WPF) Gmina Ryczywół w kolejnych latach będzie miała zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań, choć jej potencjał inwestycyjny znacząco spada po 2025 roku, aby w latach 2026-2029 ponownie rosnąć. Należy jednak mieć na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia również szacunkowe wartości. Całkowity potencjał inwestycyjny Gminy Ryczywół w latach 2024-2029 wyniósł blisko 30,5 mln zł.

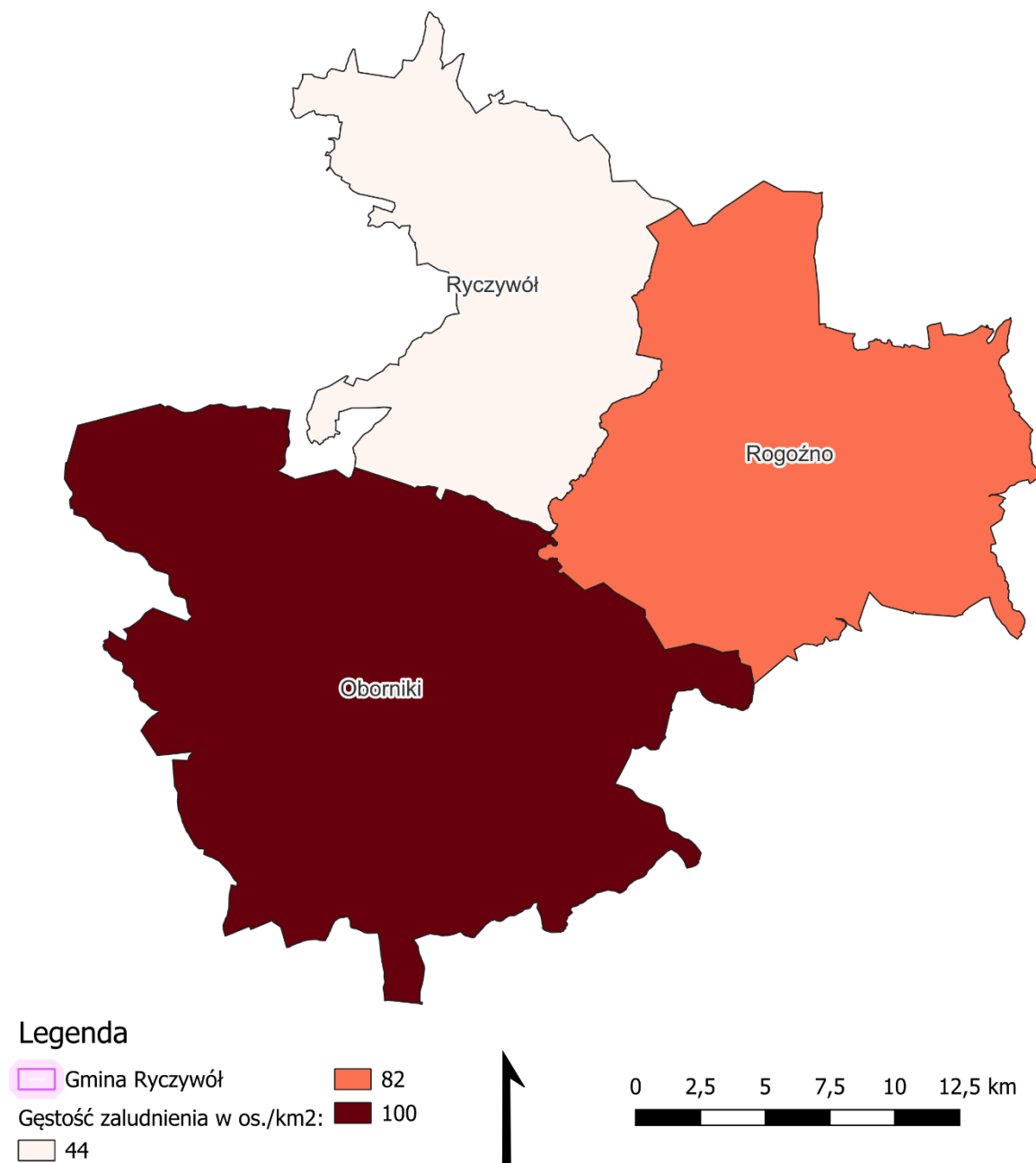
Ryc. 22. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Ryczywół na lata 2024-2029

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr VIII/62/2024 Rady Gminy Ryczywół z dnia 20 grudnia 2024 roku w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ryczywół na lata 2024-2029.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku Gminę Ryczywół zamieszkiwało 6 802 osoby, co stanowiło 12% ogółu ludności powiatu obornickiego. Gęstość zaludnienia na terenie analizowanej jednostki wyniosła wówczas 44 os./km² i była zdecydowanie najniższa w całym powiecie. Najwyższą gęstością zaludnienia cechuje się gmina Oborniki, gdzie na km² powierzchni przypada 100 mieszkańców. Gmina Ryczywół jako jedyna w powiecie ma status gminy wiejskiej, które charakteryzują się niższymi gęstościami zaludnienia od gmin miejskich czy miejsko-wiejskich.

Ryc. 23. Gęstość zaludnienia w powiecie obornickim w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Poniższa tabela przedstawia zmiany liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu obornickiego w latach 2019-2023. Liczba ludności w powiecie obornickim systematycznie, aczkolwiek powoli spada, osiągając dynamikę zmian na poziomie 99,6%. Na spadek liczby ludności w powiecie składają się również spadki liczby ludności notowane we wszystkich gminach tworzących powiat. W gminie Oborniki dynamika zmian liczby ludności osiągnęła 99,9%, co oznacza minimalny spadek liczby ludności na poziomie 81 osób. W gminie Rogoźno dynamika zmian osiągnęła poziom 99,4%, z kolei w Gminie Ryczywół 98,3%.

Tab. 16. Zmiany liczby ludności w powiecie obornickim w latach 2019-2023

JST	2019	2020	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
Powiat obornicki	59 825	59 180	59 164	58 988	58 812	100%	99,6%
Oborniki	34 179	34 163	34 181	34 153	34 098	58%	99,9%
Rogoźno	18 353	18 050	18 054	18 000	17 912	30%	99,4%
Ryczywół	7 293	6 967	6 929	6 835	6 802	12%	98,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba ludności w jednostkach samorządu terytorialnego jest wprost zależna od sytuacji demograficznej, a bezpośrednio od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny to różnica między urodzeniami żywymi a zgonami. Saldo migracji określa z kolei różnicę między osobami zameldowanymi, a wymeldowanymi z obszaru danej jednostki.

Analizując sytuację związaną z poziomem przyrostu naturalnego w gminach tworzących powiat obornicki, widoczny jest jego ujemny wynik. Uśredniony promil przyrostu naturalnego dla powiatu obornickiego jest niższy od wyniku dla województwa wielkopolskiego. Mimo, iż przyrost naturalny w Gminie Ryczywół również przyjmuje wartość ujemną, to jest on relatywnie pozytywny w stosunku do pozostałych jednostek. Przyrost naturalny w Gminie Ryczywół wynosi -0,88 promila, podczas gdy w Rogoźnie jest to -5,58 promila, a w Obornikach -1,03 promila. Zmiany związane ze spadkiem dzietności na terenie Gminy są widoczne, a sytuacja powoli się pogarsza, na co wskazuje dynamika zmian. Niemniej, proces ten przyjmuje znacznie wolniejsze tempo rozwoju niż w przypadku pozostałych gmin powiatu obornickiego.

Zdecydowanie odmiennie kształtuje się natomiast saldo migracji. W Gminie Ryczywół saldo migracji przyjmuje wartość na poziomie -3,08 promila, podczas gdy w gminie Rogoźno wynosi ono 0,28 promila, a w gminie Oborniki 0,38 promila. Gmina Ryczywół jest zatem jedyną gminą w powiecie z ujemnym saldem migracji. Niemniej, należy zauważyć, że traci ona mieszkańców na rzecz zarówno Obornik jak i Rogoźna. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast obserwowana dynamika zmian w latach 2019-2023, która wskazuje na słabnięcie procesu emigracji mieszkańców z terenu Gminy Ryczywół. Utrzymanie się takiej tendencji może pozwolić ustabilizować liczbę mieszkańców Gminy, umożliwiając również dostosowany do ich potrzeb rozwój społeczno-gospodarczy.

Współczynnik przyrostu rzeczywistego będący sumą przyrostu naturalnego oraz salda migracji, w Gminie Ryczywół wyniósł -3,96 promila. Oznacza to, iż przy zachowaniu obecnych wskaźników, z terenu Gminy Ryczywół co roku będzie ubywało 27 mieszkańców. Szczegółowe informacje dotyczące zmian liczby ludności zawiera poniższa tabela.

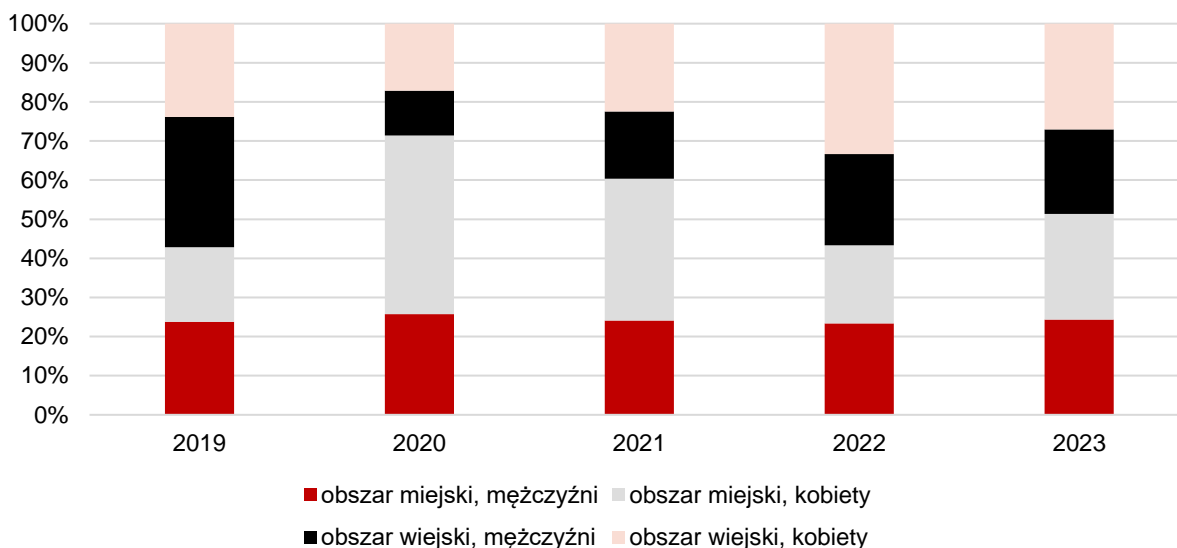
Tab. 17. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ryczywół w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.
woj. wielkopolskie	-2,18	-0,78	0,58	0,04
powiat obornicki	-2,40	-0,73	-0,05	0,32
Oborniki	-1,03	-0,58	0,38	0,26
Rogoźno	-5,58	-1,19	0,28	0,30

Ryczywół	-0,88	-0,29	-3,08	0,60
-----------------	-------	-------	-------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

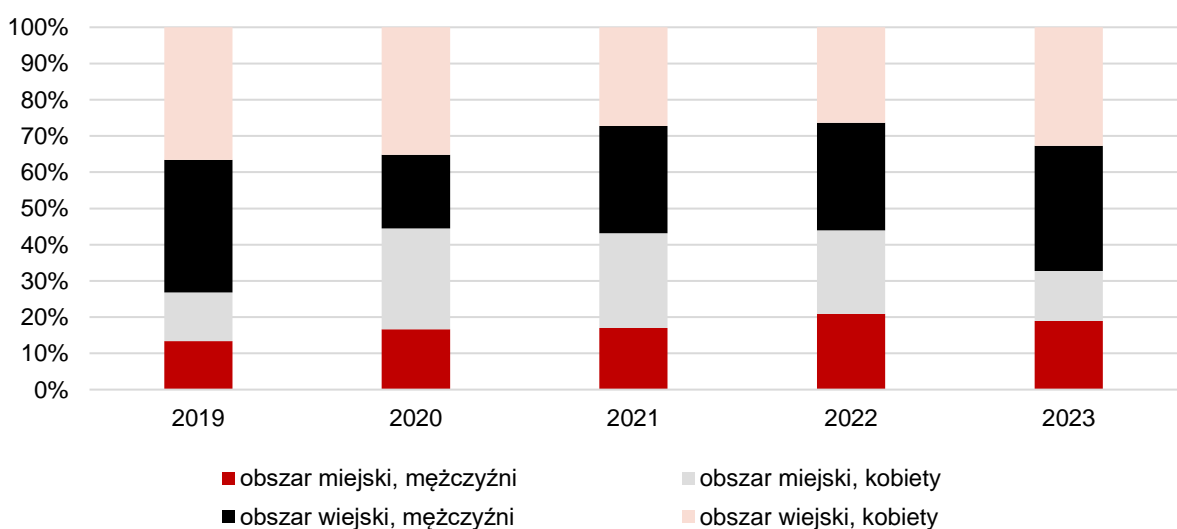
Ze względu na wysokie ujemne saldo migracji, szczegółowej analizie poddano profil osób meldujących się na terenie Gminy Ryczywół oraz wymeldowujących się z jej obszaru. W latach 2019-2023 względnie stały był napływ mężczyzn z obszarów miejskich, który wynosił od 22,6 do 25,7% w ogólnej strukturze zameldowań ogółem. Największy udział wśród osób zameldowanych ogółem mają z kolei kobiety z obszarów miejskich. W 2020 roku stanowiły one ponad 45% wszystkich zameldowań na terenie Gminy, natomiast średnio w minionym pięcioleciu wynosiły 29,3% imigrantów.

Ryc. 24 Struktura zameldowań w Gminie Ryczywół w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wymeldowań, co zaskakujące, przeważają osoby, które ponownie wybierają obszary wiejskie jako miejsce swojego zamieszkania. Wśród nich nieznacznie przeważają kobiety. W przypadku wymeldowani na obszary miejskie również przeważają kobiety, choć stanowią średnio ok. 20% wszystkich wymeldowani z terenu Gminy. Ponownie uwidacznia się jednak większa mobilność kobiet niż mężczyzn.

Ryc. 25 Struktura wymeldowani w Gminie Ryczywół w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Reasumując, o ile do Gminy Ryczywół chętniej sprowadzają się osoby z miast, chcące osiedlić się w mniejszej miejscowości o wiejskim charakterze, to osoby opuszczające Gminę wcale nie udają się do większych ośrodków miejskich. Można zatem przypuszczać, iż osoby te mogą wyprowadzać się na obszary wiejskie, ale położone w dogodnej odległości od większych ośrodków miejskich stanowiących rynek pracy. Tym samym, jako powód ujemnego salda migracji należy interpretować nie tyle niechęć do zamieszkiwania na obszarach wiejskich, co ograniczoną dostępność transportową Gminy Ryczywół.

Ważnym aspektem jest również struktura wieku mieszkańców, która wpływa na potencjał kapitału ludzkiego. Ludność w wieku 25-34 lat określana jest mianem „osób w wieku kreatywnym”. Osoby te najczęściej zakończyły już swoją edukację i wchodzi na rynek pracy. Kolejne pokolenie przynosi wówczas zmiany, a także cechuje się kreatywnymi pomysłami czy wyższą zdolnością do kreowania innowacji. Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym określa z kolei tzw. współczynnik obciążenia senioralnego, procentowo wskazując liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Współczynnik ten odnosi się do kwestii i regulacji związanych z systemem emerytalnym w Polsce, obrazując samowystarczalność jednostek w zakresie zapewnienia świadczeń emerytalnych dla swoich mieszkańców.

Tab. 18. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Ryczywół w 2019 i 2023 roku na tle innych jednostek

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2019	2023	dynamika	2019	2023	dynamika
wielkopolskie	14,46	12,83	89%	25,20	28,70	114%
powiat obornicki	14,35	11,83	82%	22,40	27,00	121%
Ryczywół	14,47	11,40	79%	20,70	26,90	130%

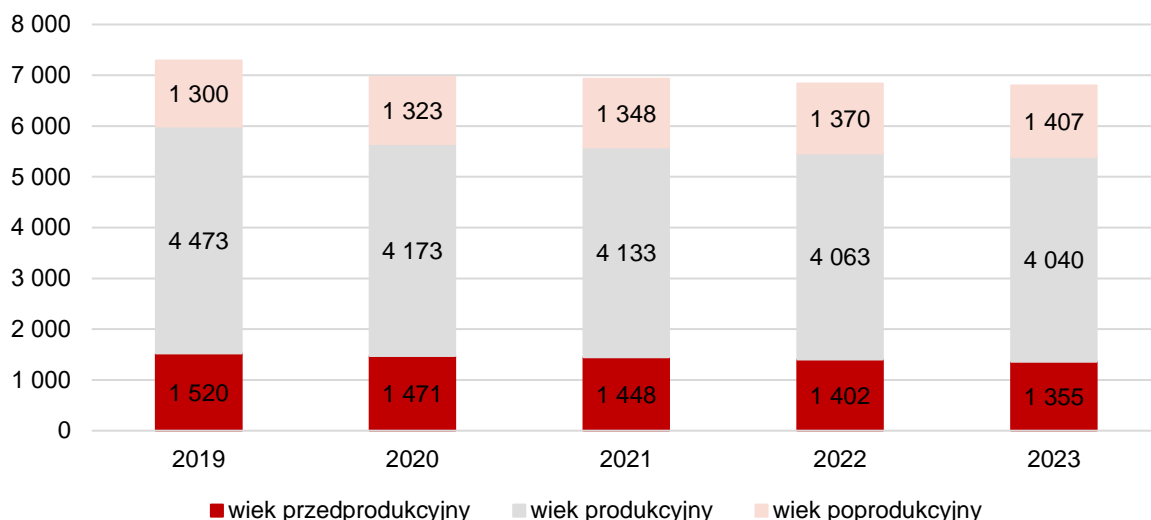
¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższa tabela wskazuje na spadek liczby mieszkańców w wieku kreatywnym we wszystkich trzech analizowanych jednostkach: województwie wielkopolskim, powiecie obornickim i Gminie Ryczywół. Odsetek mieszkańców w wieku kreatywnym w Gminie Ryczywół spadł z poziomu zbliżonego do średniej wojewódzkiej i wyższej od średniej powiatowej do poziomu najniższego spośród badanych jednostek. Dynamika na poziomie 79% osiągnięta w Gminie wskazuje, iż co piąty mieszkaniec w wieku kreatywnym zamieszkujący na terenie Gminy w 2019 roku, do 2023 roku się z niej wyprowadził. Obserwowane tempo zachodzenia zjawiska wskazuje na znaczne obniżanie potencjału kapitału ludzkiego w Gminie, które w dalszej przyszłości może powodować pogłębianie się procesu starzenia się społeczeństwa. Poza sektorem gospodarczym, należy bowiem zwrócić uwagę, iż mowa niejednokrotnie również o osobach zmierzających do założenia rodziny. Sytuacja ta znajduje odzwierciedlenie we współczynniku obciążenia demograficznego, rozumianym jako ludność w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Również w tym wypadku Gmina Ryczywół negatywnie się odznacza na tle średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. Dynamika zjawiska w latach 2019-2023 osiągnęła 130%, co oznacza, iż obciążenie wzrasta niezwykle szybko. W 2023 roku na terenie Gminy na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało blisko 35 osób w wieku poprodukcyjnym.

Poniższa rycina prezentuje liczbę ludności Gminy wraz z podziałem na ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2019-2023. Uwidacznia się przede wszystkim stały spadek liczby mieszkańców Gminy. Ponadto, stale rośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym – o 107 osób w ciągu 5 lat. Gwałtownie spada również liczba osób w wieku produkcyjnym – o 433 osoby w ciągu 5 lat. Widoczny jest również spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, co powiązane jest z ujemnym przyrostem naturalnym. W tym wypadku grupa osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 165 osób w ciągu analizowanych 5 lat. Należy również zwrócić uwagę na ciągłość czasową omawianych zjawisk. Zmiany demograficzne postępują sukcesywnie, w każdym analizowanym roku. Długotrwałe tendencje związane z nimi stanowią natomiast zagrożenie względem dalszych możliwości rozwojowych Gminy.

Ryc. 26. Struktura ludności w Gminie Ryczywół w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Żłobki i przedszkola

W Gminie Ryczywół nie funkcjonują żadne placówki świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3, tj. żłobki lub kluby malucha.

W Gminie Ryczywół funkcjonują dwa przedszkola: Przedszkole Publiczne w Ryczywole oraz Przedszkole Publiczne w Ludomach. Obie placówki mieszczą się w odrębnych budynkach i nie są zlokalizowane przy szkołach podstawowych.

Przedszkole Publiczne w Ryczywole świadczy usługi opiekuńczo-wychowawcze wobec 188 dzieci, uczęszczających do niego w ramach 8 prowadzonych grup. Średnia wielkość grupy w przedszkolu wynosi 24 osoby. Placówka pozostaje otwarta od godziny 6.45 do 15.30, a począwszy od roku szkolnego 2024/2025 w godzinach 6.30-16.00.

Przedszkole Publiczne w Ludomach na co dzień sprawuje opiekę nad 67 dziećmi uczęszczającymi do niego w ramach 3 prowadzonych grup. Średnia wielkość grupy wynosi tym samym 22 dzieci. Przedszkole pozostaje czynne w godzinach od 7.00 do 15.30.

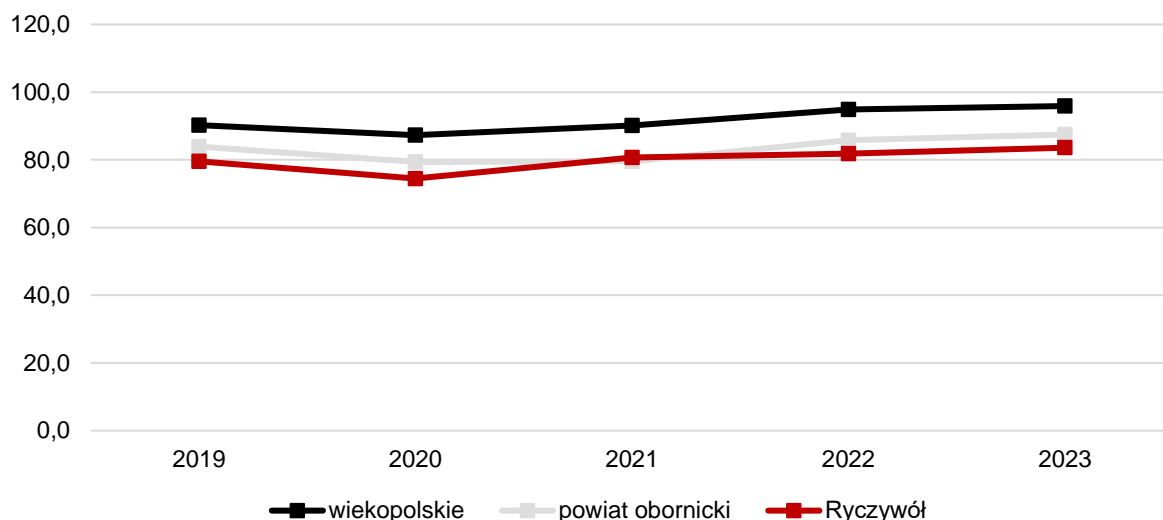
Na terenie Gminy Ryczywół nie ma zlokalizowanych prywatnych placówek przedszkolnych.

Tab. 19. Przedszkola na terenie Gminy Ryczywół

Lp.	Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Przedszkole Publiczne w Ryczywole	188	8	24	6.45-15.30
2.	Przedszkole Publiczne w Ludomach	67	3	22	7.00-15.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ryczywół.

Zgodnie z danymi GUS, poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej na terenie Gminy Ryczywół począwszy od 2020 roku stale wzrasta, w 2023 roku osiągając poziom 83,6%. Jest to wynik niższy od średniej w powiecie obornickim wynoszącej 87,5% oraz średniej w województwie wielkopolskim wynoszącej 95,9%.

Ryc. 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Ryczywół w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zważając jednak na liczbę dzieci zamieszkujących na terenie Gminy i uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin, należy stwierdzić, że poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej nie jest zależny od liczby dostępnych miejsc czy warunków opieki. W latach 2019-2023 jedynie między 10 a 7 dzieci z terenu Gminy Ryczywół uczęszczało do przedszkoli w innych gminach. W tożsamym okresie, do przedszkoli na terenie Gminy Ryczywół uczęszczało do 12 dzieci z terenów innych gmin. Bilansowanie się wskazanych statystyk prowadzi do wniosku, iż opieka przedszkolna na terenie Gminy Ryczywół jest jakościowo podobna do tej oferowanej w gminach sąsiednich. Liczba oferowanych miejsc jest z kolei wystarczająca względem liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli. Stosunkowo niski poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej prawdopodobnie wynika z braku woli rodziców do posłania dziecka do przedszkola. W analizowanych latach widoczny jest również blisko dwukrotny wzrost kosztów utrzymania 1 dziecka w przedszkolu. Podczas gdy w roku szkolnym 2019/2020 wynosił on 762,84 zł, to w roku szkolnym 2023/2024 osiągnął już 1 420,30 zł.

Szczegółowe informacje w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tab. 20. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Ryczywół

		2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	os.	7	7	8	10	8
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy	os.	0	5	6	12	8
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	zł	762,84	865,71	909,97	1 043,04	1 420,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

Szkoły

Na terenie Gminy Ryczywół prowadzone są dwie publiczne szkoły podstawowe: w Ryczywole oraz w Ludomach, łącznie kształcące 553 uczniów.

Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Ryczywole kształci 414 uczniów w ramach 20 prowadzonych oddziałów. Przekłada się to na średnią wielkość oddziału wynoszącą 21 dzieci. Liczba

etatów nauczycielskich wynosi tym samym 36,11. W szkole nie ma potrzeby prowadzenia zmianowego systemu pracy.

W Ludomach prowadzona jest Szkoła Podstawowa im. Karola Marcinkowskiego, w której naukę pobiera 139 uczniów, w ramach 8 prowadzonych oddziałów. Przekłada się to na średnią wielkość oddziału wynoszącą 17 uczniów oraz 18,05 etatu nauczycielskiego. W szkole również nie ma potrzeby prowadzenia zmianowanego systemu pracy.

Tab. 21. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Ryczywół

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmiana systemu pracy
1.	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Ryczywole	414	20	21	36,11	nie
2.	Szkoła Podstawowa im. Karola Marcinkowskiego w Ludomach	139	8	17	18,05	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

Szkoły na terenie Gminy Ryczywół cechują się zbliżonym wyposażeniem i standardem. Oczywiście, ze względu na liczbę uczęszczających do szkół uczniów, różnią się one zarówno liczebnością sal jak i poszczególnych sprzętów. W szkole w Ryczywole do dyspozycji uczniów pozostają 24 sale lekcyjne oraz hala sportowa w dobrym stanie technicznym. W Szkole Podstawowej im. Karola Marcinkowskiego w Ludomach mieści się 13 klas lekcyjnych oraz sala gimnastyczna. Żadna ze szkół nie jest z kolei wyposażona w specjalistyczne pracownie językowe oraz nie prowadzi dedykowanych klas: sportowych, językowych czy integracyjnych. Uczniowie w obu placówkach mają zapewniony dostęp do komputerów, mogą również korzystać z projektorów multimedialnych. W obu szkołach znajdują się świetlice, gdzie uczniowie bez przeszkód mogą spożyć posiłek, poczekać na kolejne zajęcia czy rodziców. W szkole w Ryczywole z pewnością brakuje szafek dedykowanych dla każdego ucznia, co pozwoliłoby zwiększyć komfort dzieci i młodzieży. Takowymi dysponuje z kolei szkoła w Ludomach. Celem zapewnienia bezpieczeństwa uczniom obie szkoły są objęte monitoringiem wizyjnym, a także wyposażone w parkingi dla kadry nauczycielskiej oraz rodziców. W szkole w Ludomach mieści się gabinet pielęgniarski, podczas gdy w Ryczywole zlokalizowany jest również gabinet stomatologiczny. W Szkole Podstawowej im. Karola Marcinkowskiego w Ludomach zatrudniony jest psycholog. W Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Ryczywole jest nieobsadzone stanowisko psychologa ze względu na brak specjalistów.

Tab. 22. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Ryczywół

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Ryczywole	Szkoła Podstawowa im. Karola Marcinkowskiego w Ludomach
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	24	13
Rodzaj i stan obiektów sportowych	hala/dobry	sala gimnastyczna/dobry
Pracownie językowe	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	75	64
Projektory multimedialne (szt.)	25	10
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	nie	tak
Świetlice	tak	tak

Parkingi dla kadry / rodziców	tak/tak	tak/tak
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	tak/tak	tak/nie
Wsparcie psychologa	nie	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

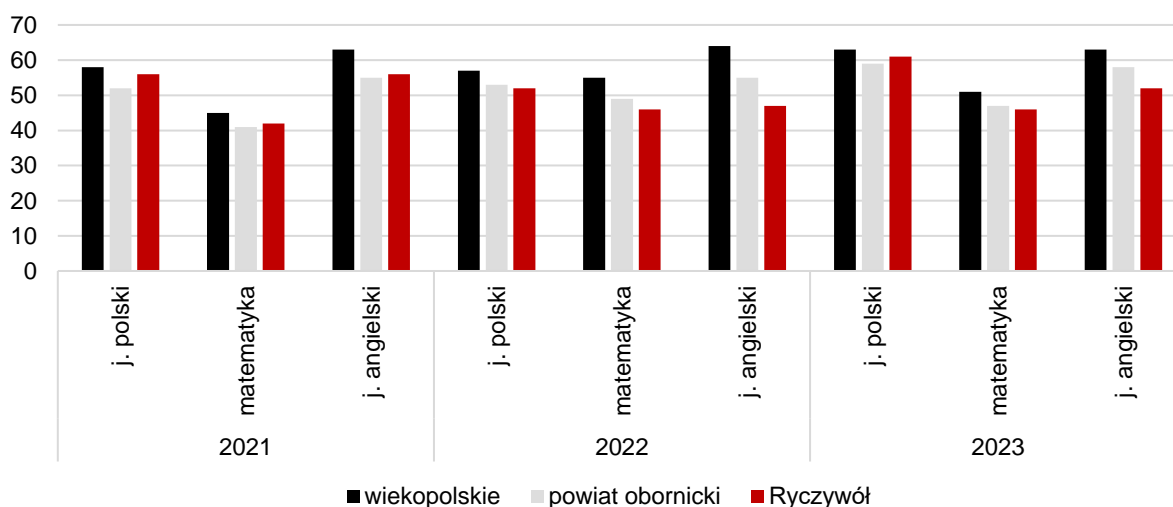
W Gminie Ryczywół obserwuje się spadek liczby dzieci w wieku szkolnym. Począwszy od roku szkolnego 2019/2020 do roku szkolnego 2023/2024 liczba uczniów zmniejszyła się o 99 osób. Uwagę zwraca również wysoki odsetek dzieci zamieszkujących na terenie Gminy Ryczywół, a uczęszczających do szkół poza jej terenem. W rekordowym pod tym względem roku szkolnym 2022/2023 poza terenem Gminy do szkół uczęszczało aż 158 dzieci. W roku szkolnym 2023/2024 liczba ta zmniejszyła się, choć wciąż poza terenem Gminy do szkół uczęszcza 137 uczniów, co stanowi blisko 20% wszystkich dzieci objętych edukacją w szkołach podstawowych. Wśród głównych kierunków uczęszczania dzieci do szkół poza Gminą dominują: Oborniki, Rogoźno i Chodzież, a zatem sąsiednie ośrodki miejskie. Gmina Ryczywół organizuje dowóz dzieci do szkół podstawowych w ramach 2 ustalonych tras. Realizatorem usługi jest Zakład Usług Komunalnych i Transportowych Henryk Siviński.

Tab. 23. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Ryczywół uczęszczająca do szkół na terenie Gminy

		2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy	(os.)	652	636	638	605	553
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	(os.)	77	76	122	158	137

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

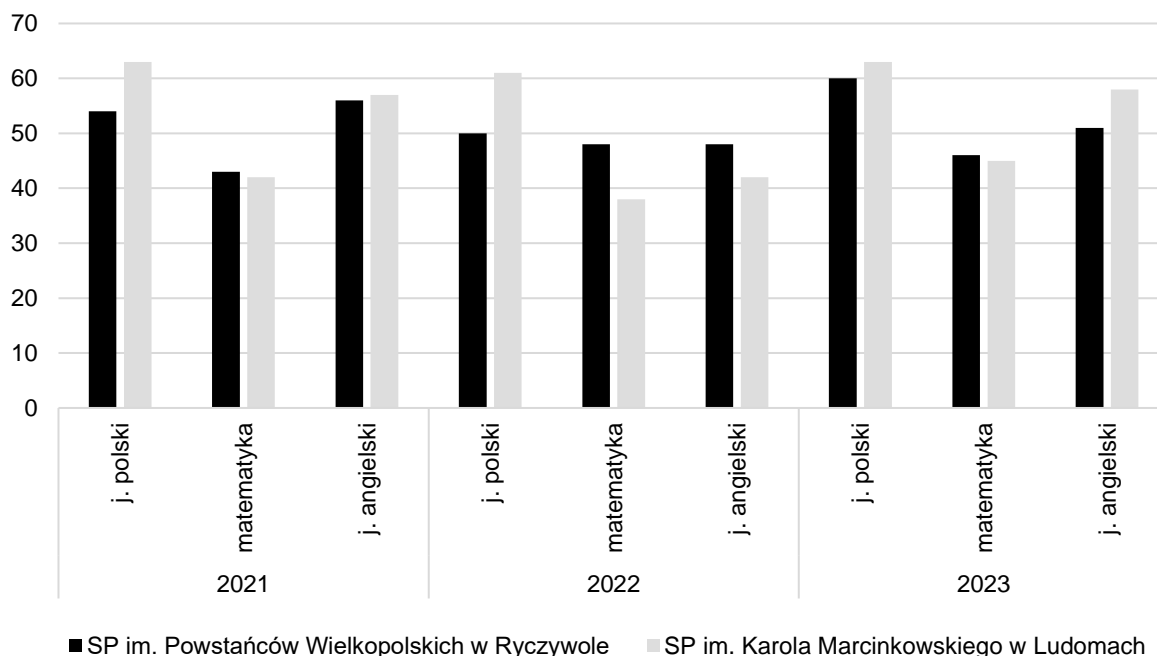
W ramach analizy szkolnictwa na terenie Gminy Ryczywół, badano nie tylko stan techniczny czy wyposażenie szkół, ale również wyniki osiągane przez ich uczniów. Celem porównania jakości kształcenia posłużono się wynikami z egzaminów ósmoklasisty w latach 2021-2023. Wyniki osiągane przez uczniów szkół w Gminie Ryczywół są niższe od średnich wyników uzyskiwanych w województwie wielkopolskim w przypadku wszystkich przedmiotów w latach 2021-2023. W roku 2021 średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty w Gminie Ryczywół były z kolei wyższe od średnich w powiecie obornickim, co w kolejnych latach uległo zmianie. Z wyjątkiem średniego wyniku egzaminu z języka polskiego w 2023 roku, średni wynik z egzaminów ósmoklasisty w powiecie obornickim jest wyższy od średniego wyniku w Gminie Ryczywół.

Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Ryczywół w latach 2021-2023 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2021-2023.

Porównano również wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół w Ryczywole i Ludomach w tożsamym okresie. Uczniowie Szkoły Podstawowej w Ryczywole co roku notują wyższy średni wynik z egzaminu z matematyki. Z kolei w przypadku języka polskiego i języka angielskiego lepsze wyniki na egzaminie uzyskują uczniowie Szkoły Podstawowej w Ludomach. Wyjątek w tym zakresie stanowi przeciętny wynik z egzaminu z języka angielskiego w 2022 roku, kiedy uczniowie Szkoły im. Powstańców Wielkopolskich osiągnęli wyższą średnią.

Ryc. 29 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Ryczywół w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2021-2023.

Oświata to jednak nie tylko nauczanie, ale także wychowanie, rozwijanie i pielęgnowanie określonych wartości czy wreszcie troska o rozwój fizyczny i zdrowotny. Często takim celom służą rozmaite organizowane projekty, konkursy czy wydarzenia. W ostatnich latach w szkołach na terenie Gminy Ryczywół uczniowie przystępowali m.in. do:

- **projektów edukacyjnych:** Aktywna Tablica;
- **zawodów sportowych:** Powiatowe zawody sportowe "Drużynowe biegi przełajowe", Powiatowy turniej FUTSALU, Powiatowy Turniej Piłki Nożnej, Turniej Tenisa Stołowego;
- **konkursów:** XXV Konkurs Recytatorski "Mickiewiczowi Potomni", Powiatowy Przegląd Młodych Talentów „MIKROFONIA 2024”, Powiatowy Konkurs Plastyczny "Najpiękniejsze zakątki powiatu obornickiego", Powiatowy Konkurs Matematyczny, Ogólnopolski konkurs matematyczno-informatyczny InstaLogik, Międzynarodowy konkurs matematyczny "Kangur", Wojewódzki konkurs profilaktyczny "Prawa Dziecka moimi oczami", XIV Ogólnopolski Konkurs Plastyczny "Bezpiecznie na wsi mamy, bo o zdrowie dbamy", Powiatowy Konkurs Matematyczny, Powiatowa Gra Miejska „Zagrajmy w rzemiosło”.

Do każdego z zawodów czy konkursów dzieci i młodzież są przygotowywane poszerzając swoje umiejętności i zdobywając cenne doświadczenia. W Gminie Ryczywół przyznawane są również coroczne stypendia Wójta Gminy, przyznawane w ramach nagrody dla uczniów za wyróżniające wyniki w nauce. Stypendium począwszy od roku szkolnego 2019-2020 wynosi 100 zł dla każdego ucznia. W roku szkolnym 2023/2024 stypendium otrzymało 41 uczniów.

Obie szkoły na terenie Gminy Ryczywół starają się również oferować rozmaite formy wsparcia dla uczniów ze szczególnymi potrzebami, wśród których wyróżnić można: pomoc psychologiczno-pedagogiczną, wsparcie pedagoga specjalnego, logopedy, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, czy rewalidacyjne.

W 2023 roku Gmina Ryczywół wydatkowała w ramach Działu 801 – Oświata i wychowanie ponad 13,2 mln zł, mimo iż nie czyniła żadnych wydatków majątkowych (inwestycyjnych). Subwencja oświatowa wystarczyła na pokrycie wydatków w 59%, co z wyłączeniem roku 2022 (53%) było najniższym wynikiem w latach 2018-2023. Widoczny jest spadek pokrycia subwencją oświatową wydatków bieżących związanych z prowadzeniem kształcenia. W 2023 roku widoczne są pozytywne zmiany w tym zakresie, jednak trudno na tej podstawie wnioskować o długotrwałej zmianie tendencji. Spadające pokrycie kosztów w ramach subwencji oświatowej determinuje z kolei spadek wydatków majątkowych czynionych w obrębie szkolnictwa. W analizowanym okresie Gmina Ryczywół na cele inwestycyjne wydatkowała nieco ponad 370 tys. zł. Dalsze inwestycje w rozwój edukacji oraz podnoszenie standardów nauczania będzie możliwe tylko wobec zwiększenia środków przeznaczanych na ten cel. Tylko w 2023 roku Gmina z własnego budżetu wydatkowała blisko 5,5 mln zł w ramach wydatków bieżących, aby pokryć różnicę między rzeczywistymi wydatkami a subwencją oświatową. Koszty bieżące obciążając tak wyraźnie budżet Gminy, niwelują możliwości inwestycyjne podejmowane w tym zakresie.

Szczegółowe informacje w zakresie wydatków poniesionych na oświatę i wychowanie prezentuje poniższa tabela.

Tab. 24. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Ryczywół w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WYDATKI OGÓŁEM	10 242 501,16	10 594 419,36	11 063 765,23	11 739 303,80	13 775 147,96	13 271 274,86
Wydatki bieżące, w tym:	10 238 034,16	10 520 087,88	10 838 905,26	11 672 473,80	13 775 147,96	13 271 274,86
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	7 633 665,78	7 855 306,74	8 213 930,59	8 677 658,53	9 074 173,71	9 622 009,31
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	2 604 368,38	2 664 781,14	2 624 974,67	2 994 815,27	4 700 974,25	3 649 265,55
Wydatki majątkowe	4 467,00	74 331,48	224 859,97	66 830,00	0,00	0,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	6 948 916,00	7 224 144,00	6 994 526,00	6 994 583,00	7 277 578,00	7 834 123,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 293 585,16	3 370 275,36	4 069 239,23	4 744 720,80	6 497 569,96	5 437 151,86
Stopień pokrycia	68%	68%	63%	60%	53%	59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

Kultura i sport

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu animacji i upowszechniania kultury na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Kultury w Ryczywole z siedzibą przy ul. Nowej 2. W ramach swojej działalności GOK prowadzi grupy artystyczne i zajęciowe: zespół instrumentów dętych, zespół śpiewaczy Ryczywolanie, warsztaty tematyczne, zajęcia wokalne, jogę czy zajęcia profilaktyczne Zdrowy kręgosłup. GOK jest również odpowiedzialny za organizację licznych koncertów, spotkań, warsztatów czy kursów, m.in. w zakresie: pierwszej pomocy. W okresach ferii zimowych czy wakacji organizowane są również półkolonie dla dzieci i młodzieży pozwalające aktywnie spędzać wolny czas. Wówczas realizowane są zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne czy jednodniowe wycieczki do pobliskich miejscowości. Ważnym miejscem w okresie letnim jest również scena amfiteatru zlokalizowanego przy stadionie w Ryczywole. Gości ona wielu artystów: muzyków, stand-uperów, kabareciarzy, gromadząc przy tym mieszkańców Gminy.

W zakresie rozwoju czytelnictwa, upowszechniania kultury i dostępu do wiedzy działa również Biblioteka Publiczna Gminy Ryczywół, mieszcząca się przy ul. Mickiewicza 14 w Ryczywole. Biblioteka dysponuje licznymi wolumenami oraz bezpłatnym dostępem do Internetu. Czynna jest w dni robocze w godzinach od 8.00 do 17.00 oraz w każdą 1 i 3 sobotę miesiąca w godzinach 9.00-13.00. Wiele zasobów bibliotecznych zostało również udostępnionych w wersjach cyfrowych, dzięki czemu korzystać z nich mogą również osoby o ograniczonej mobilności.

Elementem siecującym działania kulturalne w Gminie Ryczywół są liczne świetlice wiejskie stanowiące ważne centra aktywności lokalnej dla mieszkańców. Są to przestrzenie dedykowane poszczególnym wsiom i sołectwom służące budowaniu więzi sąsiedzkich i kreowaniu oddolnych inicjatyw w Gminie. Świetlice wiejskie zlokalizowane są w: Nininie, Gorzewie, Wiardunkach, Zawadach, Piotrowie,

Skrzetuszu, Tłukawach, Gościejewku, Radomiu, Dąbrówce Ludomskiej i Lipie. Większość z nich wymaga jednak działań remontowych, które umożliwiłyby dalsze, bezpieczne i funkcjonalne korzystanie ze świetlic. Dotychczas prace remontowe zostały przeprowadzone w 3 z 11 świetlic wiejskich w: Nininie, Skrzetuszu i Lipie. Oczywiście, aktywność mieszkańców kreowana wokół świetlic wiejskich jest różna, w zależności od poszczególnych sołectw. Część mieszkańców w oparciu o świetlice wiejskie organizuje wydarzenia sołeckie, co ma miejsce np. w Zawadach, czy realizuje zadania publiczne w ramach ogłaszanych otwartych konkursów ofert. Należy jednak stwierdzić, iż w większości świetlice wykorzystywane są w ograniczonym stopniu, do spotkań mieszkańców czy spotkań Kół Gospodyń Wiejskich.

Tab. 25 Stan techniczny oraz wydarzenia organizowane w świetlicach wiejskich w Gminie Ryczywół

Nazwa obiektu i lokalizacja świetlicy	Stan techniczny obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Świetlica wiejska w Nininie	po remoncie	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW
Świetlica wiejska w Gorzewie	do remontu	spotkania mieszkańców
Świetlica wiejska w Wiardunkach	do remontu	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW
Świetlica wiejska w Zawadach	do remontu	spotkania mieszkańców, Święto Pyry, wspólne wykopki
Świetlica wiejska w Piotrowie	do remontu	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW, realizacja zadań w ramach otwartych konkursów ofert
Świetlica wiejska w Skrzetuszu	po remoncie	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW
Świetlica wiejska w Tłukawach	do remontu	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW
Świetlica wiejska w Gościejewku	do remontu	spotkania mieszkańców
Świetlica wiejska w Radomiu	do remontu	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW
Świetlica wiejska w Dąbrówce Ludomskiej	do remontu	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW
Świetlica wiejska w Lipie	po remoncie	spotkania mieszkańców, spotkania członków KGW, realizacja zadań w ramach otwartych konkursów ofert

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

W ramach wspomnianych już otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych, dzięki udzielanemu wsparciu finansowemu z budżetu Gminy, możliwa jest również organizacja wydarzeń ze strony organizacji pozarządowych. W 2023 roku z tej możliwości skorzystały:

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Ryczywole – coroczna impreza dla seniorów *Piknik – powitanie lata*,
- Stowarzyszenie "Nasza Lipa" – imprezy integrujące dla dzieci, ale również dla pozostałych mieszkańców, m.in. warsztaty rękodzieła,
- KGW nad Flintą – coroczna impreza dla mieszkańców Gminy Ryczywół *Wianki nad Flintą*,
- KGW Radomianie – organizacja wydarzenia *Powrót do lat szkolnych*,
- Stowarzyszenie Aktywni Razem – organizacja *Dnia Rodziny*,
- KGW Entuzjastki - organizacja imprez integrujących mieszkańców *Od stóp do głów*,
- Stowarzyszenie Radom – organizacja *Festynu Rodzinnego Radomianie Razem*,
- Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Boruchowie - organizacja Rajdu Nordic Walking dla wszystkich mieszkańców Gminy Ryczywół *Na szagę przez Flintę*,
- OSP Wiardunki – organizacja Strażackiej *Ligi Piłkarskiej*,
- KGW w Piotrowie – obchody 590-lecia wsi Piotrowo.

W Gminie Ryczywół organizowane są również doroczne wydarzenia gminne: Dożynki oraz Dni Ryczywołu. Są to wydarzenia cykliczne, które na stałe wpisały się w świadomość mieszkańców Gminy, którzy chętnie w nich uczestniczą. Widoczny jest jednak potencjał do rozwoju wydarzeń ogólnogminnych, nie tylko o charakterze kulturalnym, ale również sportowym. Szerszy kalendarz imprez gminnych mógłby przyczynić się do wzmocnienia tożsamości lokalnej mieszkańców, będąc jednocześnie wspaniałą okazją do promocji Gminy również poza jej granicami. W Gminie Ryczywół brakuje bowiem elementów wyróżniających Gminę na tle ośrodków konkurencyjnych, które pozwoliłyby

stworzyć pewien unikalny charakter miejsca. Jak wskazywano, nie jest to wynikiem niskiej atrakcyjności jednostki czy niskich walorów historyczno-kulturowych.

W Gminie organizowane są również zajęcia z zakresu rozwoju kultury fizycznej, które jednak głównie skupiają się na aktywności dzieci i młodzieży. Lokalne kluby sportowe organizują zajęcia z piłki nożnej, czy koszykówki. Stosunkowo rozbudowana baza sportowa na terenie Gminy pozwala jednak na uprawianie szerszego wachlarza rozmaitych dyscyplin. Nowopowstała hala sportowo-widowiskowa w Ryczywole stanowi świetną arenę do rozwoju aktywności, np. w zakresie: piłki ręcznej, unihokeja, siatkówki, akrobatyki, zapasów itp. Stadion w Ryczywole dysponuje z kolei bieżnią czy skocznią w dal. Lekkoatletyka zatem również mogłaby być w Gminie rozwijana w szerszym zakresie. Istniejąca infrastruktura sportowa na terenie Gminy pozostaje zatem wykorzystana w ograniczonym zakresie. Jej stan techniczny oraz organizowane wydarzenia przedstawia poniższa tabela.

Tab. 26 Stan techniczny oraz wydarzenia organizowane w oparciu o istniejącą infrastrukturę sportową w Gminie Ryczywół

Nazwa obiektu i lokalizacja	Stan techniczny obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Hala widowiskowo-sportowa	nowa	treningi koszykówki dla dziewcząt, piłka nożna, tenis ziemny
Stadion w Ryczywole	częściowo wyremontowane	mecze piłki nożnej, organizacja imprez gminnych w amfiteatrze
Orlik	po remoncie	treningi piłki nożnej dla dzieci, młodzieży i seniorów
Boisko sportowe w Ludomach	do remontu	-
Boisko sportowe w Lipie	do remontu	-
Boisko sportowe w Ryczywole przy Szkole Podstawowej	do remontu	-
Hala sportowa w szkole w Ludomach	po remoncie	gimnastyka, akrobatyka i zajęcia taneczne dla dzieci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole.

Głównym miejscem rozwoju aktywności fizycznej jest przede wszystkim Stadion w Ryczywole, wyposażony w boisko trawiaste, bieżnię oraz skocznię w dal. Nieopodal znajduje się z kolei odnowiony amfiteatr i skatepark, stanowiący miejsce aktywności dla dzieci i młodzieży. Przy Szkole Podstawowej w Ryczywole zlokalizowane jest także miasteczko rowerowe, dedykowane młodszym dzieciom. Warto również podkreślić, że z boisk sportowych na bieżąco korzystają liczni mieszkańcy w ramach zajęć niezorganizowanych. To również stanowi ważny element życia społecznego i pozwala na spontaniczne spotkania grup mieszkańców. W oparciu o obiekty zamknięte, jak Hala sportowo-widowiskowa czy sale gimnastyczne warto by było jednak rozszerzyć działalność w ramach zajęć zorganizowanych pod okiem wyszkolonych trenerów i instruktorów.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Na terenie Gminy Ryczywół nie ma zlokalizowanego posterunku, ani komisariatu Policji. Najbliższy komisariat znajduje się przy Komendzie Powiatowej Policji w Obornikach oddalonych o 21 km. Teren Gminy Ryczywół podlega jednak Komisariatowi Policji w Rogoźnie, oddalonym o 14 km. Na co dzień bezpieczeństwa w Gminie pilnuje dwóch funkcjonariuszy pełniących rolę Dzielnicy. Odpowiadają oni za zabezpieczenie organizowanych w Gminie wydarzeń, a także działania prewencyjne i edukacyjne, tj. pokazy, szkolenia dla mieszkańców, akcje edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej. Wśród najczęściej popełnianych wykroczeń na terenie Gminy Ryczywół należy wskazać zakłócanie porządku publicznego oraz spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych.

Głównie celem prewencji, ale również wzrostu wykrywalności sprawców w Gminie Ryczywół funkcjonuje stosunkowo rozwinięta sieć monitoringu wizyjnego. Łącznie sieć tworzy 107 kamer, zlokalizowanych w kluczowych miejscach, gromadzących mieszkańców, a także ważnych punktach komunikacyjnych i strategicznych dla Gminy:

- Ryczywół, ul. 1 Maja – tzw. Rynek, centrum Gminy,
- Ryczywół, ul. Mickiewicza 10 – Urząd Gminy,
- Ryczywół, ul. Mickiewicza 14 – Przedsiębiorstwo Komunalne,
- Ryczywół, ul. Leśna 3 – oczyszczalnia ścieków,
- Wiardunki 1 – świetlica wiejska,
- Radom 33 – świetlica wiejska,
- Lipa 74a – świetlica wiejska,
- Gorzewo 12 – świetlica wiejska,
- Łopiszewo 1a – plac zabaw,
- Ludomy 89b – boisko sportowe,
- Ryczywół, ul. Mikołajczaka, ul. Szkolna – stadion sportowy,
- Skrzetusz 80 – świetlica wiejska,
- Ryczywół, ul. Szkolna 40 – Szkoła Podstawowa oraz Hala Sportowo-Widowiskowa,
- Ninino 36a – świetlica wiejska.

Za bezpieczeństwo przeciwpożarowe w Gminie Ryczywół odpowiadają strażacy z 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w: Ryczywole, Ludomach, Lipie, Skrzetuszu, Wiardunkach i Nininie. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Ryczywole i Lipie są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym, co wiąże się z tym, iż podejmują one interwencje nie tylko na terenie Gminy Ryczywół, ale również całego powiatu obornickiego. Dwie jednostki OSP, w Wiardunkach i Nininie nie są czynne ratowniczo, a pełnią jedynie role stowarzyszeń. W przypadku pozostałych dwóch jednostek, nie ujętych w KSRG, terenem operacyjnym jest teren Gminy Ryczywół.

Tab. 27. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Ryczywół	64-630 Ryczywół, ul. 6 Stycznia 2	TAK
OSP Ludomy	64-603 Ludomy, Ludomy 17a	NIE
OSP Lipa	64-603 Ludomy, Lipa 74a	TAK
OSP Skrzetusz	64-630 Ryczywół, Skrzetusz 80b	NIE
OSP Wiardunki	64-630 Ryczywół, Wiardunki 13	jednostka nie jest czynna ratowniczo
OSP Ninino	Ninino, 64-630 Ryczywół	jednostka nie jest czynna ratowniczo

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ryczywole.

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej włączają się również czynnie w wydarzenia i imprezy o charakterze ogólnogminnym, wspierając ich organizację, a także czuwając nad bezpieczeństwem w trakcie ich trwania. Ponadto, uczestniczą one również w obchodach świąt państwowych, pełniąc funkcje związane z zapewnieniem bezpieczeństwa, a także reprezentacyjne.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

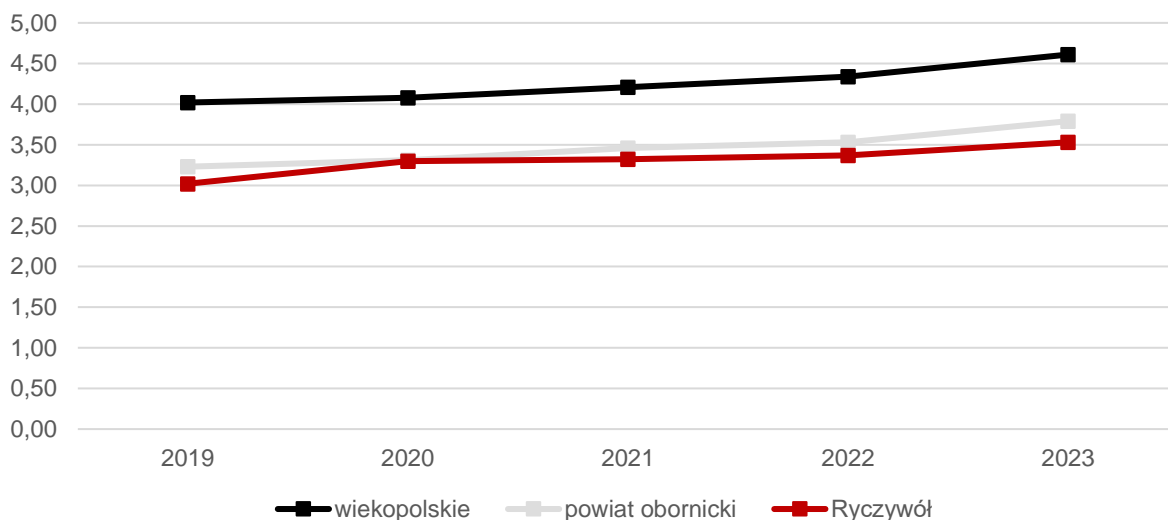
W Gminie Ryczywół działa wiele organizacji pozarządowych, które angażują się przede wszystkim w wymiarze społecznym w życie lokalnej społeczności. Wśród nich, wyróżnić należy Koła Gospodyń Wiejskich w: Boruchowie, Wiardunkach, Łaszczewcu pn. Pasjonatki, Ryczywole pn. Nad Flintą, Piotrowie, Skrzetuszu pn. Skrzetuszanki, Tłukawach pn. Tłukawianie, Orłowie pn. Entuzjastki, Nininie, Dąbrówce Ludomskiej i Radomiu pn. Radomianie. KGW działają aktywnie przede wszystkim w zakresie pielęgnowania i promowania wiejskiej kultury lokalnej. Działania prowadzone przez KGW na rzecz środowisk wiejskich skupione są wokół działalności oświatowej, kulturalnej, edukacyjnej i wychowawczej. Wśród statutowych form działalności KGW są również odpowiedzialne za inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia kobiet na wsi, reprezentowanie środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej oraz rozwój kultury ludowej, w szczególności zaś lokalnej.

W Gminie Ryczywół co roku podejmowany jest Roczny Program współpracy Gminy Ryczywół z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Należy jednak podkreślić, że jako priorytetowe zadania publiczne na 2025 rok wskazano wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych oraz działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym.

Zgodnie z raportem o stanie Gminy Ryczywół, w 2023 roku ogłoszono dwa otwarte konkursy ofert w ramach dwóch obszarów określonych jako priorytetowe w obowiązującym wówczas Rocznym Programie współpracy. W obszarze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej wpłynęły 4 oferty, z kolei w obszarze działalności wspierającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych wpłynęło 10 ofert. Wszystkie podmioty, które złożyły oferty, otrzymały dofinansowanie. Wsparcie z budżetu Gminy wyniosło wówczas łącznie 51 550,00 zł. Wśród wspartych organizacji znalazły się:

- Okręg Nadnotecki Polskiego Związku Wędkarskiego w Pilce, Koło w Ryczywole,
- Stowarzyszenie Aktywni Razem,
- Klub Sportowy Gołnica Ryczywół,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Ryczywole,
- Stowarzyszenie Nasza Lipa,
- KGW Ryczywół nad Flintą,
- KGW Radomianie,
- KGW Entuzjastki,
- Stowarzyszenie Radom,
- Koło Gospodyń i Gospodarczy Wiejskich w Boruchowie,
- OSP Wiardunki,
- KGW w Piotrowie.

Jak wskazuje poniższa rycina, w Gminie Ryczywół obserwuje się jednak stosunkowo niski promil fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców. Jest on niższy od średniej osiągniętej w powiecie obornickim oraz o przeszło 1p.p. niższy od średniej osiągniętej w województwie wielkopolskim. Pozytywnym aspektem jest fakt, że liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ryczywół stale wzrasta, jednak dynamika wzrostu również jest niższa niż w porównywanych jednostkach.

Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ryczywół na tle porównywanych jednostek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym elementem współpracy z organizacjami pozarządowymi w Gminie Ryczywół powinna być również czynna współpraca przy realizacji poszczególnych zadań. Warto również rozważyć inne obszary działalności, w których organizacje pożytku publicznego mogłyby z powodzeniem realizować

zadania publiczne. Aktywność istniejących organizacji wskazuje na potencjał do rozwoju zarówno form jak i zakresu samej współpracy z władzami samorządowymi.

Gmina Ryczywół jest również członkiem Lokalnej Grupy Działania Kraina Trzech Rzek. Począwszy od wstąpienia do stowarzyszenia w 2008 roku Gmina Ryczywół aktywnie uczestniczy w realizacji zadań stowarzyszenia. Ze wsparcia finansowego w ramach działania LGD korzystają również inne stowarzyszenia, przedsiębiorcy czy osoby fizyczne. W ramach wsparcia finansowego z LGD Kraina Trzech Rzek w Gminie Ryczywół zakupiono m.in. nowe nagłośnienie oraz wyposażenie sceniczne dla Gminnego Ośrodka Kultury (dofinansowanie w kwocie 215 569,80 zł).

W ramach Lokalnej Grupy Działania prowadzone są również działania związane z rozwojem turystyki w regionie, ochroną i promocją dziedzictwa lokalnego, ale również współczesnych rzemieślników i artystów lokalnych.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Podstawowa opieka zdrowotna zapewniana jest na terenie Gminy Ryczywół przez niepubliczną Przychodnię Zespołu Lekarza Rodzinnego w Ryczywole mieszczącą się przy ul. Nowej 1 w Ryczywole. Placówka posiada podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia, dzięki czemu nieodpłatnie udziela niezbędnej pomocy medycznej mieszkańcom Gminy. W placówce mieści się: poradnia lekarza rodzinnego, poradnia ginekologiczno-położnicza, gabinet pielęgniarki środowiskowej, gabinet położnej środowiskowej, gabinet pielęgniarki szkolnej oraz laboratorium analityczne. W ramach Przychodni funkcjonuje również filia w Ludomach, gdzie mieści się poradnia lekarza rodzinnego oraz gabinet pielęgniarki środowiskowej.

Począwszy od 2023 roku w Ryczywole przy ul. Szkolnej 1 działa Zespół Ratownictwa Medycznego, co znacznie przyspiesza dojazd do pacjenta oraz jego transport do specjalistycznej placówki w nagłych przypadkach. Najbliższy szpital zlokalizowany jest bowiem w Obornikach, przy ul. Szpitalnej 2, ok. 22 km od centrum Gminy.

W Gminie organizowane są również akcje związane z prowadzeniem badań profilaktycznych, w tym m.in. okulistycznych czy mammografii.

Polityka społeczna Gminy Ryczywół prowadzona jest w oparciu o:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2022-2025,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025,
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025,
- Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027,
- Program Przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie na lata 2017-2027.

Głównymi jednostkami świadczącymi usługi z zakresu pomocy społecznej są Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryczywole oraz Centrum Integracji Społecznej. GOPS świadczy usługi przede wszystkim w zakresie pomocy społecznej, w tym: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usługi z zakresu opieki wytchnieniowej, usługi tzw. opieki na odległość z wykorzystaniem opasek bezpieczeństwa. Działalność Ośrodka ukierunkowana jest również na umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać wykorzystując do tego własne zasoby, uprawnienia i możliwości (art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Realizując te cele, GOPS odpowiada również za pomoc niematerialną i materialną w formie wsparcia, doradztwa, konsultacji, wypłaty zasiłków stałych czy doraźnych. Z roku na rok coraz więcej osób objętych jest wsparciem ze strony GOPS. Dzieje się tak, nie przez wzgląd na złe warunki życiowe mieszkańców, ale przede wszystkim dzięki stałemu rozwojowi oferty wsparcia i bieżącym dostosowywaniu rodzaju usług do diagnozowanych potrzeb. Liczba osób objętych wsparciem w zakresie niektórych usług rośnie również wraz z postępującym starzeniem się społeczeństwa, co można zaobserwować na przykładzie usług opiekuńczych. Szczegółową liczbę osób objętych wsparciem określonego rodzaju usług prezentuje poniższa tabela.

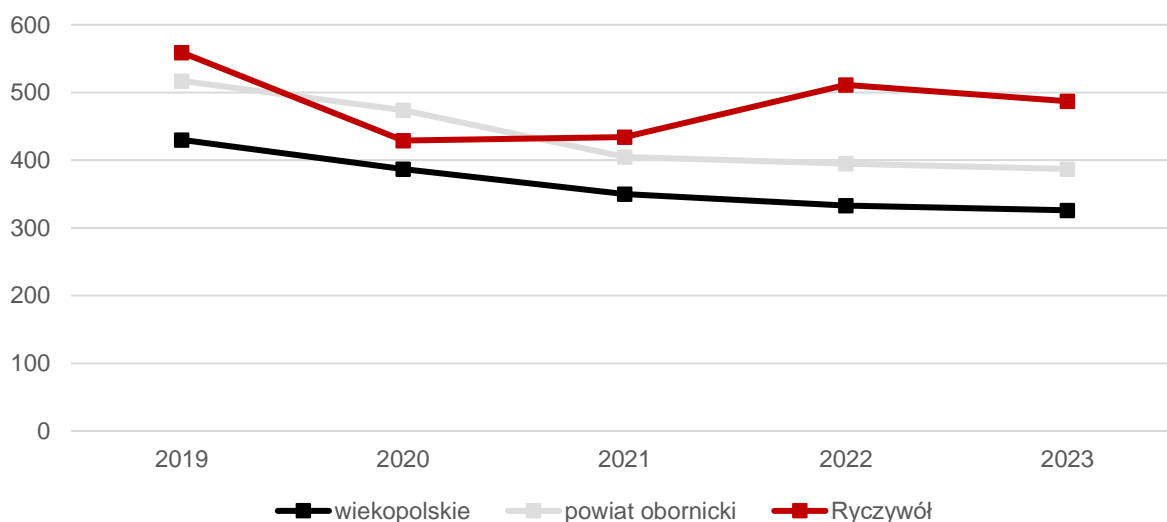
Tab. 28 Liczba osób objętych wsparciem GOPS w latach 2019-2023

Rodzaj usługi	2019	2020	2021	2022	2023
opiekuńcze	20	20	22	24	27
specjalistyczne	7	7	5	7	8
sąsiedzkie	0	0	0	0	0
korpus wsparcia seniorów	-	-	-	10	10
opieka wytchnieniowa	-	-	-	6	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ryczywole.

Centrum Integracji Społecznej jest z kolei jednostką ukierunkowaną przede wszystkim na aktywizację zawodową osób zmagających się z wykluczeniem społecznym lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, powodowanym przez wiele czynników. Misją CIS jest aktywizacja społeczna i zawodowa oraz działania długofalowe mające wpływ na życiową postawę danej osoby. W ramach swojej działalności CIS prowadzi dwa warsztaty zawodowe, pozwalające rozwijać nowe kompetencje zawodowe oraz kształtować kompetencje społeczne: warsztat remontowo-budowlany oraz warsztat gospodarczo-ogrodniczy.

W Gminie Ryczywół w 2023 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 487 beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, co jest wskaźnikiem o 100 osób wyższym od średniej dla powiatu obornickiego oraz o 161 osób wyższym od średniej wojewódzkiej. Warto również zauważyć, że do 2020 roku liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Ryczywół spadała, natomiast w latach 2021-2022 wzrosła, znowu zanotowała spadek w 2023 roku. W tym okresie średnie w powiecie i województwie cały czas cechowała tendencja spadkowa.

Ryc. 31. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ryczywół na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka mieszkaniowym zasobem Gminy Ryczywół oparta jest na uchwale nr XLV/410/2023 Rady Gminy Ryczywół z dnia 31 marca 2023 roku w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Ryczywół. Powyższa uchwała przede wszystkim reguluje podstawowe kwestie związane z kryteriami jakie musi spełniać osoba ubiegająca się o najem mieszkania komunalnego. Jednocześnie w uchwale dopuszcza się możliwość przeznaczenia lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Ryczywół na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w szczególności zaś na mieszkania chronione. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Ryczywole, w Gminie nie ma jednak zlokalizowanych mieszkań chronionych, wspomaganych lub będących w najmie socjalnym. W latach 2019-2023 mieszkaniowy zasób Gminy z kolei sukcesywnie malał, ze 116 mieszkań komunalnych do 99 mieszkań. Problemem w tym zakresie może być również nieaktualny Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Ryczywół. Ostatni

dokument programowany był na lata 2018-2022, jednak próby aktualizacji Programu dwukrotnie były unieważniane przez Wojewodę Wielkopolskiego. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Ryczywół na lata 2018-2022 przewidywał co prawda dalszą sprzedaż mieszkań komunalnych dotychczasowym najemcom, jednak nie wskazywał prognozowanego tempa sprzedaży, ani liczby lokali, która powinna pozostać we władaniu Gminy.

WZÓR ANKIETY

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035

Szanowni Państwo,

W związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Ryczywół na lata 2025-2035, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę, *nie dotyczy/nie mam zdania* nie jest zaliczane do średniej.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)?						
skuteczność działania pomocy społecznej?						
dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy?						
wsparcie osób starszych (np. DPS, Klub Seniora)?						
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)?						
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
bezpieczeństwo publiczne?						
dostępność budynków administracji publicznej?						
OBSZAR: GOSPODARKA						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność inwestycyjną?						

możliwość uzyskania zatrudnienia?						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem?						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej?						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)?						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej?						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
estetykę (czystość na obszarach publicznych)?						
jakość powietrza?						
ofertę w działaniach wspierających ochronę środowiska np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła?						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
świadomość ekologiczną mieszkańców?						
system odbioru odpadów?						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
walory środowiska przyrodniczego?						
rozwój odnawialnych źródeł energii?						

OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
stan dróg?						
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						

bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
dostępność sieci wodociągowej?						
dostępność sieci kanalizacyjnej?						
dostęp do szerokopasmowego Internetu?						

OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność turystyczną?						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej?						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)?						
poziom bazy gastronomicznej?						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)?						
jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dorosłych?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów?						
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

OBSZAR: EDUKACJA I KULTURY

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
dostęp do edukacji przedszkolnej?						
jakość edukacji przedszkolnej?						
jakość infrastruktury przedszkolnej?						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość edukacji w szkołach podstawowych?						

jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
dojazd do edukacji w szkołach ponadpodstawowych?						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach?						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach?						
dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach?						
organizację dowozu dzieci do szkół?						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych?						
dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
działalność domu kultury i biblioteki?						
działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie Ryczywół w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- rozwój infrastruktury kulturalnej
- rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- renowacja zabytków
- poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości - ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: ulgi)
- rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy

- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- zwiększenie działań promocyjnych Gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III:

1. Proszę podać, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem Gminy
- nie jestem mieszkańcem Gminy

TABELA EWALUACYJNA

Cel I: Rozwój przestrzenny Gminy Ryczywół oparty na nowoczesnej infrastrukturze technicznej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz ochronie środowiska

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
I.1. Funkcjonalna przestrzeń	Przyjęcie Planu Ogólnego Gminy Ryczywół stanowiącego podstawę zagospodarowania przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju: <ul style="list-style-type: none"> wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowych; wyznaczenie terenów pod rozwój OZE 				
	Opracowanie nowych i aktualizacja już istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów pod rozwój OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne				
	Prowadzenie działań konserwatorskich i restauratorskich na zabytkach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków				
	Rewitalizacja terenów zdegradowanych poprzez wyprowadzenie lokalnej społeczności ze stanu kryzysowego w oparciu o Gminny Program Rewitalizacji				
I.2. Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura techniczna	Poprawa gminnej infrastruktury drogowej, zwiększająca spójność komunikacyjną oraz bezpieczeństwo w ruchu drogowym				
	Współpraca z zarządcami dróg wyższych kategorii w zakresie modernizacji, rozbudowy i podniesienia standardu dróg będących w ich utrzymaniu				
	Rozwój alternatywnych środków transportu poprzez budowę połączonych ścieżek rowerowych				
	Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na drogach gminnych poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych takich jak np. progi zwalniające, inteligentna sygnalizacja świetlna oraz zmiany w organizacji ruchu				
	Rozwój transportu zbiorowego poprzez współpracę z prywatnymi przewoźnikami w celu uruchomienia nowych tras				

	Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu realizacji projektu rewitalizacji linii kolejowej nr 206 wraz z utworzeniem przystanku kolejowego w Ryczywole				
	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej oraz urządzeń znajdujących się na terenie Gminy				
	Tworzenie warunków do rozwoju sieci Internetu światłowodowego na terenie Gminy Ryczywół				
I.3. Ochrona środowiska i ograniczanie skutków zmian klimatycznych	Kompleksowe działanie w zakresie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z wykorzystaniem OZE				
	Zastosowanie energooszczędnych opraw świetlnych w oświetleniu ulicznym				
	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowalniający odpływ wody				
	Wdrażanie rozwiązań na rzecz rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury i ograniczania skutków suszy w rolnictwie				
	Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza spowodowanych niską emisją poprzez wsparcie mieszkańców w wymianie przestarzałych źródeł ciepła				
	Ochrona i odtwarzanie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę (torfowiska)				
	Rozwój istniejących i tworzenie nowych terenów zieleni, zwłaszcza na obszarze Ryczywołu				
	Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz poprawy poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców				
	Wsparcie działań środowiskowych w gospodarstwach rolnych m.in. w zakresie usuwania azbestu i odpadów z działalności rolniczej (np. folie)				

Cel II: Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Ryczywół poprzez rozwój nowoczesnego rolnictwa, inwestycje w lokalną gospodarkę oraz aktywną promocję turystyki

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
II.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa	Wykorzystanie rezerw gruntowych Gminy Ryczywół, poprzez uzbrojenie działek i przygotowanie ich do zainwestowania				
	Aktywne działania na rzecz przyciągnięcia inwestorów na teren Gminy Ryczywół				
	Podjęcie działań promocyjnych na rzecz wykreowania wizerunku gminy atrakcyjnej dla rozwoju działalności gospodarczej				
	Rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a samorządem				
	Kreowanie warunków dla rozwoju usług komplementarnych względem prowadzonej działalności rolniczej, celem podniesienia lokalnej niezależności gospodarczej				
	Współpraca z lokalnymi rolnikami w celu zaopatrzenia w niezbędne surowce i ułatwienie im dostępu do lokalnych rynków zbytu				
	Podnoszenie kwalifikacji lokalnych producentów rolnych m.in. poprzez współorganizację cyklicznych szkoleń branżowych				
	Dalsze wspieranie aktywizacji zawodowej osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez rozwój działalności Centrum Integracji Społecznej				
II.2. Rozwinięta oferta rekreacyjno-wypoczynkowa oraz promocja Gminy	Modernizacja, rozbudowa i przebudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej				
	Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu utworzenia nowych terenów rekreacyjnych oraz wsparcie w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych				
	Wyznaczenie ścieżek edukacyjnych wraz z ich oznakowaniem oraz wyposażeniem w elementy małej architektury				
	Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury na rzecz wsparcia działalność zespołu „Ryczywolanie”				
	Promocja marki Gminy Ryczywół w regionie oraz w kraju				

	Rozwój zaplecza turystycznego poprzez wzmocnienie infrastruktury wypoczynkowej oraz sektora gastronomicznego				
	Opracowanie spójnej oferty turystycznej we współpracy z lokalnymi podmiotami oraz zacieśnienie współpracy z sąsiednimi gminami oraz podmiotami zewnętrznymi				

Cel III: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rycyzwół poprzez rozwój systemu edukacji, kultury, opieki społecznej oraz tworzenie ciekawej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
III.1. Wysokiej jakości system kształcenia i opieki nad dziećmi	Wzmacnianie potencjału demograficznego Gminy Rycyzwół i funkcji rodziny poprzez stworzenie oferty opieki nad dziećmi do lat 3				
	Dążenie do podniesienia poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej poprzez dostosowanie oferty gminnych przedszkoli do potrzeb i oczekiwań dzieci				
	Podnoszenie jakości i konkurencyjności szkół m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań i nowoczesnych rozwiązań infrastrukturalnych w systemie nauczania poprzez aktywne uczestnictwo w projektach oświatowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz innych dostępnych źródeł				
	Zapewnienie szerokiej oferty bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży				
	Wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami poprzez opiekę i pomoc psychologa, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz rozwiązania w zakresie edukacji włączającej				
	Wysoka jakość infrastruktury edukacyjnej, w tym dobrze wyposażone pracownie				
	Wspieranie rozwoju umiejętności i kompetencji kadry nauczycielskiej				
	Stworzenie programu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów i ich rodziców				
	Rozwój kompetencji i umiejętności cyfrowych wśród dzieci i młodzieży				

	Wysoka jakość zajęć sportowych wspierająca wszechstronny rozwój oraz utrwalająca właściwe postawy i zachowania prozdrowotne uczniów				
	Szkoła miejscem bezpiecznym i bez hejtu: aktywne programy profilaktyczne i wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży, strefy wypoczynku i rekreacji				
III.2. Usługi społeczne odpowiadające na potrzeby mieszkańców	Zapewnienie dostępności architektonicznej w budynkach użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidacje barier architektonicznych				
	Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych i asystenckich dla mieszkańców poprzez uruchomienie asystentów osób z niepełnosprawnościami oraz wprowadzenie usług związanych z transportem na żądanie				
	Polityka senioralna Gminy uwzględniająca aktywizację seniorów, włączenie ich w sprawy lokalnej społeczności, wykorzystanie ich doświadczenia oraz zachęcająca do jak najdłuższej aktywności zawodowej i społecznej poprzez utworzenie Klubu Seniora na terenie Gminy Ryczywół				
	Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej poprzez m.in. współorganizację okresowych badań profilaktycznych dla mieszkańców				
	Uruchomienie gminnego programu profilaktycznego (badania profilaktyczne dla mieszkańców) w zakresie np. chorób układu krążenia				
	Podjęcie działań na rzecz integracji lokalnej w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu				
	Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy Ryczywół				
III.3. Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców	Rozszerzenie oferty kulturalno-sportowej oferowanej mieszkańcom Gminy Ryczywół				
	Modernizacja i rozbudowa obiektów rekreacyjnych na terenie Gminy Ryczywół, w tym świetlic wiejskich				
	Stworzenie spójnego kalendarza cyklicznych wydarzeń kulturalnych na terenie Gminy Ryczywół				

	Wsparcie organizacji pozarządowych w aspekcie dofinansowywania i współorganizacji lokalnych imprez, warsztatów i szkoleń oraz udostępniania obiektów użyteczności publicznej				
	Wsparcie działalności świetlic wiejskich i postrzegania ich jako centrów aktywności społecznej				